

Codi Obert

Programari lliure per a caps

Aquesta obra és lliure i està sotmesa a les condicions d'ús d'una llicència Creative Commons. Es pot redistribuir, copiar i reutilitzar, sempre i quan es faci sense afany de lucre i esmentant el seu autor Minyons Escoltes i Guies de Catalunya. Es pot trobar una còpia completa de la llicència a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca>

Sou lliure de:

- copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra
- fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

- **Reconeixement.** Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu l'obra).
- **No comercial.** No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.
- **Compartir amb la mateixa llicència.** Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

Això és un resum del text legal de la llicència completa: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>

Autor: Miquel Àngel Essomba i Gelabert

Coordinació tècnica: Anna Duch i Larena

Consell de redacció: Xavier Anglès i Pujolràs, Marta de la Riva i Herrera, Anna Duch i Larena, Oriol Molinas i Daví i Blanca Vilaregut i Prat

Còmic: Xavier Gàndara i Ruiz, "Peix"

Fotografia: Immaculada Tubau i Prat

Correcció lingüística: Núria Pont i Gómez i Muntsa Turón i Balcells

Disseny: Roger Romeu i Bartrina

Edita: Minyons Escoltes Guies Sant Jordi de Catalunya
Valldoreix (Barcelona) 2008

Primera edició febrer de 2008

ISBN 13: 978-84-612-1766-3

Dipòsit legal: B-5667-2008

Impressió: CEVAGRAF,S.C.L.

Codi obert

Programari lliure per a caps

Index

Presentació	7
Introducció	9
Els personatges del còmic.....	13
<i>Capítol 1 / Què. Proposta ideològica.</i>	
El gran joc de l'escoltisme	19
<i>Capítol 2 / Com. Proposta educativa.</i>	
La metodologia escolta, una cuina de tres estrelles	47
<i>Capítol 3 / On. L'agrupament.</i>	
De la composició i de l'estat de la matèria escolta	91
<i>Capítol 4 / Qui. Branques.</i>	
Grups d'infants, adolescents i joves amb una vida de pel·lícula	123
<i>Capítol 5 / Qui. Caps.</i>	
Retalls	185
Per saber-ne més	215
Agraïments	219

Presentació

Si ja tens aquesta publicació a les teves mans, permet que ens presentem...

Minyons Escoltes i Guies de Catalunya és un moviment d'educació en el lleure que ofereix als nens, nenes i joves l'aventura de créixer i aprendre mitjançant el mètode escolta i guia. Aquest mètode educatiu pretén que cada noi i cada noia, que cada jove, esdevingui protagonista del seu propi creixement i de les accions que treballa en equip, amb la finalitat de formar-los com a persones solidàries i compromeses amb la societat que els envolta.

La nostra proposta educativa s'adreça a tots els infants, adolescents, joves i adults, ja que tota persona té moltes coses a aprendre, un camí per recórrer cap a la transcendència i un país per entendre, estimar i transformar. Alhora, aquesta proposta, es fonamenta en tres opcions bàsiques que representen tres angles d'actuació concrets en el terreny del servei a la societat: país, persona i espiritualitat. Aquestes tres opcions les concretem a partir del treball dels valors explícits a la llei escolta i guia.

Al mateix temps, tota la proposta educativa no seria completa sense la concreció d'una metodologia que defineix el nostre estil de fer i de ser, i és per això que parlem de l'educació per a l'acció i de la pedagogia del projecte.

I és precisament d'aquesta proposta metodològica, d'aquesta manera de fer única, de la qual parla el llibre que tens a les mans, i intentarà desvetllar-te els principals ingredients perquè puguis elaborar una bona recepta, fer-te-la teva, donar-li el teu "punt de sal" i fins i tot, ens deixis degustar el teu plat!

Com a bon cap que ets, sabem que tens molt clars els passos a seguir; segur que més d'un cop t'ha tocat preparar: un cau, una sortida, uns campaments, una formació, una descoberta, o una reunió amb una entitat, i segur que t'hi has esforçat al màxim, però sempre s'hi poden trobar detalls que cal millorar. Ja se sap que el plat no queda sempre al gust de tothom: que si hem jugat massa, que si l'eix no s'ha acabat d'entendre, que si no ens hem escoltat prou a l'assemblea per decidir el projecte, que si els caps no han participat per igual a la reunió, que si la convocatòria per la sortida ha arribat tard.

Aquest camí també el fem mentre ens formem i participem a la nostra escola de formació, on amb l'ajuda de les diferents opcions de formació, sempre ens mantenim al dia i per tant, som un referent educatiu i social.

Per tal d'acompanyar-te en aquesta formació continuada, et volem recomanar aquest llibre. Si tot just ets a l'inici de la teva formació com a cap, el llibre et pot servir per desvetllar el camí; si ja fa algun que altre any que fas de cap, ja has fet alguna formació, i vas de camí cap al títol de gran xef, fer un cop d'ull al llibre et farà recordar les passes que fas a cada moment; ara bé, si és el cas que ja fa molt de temps que ets al moviment, que ja saps cuinar de primera, rellegir-te el llibre et farà recordar l'essència dels teus projectes. Esperem doncs, que aquest llibre sigui un bon company de viatge, fins i tot, quan els plats et surtin d'allò més bé.

Abans d'acabar, cal tenir en compte un detall important: quan facis la recepta, no t'oblidis que l'escoltisme vol contribuir a la construcció d'un món millor, vol trencar estereotips per donar una bona imatge arreu del món subratllant les seves capacitats com a moviment social, jove i modern, amb capacitat constructiva i ferm treballador per la pau.

Ara és a les teves mans que la suma de tots els ingredients sigui més que cada un d'ells per separat i així aconseguir entre tots un món millor.

Esperem que ens condis ben aviat a degustar tots els projectes... perdó! plats, que hauran sortit del cau... ai! de la cuina.

Que vagi de gust!

Mª Àngels Sampedro i Àlex Martínez
Comissaris Generals de MEG

Introducció

“Codi obert” és el producte resultant d’un projecte d’equip que s’ha dut a terme entre l’inici de la primavera del 2006 i el final de la primavera del 2007.

L’objectiu d’aquest projecte que ens vam marcar als seus inicis, i que ens ha acompanyat al llarg de tot el temps, ha estat acostar-te tota la reflexió i la profunditat que hi ha al darrera d’allò que fas com a cap de forma intuïtiva i espontània, procurant que l’estil sigui planer i motivador. Tractant-se d’un projecte, doncs, al principi vam fer propostes sobre com podíem enfocar millor el contingut del text, després vam escollir el format que la nostra experiència ens assenyalava com a més vàlid, i vam planificar la feina a dur a terme. A partir d’aquí vam anar escrivint capítol rere capítol, i vam revisar-ne l’estil, i també el procés general que ens ha permès arribar fins a bon port.

El nostre projecte, però, no ha sorgit del buit. Per fer-lo, hem tingut molt en compte les publicacions ja existents en el moviment, com ara “El llibre del cap”, o textos que ens parlen del pensament d’en Quim Franch, el pedagog que va endreçar i anomenar els elements del mètode escolta tal i com avui dia l’entendem encara. Especialment hem parat molta atenció, i ha estat la base del nostre treball, a tota la feina endegada per l’equip de branques a les diverses trobades realitzades entre el 2002 i el 2005. Aquests espais de debat i formació han resultat una peça clau a l’hora d’identificar qui són vertaderament els infants i els joves d’avui dia, i com cal acostar-los la proposta escolta d’una manera actualitzada.

Per què “Codi Obert”?

D’aquest projecte n’hem volgut dir “Codi obert” no perquè tinguem influències d’informàtics a l’equip – que n’hi ha – sinó perquè ens semblava una metàfora molt potent a l’hora de transmetre el sentit que des dels inicis hem volgut donar a aquesta publicació. Coneixes el debat existent en el món de la programació informàtica? N’hi ha uns que defensen unes eines de tractament de la informació basades en un programari de codi tancat, fet que impossibilita canviar-les. Has d’aprendre a fer anar els programes tal com et dicten. N’hi ha d’altres, però, que defensen un programari de codi obert, és a dir, una base de sistema informàtic que no es ven ni es compra, que és a l’abast de tothom perquè és de tothom, i que permet a qualsevol persona modificar lliurement les eines resultants per millorar-les.

El llibre que tens a les mans, doncs, no pretén traslladar-te un discurs tancat que inspire una pràctica rígida de l'escoltisme, sinó convidar-te a pensar sobre allò que diu el moviment en aquests moments sobre cada element important de la dinàmica escolta. Es tracta d'una publicació que volem que la sentis com a teva, que te n'apropiïs de manera gratuïta, i que t'ajudi en la tasca apassionant d'acompanyar els nois i noies del teu agrupament en el seu creixement personal, una educació que ha d'afavorir la transformació social. Seria fantàstic que, després d'un temps de tenir-lo a les mans, les seves pàgines acabessin plenes de notes, subratllats, estrips, fulls afegits... que continguin tota la saviesa condensada i adquirida a mida que has anat fent de cap. Quin millor record de la teva experiència educadora!

Què hi trobaràs?

"Codi obert" ha estat pensat perquè te'l facis teu. Veuràs que consta de tres blocs diferenciats, anant sempre d'allò més general a allò més particular. En el primer bloc, que anomenem social, hi trobaràs reflectides les dues propostes centrals del moviment. D'una banda, la proposta ideològica, el sentit de la nostra presència, el perquè del nostre escoltisme. A continuació, la proposta pedagògica, el nostre estil de fer educació per fer avançar la societat catalana vers els valors i els principis que hem assenyalat a la proposta ideològica. Ambdós capítols estan pensats perquè disposis d'informació de primera mà a l'hora de comprendre i saber explicar el rerefons del nostre moviment. Et pot ser útil, per exemple, quan hakis de presentar l'agrupament en un acte del teu poble o la teva ciutat, o quan tinguis una reunió de pares i mares nous. Hi trobaràs material abundant, doncs, sobre quines són les regles del joc i les receptes bàsiques de la visió i la missió de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya. Diem regles del joc perquè hem volgut explicar la proposta ideològica tal com l'escoltisme es defineix a si mateix davant de la societat: com un gran joc a través del qual les persones s'eduquen en la llibertat i el compromís. I diem receptes perquè hem enfocat l'explicació de la proposta pedagògica com si es tractés d'una gran cuina, un enorme laboratori culinari en el qual, per fer cada plat, els protagonistes som tots els que hi intervenim.

El segon bloc, que anomenem comunitari, fa referència a tot allò que té a veure amb la concreció d'aquesta proposta ideològica i pedagògica en la teva comunitat, sigui poble o barri de gran ciutat. En primer lloc, dediquem tot un capítol a la complexa enginyeria química que es necessita per definir i tirar endavant l'espai essencial on es desenvolupa l'escoltisme: l'agrupament. Certament, un agrupament és un conjunt de forces i de com-

postos que, així de lluny, ens pot recordar tot allò que sentíem a les classes de ciències: àtoms, molècules, forces, pressió... Per aquest motiu hem seguit la pista de metàfores de la física i de la química per explicar-nos. A continuació, hem aterrat a les branques que componen cada agrupament, i hem volgut explicar històries de pel·lícula per a cada grup d'edat. Viure l'experiència de fer de cap a castors, a llops i daines, a rangers i noies guies, o a pioners i caravel·les, té molt a veure amb el cinema. Com actuen els personatges, quin és el guió escrit o quin decorat cal buscar són qüestions que s'intenten apuntar en aquestes pàgines dedicades al setè art, perquè en el fons, fer de cap té molt a veure amb fer d'artista.

El tercer i darrer bloc només conté un capítol. Que sigui l'últim i el més curt, però, no significa que sigui el menys important, més aviat al contrari. Perquè el contingut d'aquest darrer text parla de tu. De tu i dels que, com tu, dediquen el seu temps lliure, de manera voluntària, a crear tot un món de sentit que encisi i ajudi a créixer – en totes les dimensions possibles – els infants i joves d'un agrupament. Hi trobaràs, doncs, retalls de converses telefòniques o de messenger, de missatges d'email, o de cartes... Retalls de comunicació que uns caps s'envien a uns altres, i a través dels quals s'hi van plantejant diversos temes de fons que tenen molt a veure amb el teu rol com a educadora, o com a educador.

Com podràs comprovar si te'ls llegeixes, cada bloc disposa d'un estil narratiu propi. Al principi juguem molt amb el llenguatge metafòric, després utilitzem un llenguatge més "científic" i acabem amb un llenguatge que pretén ser purament literari. I cadascun dels capítols va acompanyat d'un còmic amb uns personatges que et conviden a enganxar-te al text que ve darrera. Uns personatges que es troben enmig de situacions que els provoquen dubtes, contradiccions, interrogants, i que miren d'aclarir-se gràcies a les pàgines que hi van al darrera.

Per acabar, volem que sàpigues que ens ho hem passat molt bé fent aquest projecte per a tu. Fent-lo, hem après, i hem gaudit del gust indescriptible que té l'escoltisme, una satisfacció que coneixes prou bé si et trobes en actiu o has passat per un agrupament. Et desitgem el millor per al teu projecte de fer de cap, aquell del qual en formes part, i que "Codi obert" arribi a ser una referència i un suport quan ho necessitis. Sempre a punt!

Els personatges del còmic

I ara toca fer la presentació d'uns companys molt especials que ens acompanyaran al llarg de la lectura d'aquest llibre. Caps i lectors; personatges del còmic. Personatges del còmic; caps i lectors. Ja està, ja esteu presentats.

Només això? Ja està? Nooooooo... També explicar-vos que aquests personatges són els protagonistes del còmic que precedeix tots els capítols d'aquest llibre i que vol introduir els temes que s'hi tractaran. Tot s'ha de dir, a molts de vosaltres us resultaran molt familiars, ja que són un equip de caps escoltes. Sí, sí, ells s'estan, com molts de vosaltres, cada setmana en un cau educant infants i joves. Les seves vivències us serviran per tenir un referent proper i poder reflexionar sobre el contingut de "Codi Obert" des d'un altre punt de vista.

Això està molt bé, però qui són exactament? Bé, hauríem de començar per dir que són quatre, que són joves i majors d'edat, que no se sap ben bé quina branca porten i que els interessa l'educació i l'escoltisme. Ja, ja, però qui són exactament? Ja va, ja va. En fi, senyores i senyors, aquests són els personatges...

Marga:

És la cap amb més experiència de l'equip; aquest és el seu quart curs. Forma part de l'equip d'agrupament i en les "travesses" del curs vinent surt com un dels noms que més sonen per substituir als actuals caps d'agrupament. Ha fet totes les formacions del tronc comú i, pel camí, ha anat adquirint un bon criteri. Té un caràcter fort, és impulsiva i apassionada amb la defensa del projecte escolta i guia. Creu en un món millor on les injustícies i les desigualtats no existeixin, i pensa que, inevitablement, nosaltres, com individus, hem de fer alguna cosa. És molt optimista i té esperança en el canvi social, però a voltes és molt estricta i obstinada, això li causa algun amb els seus companys del cau. Compromesa amb el seu entorn, participa amb els sindicats, col·labora a una ONG i fa poc que s'ha independitzat. De vegades li agradaria tenir més temps per a ella, que el dia tingués vint-i-vuit hores, però en el fons se sent contenta i satisfeta de la vida que ha triat viure. Per comprendre una mica més a la Marga, hem de dir que ha estudiat Educació Social i que treballa en un centre d'acollida de menors.

Octavi:

L'any passat anava a Truc i aquest és el seu primer any com a cap de branca. Està molt il·lusionat amb la responsabilitat; porta tota la vida al cau i sempre havia somiat amb arribar-hi. Per a ell el cau és un lloc molt especial, tot el que ha viscut, totes les amistats que ha fet, aquells campaments de rangers, els caps que ha tingut... I això encara s'amplifica més amb el seu caràcter: l'Octavi és tímidot, no sempre ha trobat el seu espai en els grans grups, l'escola, l'institut, les activitats extraescolars, etc. Però l'agrupament...!l'agrupament és tota una altra història; allà l'han acceptat tal com és! Amb les seves rareses i fricades, amb les seves dèries i particularitats, aquesta tolerància ha esdevingut molt important per a l'Octavi. No ho pot amagar, estima el cau com el que més, porta el fulard amb orgull, es pren les tradicions amb respecte i solemnitat i somia amb fer sentir als nanos el que ell ha viscut amb tanta intensitat, el que ell ha après de debò en aquelles quatre parets dissabte a dissabte, als campaments i a les excursions. Tot això de la pedagogia i de transformar la societat li ve una mica gran, encara no ho té per la mà, però s'hi esforça i s'ho pren seriosament; pel cau tot sacrifici és poc.

Guillem:

Aquest és el seu tercer curs com a cap. Ell va entrar a P/C de la mà del Carles, el seu gran amic de l'institut, i el cau ha significat un punt d'inflexió en la seva vida. A l'agrupament ha pogut créixer com a persona, ha trobat companys de farres, de tertúlies, els primers petons i un espai inigualable per ser ell mateix, per estimar i ser estimat. Estudiant de filosofia, amant de Nietzsche i Rousseau, lector de Borges, Cortàzar i Hemingway, en Guillem és un incondicional del pensament i la reflexió. I això li ha portat no pocs problemes, sobretot a la FOCA; no tothom té la paciència per tolerar les seves inacabables reflexions, per sentir tots els seus dubtes al voltant de la vida i la humanitat. Això li afecta en desmesura, i és que el Guillem és un paio complex, sensible, susceptible i elaborat. No sempre ha estat integrat del tot en el gran grup, en la unitat, però se sent agraït amb el cau per haver-li dotat d'eines per a la sociabilitat, per ser capaç de tenir paciència amb els altres i un pèl més d'autoestima. Els seus companys d'equip, tot i que ja han après ha parar-li els peus en les seves dissertacions, aprecien les seves reflexions i el tenen en compte, això el fa sentir feliç perquè se sent escoltat i acollit.

Laia:

És amiga i veïna de replà de l'Octavi. Van anar junts a la llar d'infants i, de petits, quan això dels cangurs no estava a l'ordre del dia, compartien tardes de jocs ara a casa d'un ara a casa de l'altre. La Laia no ha anat mai al cau, en la seva infància, el piano, la dansa clàssica i una torre familiar per als caps de setmana, no li van donar l'oportunitat. Mai s'ho havia plantejat, però des que va entrar a la facultat de magisteri ha començat a picar-li el cuquet. Li agradaria ajudar els altres sense rebre res a canvi, sentir-se útil i en pau amb ella mateixa. Fa poc li va dir a l'Octavi que volia fer de cap, que li feia una mica de por això del fulard, la camisa, les promeses i els consells de roca, però que tenia ganes de provar. L'Octavi va parlar amb els caps d'agrupament i tot va estar llest perquè la Laia tingués la seva primera, i inoblidable, experiència escolta. Ha estat molt ben rebuda pels infants i l'equip de caps. Té una veu suau i delicada com un rossinyol, un posat tranquil i relaxat com el d'una tortuga; per això flipa força amb com s'alteren el Guillem i la Marga quan discuteixen a les reunions que fan cada dimarts a la parròquia, mai havia vist tanta passió. Però tot la fa sentir bé, tot és nou i està per descobrir, i això li va bé, perquè allà on tothom veu problemes, ella veu possibilitats i solucions.

Què

Proposta ideològica

QUÈ?

HOLA!
L'OCTAVI M'HA PARLAT
HOCT DE VOSALTRES.

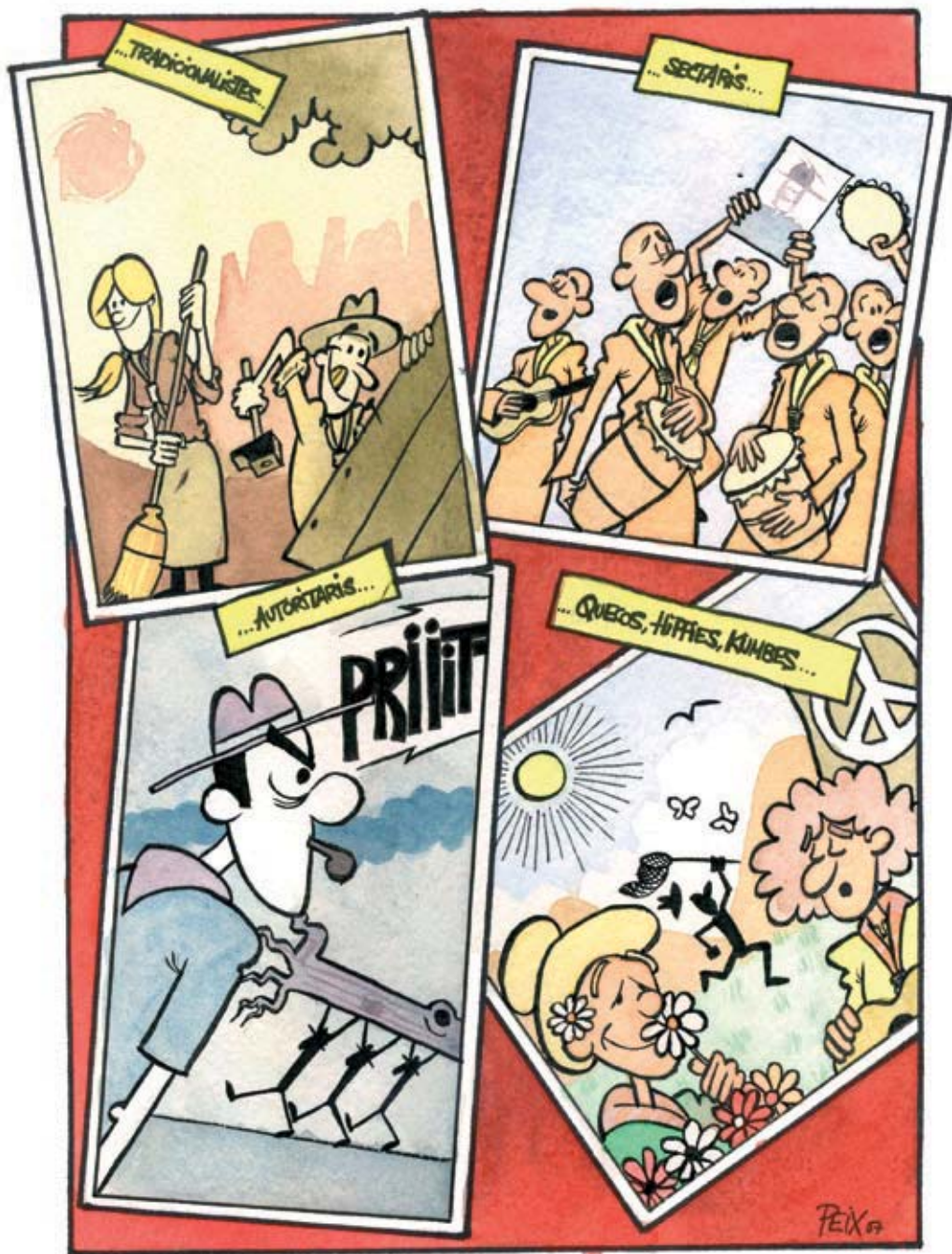
Peix 07

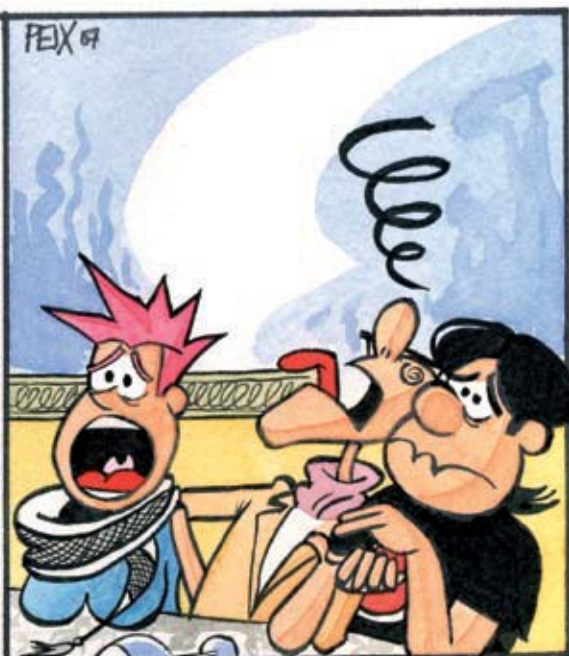

PEIX 07

1. El gran joc de l'escoltisme

Si ets cap d'un agrupament escolta, podem estar ben segurs d'una cosa: t'agrada jugar

Senyores i senyors: facin joc!

Si ets cap d'un agrupament escolta, podem estar ben segurs d'una cosa: t'agrada jugar. Perquè l'escoltisme és, en el fons i també en la forma, un gran joc. De jocs, però, n'hi ha de tota mena.

El gran joc de l'escoltisme és ric i elaborat, perquè en el seu funcionament aplega característiques de moltes maneres de jugar, barrejant una mica de tot i arribant a fer-ne una proposta única, genuïna. Els escoltes, quan juguem al cau els dissabtes, a les sortides i als campaments, posem en marxa tot el potencial que tenim a l'abast, fem servir les mans, el cap i el cor. I, sobretot, els peus. El joc de l'escoltisme és gran precisament per això, perquè en la dinàmica que proposa hi ha alguna cosa d'original que fa, de cada persona que hi entra a formar part, un jugador amb ganes.

Quan parlem de la dinàmica que s'hi proposa, l'escoltisme és un joc que...

... fa de cada jugador l'autèntic **protagonista** d'una història real. No és com fer un joc de rol, on la ficció hi té tot el seu pes preponderant, sinó que des de la imaginació, la creativitat i el somni, es pretén treballar des de i per a la realitat.

... s'ha de jugar amb molts **d'altres**. No s'hi val a jugar sol. Al cau n'hem de ser, com més, millor. Així, garantim que gaudim dels contrastos, dels estils i les formes ben diverses que uns i altres, quan estem junts, posem en marxa.

... et reclama una posició **activa**. No es tracta d'un joc avorrit en què les preguntes i les respostes ja estan prefabricades, ni molt menys. Als escoltes, les preguntes i les respostes les elaborem nosaltres mateixos.

... posa a prova els jugadors de manera constant, forçant-los a **experimentar-se** a si mateixos, demanant-los de superar nous reptes. El cau és un espai on l'èxit de l'empresa no depèn de l'atzar, sinó que cada membre assumeix la llibertat d'aprendre a ser responsable dels seus propis actes.

... genera **aprenentatges** sòlids, d'aquells que ajuden a anar millor per la vida. L'escoltisme deixa petjades que no s'esborren, d'aquelles que ens expliquen i ens ajuden a explicar-nos.

Tant si ja fa molt de temps que hi jugues, com si hi acabes d'aterrar: benvinguda, benvingut, al joc escolta.

Els orígens del joc

Com pots imaginar-te, un joc amb aquesta dinàmica té èxit garantit. Prova d'això és que ha estat capaç de traspasar totes les fronteres imaginables – i les inimaginables, també – del temps i de l'espai. L'escoltisme és un joc centenari, nascut el 1907 de la mà d'un lord militar anglès, i al llarg de tots els anys que han transcorregut des d'aleshores, ha anat projectant-se i estenent-se a tots els racons del planeta.

Avui dia som més de 25 milions d'infants, joves i adults en 150 països implicats en aquesta aventura. Com hem arribat a ser tants? Per què té sentit avui dia? Anem a pams.

Quan aquest lord, anomenat Robert Baden-Powell, va organitzar un camp per a nois a l'illa de Brownsea, en duia de cap una de grossa: barrejar adolescents de diverses classes socials per ajudar-los a créixer com a persones. Al llarg de vuit dies, van haver de

posar a prova tot el seu enginy i capacitats per sobreviure en la natura, sota els principis d'un codi d'honor. Casualitat? No. Aquest militar retirat, com moltes altres persones de l'època, va tenir una intuïció que, el temps i les circumstàncies, han acabat de confirmar com a vàlida. En aquella època, a principis del segle XX, països com Anglaterra – rics, industrialitzats, europeus – començaven a prendre consciència dels canvis que el desenvolupament tecnològic i econòmic produïen. Es tracta d'un moment en què moltes de les característiques del nostre món d'avui dia, fins aleshores impensables, començaven a emergir i a consolidar-se, vegem-ne algunes:

■ Al 1907 ja feia dècades que, tot i els nombrosos entrebancs, s'anaven estenent els drets humans i els valors de la democràcia que coneixem avui. És cert que quasi a tot arreu les dones no votaven encara, que l'esclavitud era una pràctica legal en molts indrets, i que l'educació política era molt deficitària. Però també és cert que amb petites passes es va anar consolidant una nova forma de veure les persones: la ciutadania. Ser ciutadà d'un país, i no un súbdit, o un esclau, garanteix que les persones som lliures – sempre que la nostra llibertat sigui exercida amb responsabilitat – i iguals als altres, els nostres conciutadans, amb els quals compartim la nostra vida quotidiana. I és clar, per aprendre a ser ciutadans, en aquella època, no hi havia gaires instruments, l'escola i poca cosa més. Per aquest motiu resulta tan oportú el naixement de l'escoltisme, com una escola de ciutadania que pretén educar infants i joves perquè esdevinguin ciutadans. Un repte que continua ben viu i dóna sentit al joc escolta, no només a casa nostra sinó arreu del planeta.

■ Als inicis del segle passat també estava emergint i reforçant una tendència que en l'actualitat és un tema educatiu estrella: la necessitat que l'educació d'infants i joves vagi més enllà de la família. Els últims dos-cents anys hem assistit, amb diferents ritmes i de forma desigual segons els països, a un fet que pocs sospitaven. L'educació deixa de ser un patrimoni exclusiu dels pares i les mares, perquè el món es fa més complex i les famílies no poden donar a l'abast per oferir tot el que els seus petits necessiten per adaptar-se a les noves demandes socials. Primer és l'escola qui s'ocupa de proporcionar els aprenentatges relacionats amb la ciència i les humanitats, però aviat es veu també que es tracta d'un espai on pesa més la teoria i la memòria que la vivència i els valors. L'escoltisme és una bona eina que permet complementar aquest vessant més lligat a aprendre a relacionar-se, a conèixer, a fer coses per millorar la comunitat on vius. Robert Baden-Powell ho tenia molt clar des del principi: els escoltes tenim la missió de deixar el món

una mica millor de com l'hem trobat. Res més necessari en aquest món tan difícil de tombant de segle.

■ Per estrany que pugui semblar, l'escoltisme neix quasi de forma paral·lela al naixement d'una nova concepció dels cicles de la vida. Quan llegim textos que ens parlen sobre com es veien les persones de 3, de 7 o de 15 anys fa alguns segles – o potser no fa tant... –, ens adonem que no es parlava dels infants o joves. En aquelles èpoques, allò que “existia” era adults petits i adults grans. El pas d'un estat a l'altre es feia ben d'hora (entre els 11 i els 13 anys, si no abans) i anava acompanyat d'uns rituals o d'unes actes socials que confirmaven la bona nova: la família tenia dues mans més per ajudar a mantenir-se. Però l'arribada dels drets humans i de nous espais educatius, la millora de les condicions de vida en definitiva, fan que es construeixi una nova mirada sobre els adults més petits: des de finals del segle XIX endavant són i seran considerats infants, una etapa pròpia, plena, que pot ser molt rica, i que exigeix un tractament especial. L'escoltisme sorgeix com un espai on poder donar un sentit especial a l'educació d'aquest nou concepte d'infància, i és a partir d'aquesta acceptació que els escoltes elaboren un joc propi per a infants i després per a joves, adaptat a les exigències que cada moment històric i cada societat ha demanat als més petits.

■ No podem oblidar, però, un dels elements emblemàtics de l'escoltisme, un dels seus dinamismes essencials que és present també des dels inicis i que procura respondre també a tot allò que passava, i continua passant, al món. Parlem del contacte i l'educació en la natura. A principis del segle XX, l'avenç tecnològic i científic ja començava a separar cada cop més les persones de l'entorn natural. Ja es veia clar, també, que el futur del planeta seria el de les ciutats. Milers i milers de persones ja abandonaven el camp

No podem oblidar, però, un dels elements emblemàtics de l'escoltisme, un dels seus dinamismes essencials que és present també des dels inicis i que procura respondre també a tot allò que passava, i continua passant, al món. Parlem del contacte i l'educació en la natura

per traslladar-se a les àrees urbanes per causa de la industrialització. No és casualitat que el primer campament escolta es realitzés en un marc natural sense un bri de vida urbana per enlloc. L'escoltisme ajuda, des d'aleshores, que els infants i joves que hi juguen aprenguin a desenvolupar-se a la natura sense problemes, i que d'aquesta manera adquireixin habilitats i actituds d'amor i respecte a l'entorn natural. Avui, quan dos de cada tres habitants de la Terra malviu en ciutats carregades de pol·lució, i la sostenibilitat del medi ambient queda cada cop més lluny del nostre abast, la naturalesa segueix essent un ingredient bàsic del joc escolta, més que mai.

Jugar a l'escoltisme és jugar a ser solidari, a compartir, a sentir-te unit als altres companys, a treballar en equip

■ I acabem aquest apartat recordant que el naixement de l'escoltisme coincideix amb la importància cada cop més gran dels valors liberals en les societats riques d'Europa i d'Amèrica. Una importància que desencadena una conseqüència que no estava prevista: l'individualisme. Fa molt de temps que les persones ens hem anat tornant individualistes, en pensar més en nosaltres mateixos que en els altres, en desmuntar a poc a poc els lligams i els vincles forts entre veïns, entre companys. A través del joc escolta, són moltes les generacions que han entrat en contacte amb uns valors contraris a l'individualisme. Jugar a l'escoltisme és jugar a ser solidari, a compartir, a sentir-te unit als altres companys, a treballar en equip. Tant ahir com avui, els escoltes hem crescut en un entorn concret que ens ha transmès una forma d'entendre les relacions amb els altres diferent a la de la majoria i, tot i que de vegades ens costa i reneguem quan pensem que això no ens ha ajudat gaire per ser "competitius" i "normals" – és a dir, a anar a la nostra prescindint dels altres –, sabem que comptem amb una manera de ser que acaba aportant-nos avantatges, com fa cent anys.

El perquè del joc escolta travessa totes aquestes idees, tots aquests fets socials. Avui dia no som més que una còpia amplificada del món que ja es veia venir el 1907, un món en lluita amb si mateix que d'una banda procura millorar l'estat dels drets i les llibertats de totes les persones, de la seva educació integral (en especial la dels infants i joves), i de l'altra se li escapa sense control la destrucció del planeta, o l'increment de les actituds insolidàries i individualistes. Per això el joc escolta pot ser que tingui un perquè amplificat i ajustat a tot el que passa en l'actualitat. Lluny d'esdevenir una proposta antiquada o desmotivadora, l'escoltisme té molt sentit per al present i el futur. La feina dels caps, com ara tu que llegeixes, és desxifrar-ne la clau secreta que permeti treure'n tot el suc possible.

Opcions: l'escoltisme té unes finalitats molt ambicioses

Tot joc, per poder ser-ho, ha d'acomplir una condició fonamental: disposar d'un finalitat. En aquest sentit, l'escoltisme no és diferent. És un joc, i com a tal té unes finalitats molt clares. Tots els que hi juguem les hem de conèixer. Aquesta idea que el cau no és un lloc per deixar la canalla entretinguda, mentre pares i mares van a comprar al supermercat els dissabte, és certa. Anar al cau vol dir alguna cosa més. Tanmateix, les finalitats del joc escolta no són minúscules sinó enormes, ambicioses, abasten totes les esferes i racons de l'altre joc més gran encara, la vida social. L'escoltisme juga molt seriosament a educar persones capaces de transformar la societat. I ho fa marcant-se tres finalitats molt potents a partir de les quals en deriva les seves regles del joc i la seva estratègia. Quines?

País

Una primera finalitat consisteix a transformar la societat a partir de transformar el **país** que als escoltes els ha tocat de viure. Perquè, com apuntàvem en algun moment de l'apartat anterior, és possible que visquem en el millor dels móns possibles, però no tot són flors i violes.

■ Aquí a casa nostra continua havent-hi pobresa. I no cal imaginar la imatge estereotipada d'una persona sense sostre, vestida amb parracs, pidolant en una cantonada. Avui les persones pobres prenen moltes cares i formes, i afecten tots dos gèneres, totes les edats, tots els orígens. Els joves que no troben feina, o que la troben però està mal pagada i no poden independitzar-se dels seus pares, són nous pobres. Les dones soles,

grans, que cobren pensions ridícules, que pateixen dificultats importants per viure amb dignitat el darrer tram de la seva vida, són noves pobres. Pobres aquests i aquestes, i d'altres, que ens recorden la desigualtat i la injustícia, dos enemics poderosos, ferotges, al punt de mira de la transformació social que volem els escoltes.

■ Aquí a casa nostra tampoc no hem trobat encara el camí planer de convivència que faci compatibles totes les sensibilitats lingüístiques, culturals i nacionals que s'hi fan presents. L'arribada de nous ciutadans des de totes les parts del planeta per viure i treballar a Catalunya ha reobert amb força aquest debat, i planteja el repte de bastir una Catalunya polièdrica, calidoscòpica, feta de retalls i de peces d'encaix entre multitud de sensibilitats i perspectives. Tenim al davant nostre el desafiament de projectar les arrels mil·lenàries del nostre país envers un futur obert a tothom i construït des de la lliure voluntat de sentir-nos comunitat de persones diverses que volem viure plegades i en pau.

■ Aquí a casa nostra, el projecte de país i de democràcia encara és incomplet. Vivim en un país en què encara confonem democràcia amb anar a votar cada quatre anys, i tenim un llarg recorregut encara per aprendre a participar activament a l'escola, a l'ajuntament, a l'associació de veïns i, per què no, a l'empresa.

Ja ho hem dit, a l'escoltisme som ambiciosos i juguem a construir una societat diferent, una societat sense pobresa, una societat que inclogui tothom, un societat que sap on va i fa passes coherents per acostar-s'hi. Els escoltes, tot jugant, ens formem per aprendre amb precisió les regles i l'estratègia de la vida social, perquè aspirem a deixar un dia el cau i esquitxar el nostre entorn social, tot i tothom, dels valors i de l'estil que hem anat adquirint a les sortides, als campaments i els caps de setmana.

Espiritualitat

Però el país no és l'única finalitat que es marca el joc escolta. També en persegueix una altra igualment complexa: desvetllar i enfortir la **dimensió espiritual** al cor de les persones.

■ Sovint ens costa parar atenció als petits detalls de la vida quotidiana, tenim dificultats per gaudir del silenci. Al nostre voltant, tot són grans propostes, molt de soroll. I hem esdevingut sords a les vibracions infinites, imperceptibles, que són per tot arreu i que ja no ens aporten màgia, misteri, sorpresa, sentit. Els escoltes volem treballar aquesta dimensió i fer-la present en el dia a dia, perquè pensem que desenvolupar-la ens permetrà

fer una societat més feliç, més equilibrada, capaç d'assumir amb empena els reptes que planteja un país com el nostre.

■ L'escoltisme ha de ser un espai per fer créixer aquesta dimensió. Un espai per afavorir l'estructuració de les pròpies actituds i valors, en un marc obert i flexible, de trobada entre les diferents expressions i sensibilitats espirituals que permet el progrés personal i el compromís comunitari. Aquesta perspectiva d'educar l'espiritualitat fa de l'escoltisme un lloc bo, un espai de diàleg, treball i celebració conjunta entre la tradició cristiana i les diferents sensibilitats espirituals existents, amb les quals es comparteix la recerca de la transcendència.

■ Pel camí de la ciència i de la tècnica com última paraula, hem perdut les preguntes més senzilles i més gruixudes. Qui es qüestiona avui dia d'on venim, qui som, on anem? El joc escolta sap molt bé que no hi ha resposta clara i nítida, però que qüestionar-s'ho forma part del joc i de la fita. Compartir el dubte, ser conscients que hi ha alguna cosa més enllà del nostre nas, és un element propi de l'escoltisme. Perquè els escoltes sabem que compartir el dubte ens fa més forts, que fer-lo present en la nostra vida ens ajuda a créixer. Sabem que, ben al contrari del que un podria imaginar, ser agosarats i cridar amb veu alta que vingui el sentit, tot i que no arribi mai, ens fa anar per camí segur més a prop de la plenitud.

Va sent hora de trencar falsos clixés i imatges deformades. L'espiritualitat és la sal de la sopa. Sense ella, no tindria gust. Per això el nostre escoltisme l'incorpora com una finalitat essencial en el seu joc, perquè els escoltes considerem que una societat que es transforma envers majors quotes d'espiritualitat serà una societat, al capdavall, més feliç.

Educació

Com venim dient, transformar la societat significa transformar el país i fer present l'espiritualitat, però això no és possible si no parem atenció a un dels elements essencials o, millor dit, a l'element essencial del joc escolta: **l'educació**. En l'escoltisme, ens eduquem jugant i juguem tot educant-nos, i això al capdavall vol dir moltes coses:

■ Vol dir que sabem que, per transformar la societat, primer ens hem de transformar nosaltres mateixos a través d'experiències educatives. Cadascun i cadascuna de nosaltres som tot un projecte de transformació constant. I això no és pas fàcil, res més com-

plicat que mirar-se un mateix, les pròpies actituds, els vertaders pensaments, el propi jo en definitiva, i saber-s'hi reconèixer. Els escoltes ens esforcem a descobrir-nos nosaltres mateixos com una de les primeres fites que hem de dur a bon port. La proposta educativa integral de l'escoltisme persegueix que cada infant i jove s'arribi a conèixer, com a garantia d'un equilibri personal.

■ A banda de descobrir-nos, però, l'educació que proporciona l'escoltisme també ens ha d'ajudar a construir-nos. Ho dèiem fa poques pàgines, l'escoltisme neix més o menys alhora que l'individualisme com a valor social, un valor que no encaixa en el nostre joc però que sí descriu de manera fina la forma en què ens fem grans: sols. Cadascun i cadascuna de nosaltres ha d'aprendre a remar la seva pròpia barca, i això no és pas cosa fàcil tampoc. Gaudim de la companyia dels qui són on som nosaltres i també d'altres que són més grans i ens acompanyen, però les decisions importants sobre allò que volem que sigui la nostra vida només ens corresponen a nosaltres. Perquè l'educació que facilita l'escoltisme és tan àmplia i rica en possibilitats, que un ha d'acabar escollint allà on creu que li escau o pertoca... d'acord amb les dimensions de la seva persona: física, intel·lectual, emocional, social i espiritual.

■ I per descobrir-nos i construir-nos, hem de relacionar-nos. Perquè un dels motors de l'educació que proposa l'escoltisme, potser el que més empremta i satisfacció deixa, és el marc d'interacció dels uns amb els altres. Aprenem a mirar-nos endins i a projectar-nos enfora en companyia. Som persones en relació, i aquesta relació és precisament la que ens ajuda a fer-nos persones. Si una cosa ofereix l'escoltisme són relacions personals, relacions que et qüestionen, que et posen a prova, que et reflecteixen o et neguen. Relacions que no et deixen indiferent davant de tu mateix i que afavoreixen sens dubte que prenguis consciència sobre tu i la teva circumstància, fent-te sentir millor i preparant-te millor per moure't en la vida social com una anguila. Aprendre a relacionar-se per aprendre a saber, a fer, a ser i, sobretot, a estar.

Com veus, l'escoltisme està pensat i existeix perquè tothom que hi participa esdevingui una persona que s'estima a si mateixa, que sap el que vol i que gaudeix de la relació amb els altres de manera equilibrada. Tota una proesa.

Arribats aquí, segur que és més fàcil entendre el que dèiem al principi d'aquest apartat: les finalitats del joc escolta són molt ambicioses, algú diria que quasi inassolibles. Però

això realment no ens amoïna. Ens les creiem perquè són les que donen sentit a la nostra activitat, són l'opció particular que hem prioritzat per davant de moltes altres. Una opció col·lectiva de milers de persones que, tot jugant, volem contribuir a fer un país millor, a integrar l'espiritualitat com una part essencial de la nostra vida i a generar espais de qualitat humana tot fent educació, sense quedar-nos asseguts esperant que arribi la revolució.

És possible que algun aspecte – o molts, vés a saber – de les opcions que fa l'escoltisme no acabi d'estar en plena sintonia amb les teves opcions personals. Cap problema. De fet, que això sigui així va molt bé per al joc escolta, altrament no hauria arribat als nostres dies amb la vitalitat i l'expectativa de futur que presenta en aquests moments. L'escoltisme és un joc tan potent que permet fins i tot la dissidència interna, i això el fa valer. Perquè discrepar, pensar i opinar diferent, també és una manera de créixer com a persona. Demostra que un no se sent indiferent amb tot allò que passa al seu voltant i no combrega amb rodes de molí, que un sap mirar més enllà d'allò que es veu a simple vista. Res millor per enfortir i anar polint aquest espai educatiu al servei d'un país que es vol, com tots els països del món, lliure i pròsper.

El final del trencaclosques

I és precisament aquí, en aquesta frontera prima i infinita entre les opcions col·lectives i les opcions individuals, que el joc escolta troba el seu millor terreny de joc. Potser l'escoltisme consisteix bàsicament en això, a encaixar aquestes peces del trencaclosques... Si assumim que la nostra acció individual o en petit grup ha de contribuir a la consecució d'unes finalitats que ens marquem democràticament de forma compartida, oli en un llum, perquè les finalitats del joc escolta, és a dir, les **opcions**:

Perquè discrepar, pensar i opinar diferent, també és una manera de créixer com a persona. Demostra que un no se sent indiferent amb tot allò que passa al seu voltant i no combrega amb rodes de molí, que un sap mirar més enllà d'allò que es veu a simple vista

■ Ens marquen un punt de sortida, no d'arribada. Fem escoltisme sabent on és la darrera casella del joc – un lloc bo que hem dibuixat nosaltres mateixos –, però ningú ens impedeix de dibuixar-ne de noves si s'escau; ni tampoc ningú ens barra el pas a canviar el traçat del recorregut, per trobar noves dreceres. L'arribada l'anirem fent i desfent a mida que acceptem el resultat que imprimeix cada jugada. I és que si el punt d'arribada fos inamovible des d'un inici, el joc escolta perdria tot el regust d'aventura que el caracteritza.

■ Ens fan còmplices d'una xarxa de persones que coincidim a voler algunes coses semblants, i això ens ajuda a saber d'on venim – mai partim de zero, convé assumir-ho – i alhora a intuir cap a on podem anar. Ser còmplices molts alhora ens fa forts, individualment i col·lectiva. Cada grup d'escoltes fa present en el seu entorn immediat, de forma adaptada a les característiques del context, les finalitats del joc.

Fet i fet, millor compartir unes opcions i tirar el joc endavant d'aquesta manera. Entre d'altres coses perquè, ras i curt, no optar també significa al capdavant fer una opció. I no pas, precisament, la que s'escau més amb l'escoltisme.

La llei escolta: unes regles camaleòniques

Com anem veient, un joc té un per què, un motiu, neix per alguna cosa. També necessita unes finalitats --guanyar tants punts com sigui possible, arribar el primer a la meta, realitzar la millor interpretació...-- . Però tot plegat, sense unes regles, pot acabar esdevenint un guirigall. Tot joc n'ha de disposar, de regles, i aquestes han de ser conegudes i respectades per tothom. En aquest sentit, l'escoltisme no n'és l'excepció. De fet, fins i tot podríem dir que les seves regles, al cap i a la fi, són el joc en si mateix. Cert que et marquen els límits (no pots tornar a tirar el dau, estàs expulsat del terreny de joc per haver comès falta...), però també et dibuixen les possibilitats, la dinàmica, la forma de fer que tots hem de seguir per aconseguir les finalitats plantejades.

Normalment les regles dels jocs són invariables. Passen els anys i continuen essent les mateixes. Tampoc canvien d'un país a l'altre. Als escacs, s'hi juga de la mateixa manera a Igualada que a Tòquio o a Montreal. Però el joc de l'escoltisme, com que és tan ric i elaborat, en això no segueix la pauta. Això no vol dir que les regles no siguin universals: tots els escoltes del món ens aixopluguem sota un mateix paraigua. Però alhora tenim la

necessitat – i, en bona mesura, també l'encert – de donar un toc propi a aquestes regles, un aire ajustat a la nostra realitat social i al nostre temps, que fa que la proposta escolta pugui fluir amb naturalitat enmig dels valors que ocupen l'espai social. L'escoltisme adapta i readapta constantment les regles essencials a l'ara i aquí, perquè les persones que hi vulguin participar puguin sentir-se identificades i s'hi enganxin.

En el nostre cas, a Catalunya, el joc escolta del qual participem disposa d'una regles actualitzades ara fa unes poques dècades: la nostra **lleï escolta**. Això pot ser molt temps, o poc, depèn de com es miri. El cert és que quan llegim aquestes regles, ben de prop, no sembla pas que estiguin caducades, ans al contrari, diríem que tenen més vigència que mai. Potser l'exercici que hem de fer entre tots, més enllà de canviar-les, sigui trobar les paraules que les omplen de contingut a la llum de la societat catalana actual en un marc de globalització. La nostra lleï escolta, recordem-ho, diu:

Ens esforcem a merèixer confiança i fem confiança a tothom.

Vivim la nostra fe i respectem les conviccions dels altres.

Aprenem a ser útils i a fer servei.

Som germans de tothom i treballem per la pau.

Som fidels al nostre país i ens sentim ciutadans del món.

Defensem la natura i protegim la vida.

Aprenem a viure en equip i tot ho fem entre tots.

Som decidits i afrontem les dificultats sense por.

Estimem el treball i volem fer bé les coses.

Aprenem a estimar i a jugar net.

I el significat de cadascun d'aquests punts avui dia... Déu n'hi do! Intentem aproximar-nos-hi una mica:

■ **Ens esforcem a merèixer confiança i fem confiança a tothom.** És obvi que, per aconseguir els objectius que abans comentàvem, el valor de la confiança és fonamental. Un país no pot tirar endavant si no té confiança en si mateix. L'espiritualitat és, en el fons, un exercici de confiança, confiar que hi ha alguna cosa més enllà. Un pilar essencial de l'educació passa per tenir confiança en un mateix i en els que l'envolten. I tanmateix

vivim en una societat de desconfiats. Les regles del joc social ens fan competir entre nosaltres, comunicar-nos poc amb aquells que tenim a la vora, i tot això genera desconfiança. Ens malferim del company d'estudis, o de feina, no confiem en el veí de la porta del davant. A voltes, aquesta desconfiança funciona com un mecanisme de defensa davant de les presumptes amenaces que ens assetgen. Però aquesta dinàmica, portada a l'extrem, només pot acabar malament, fent-nos sentir sols, aïllats i, per descomptat, sense cap possibilitat de guanyar la partida de la transformació social. Avui dia confiar és arriscat, podem acabar malferits, decebutos de veure com algú s'aprofita de la nostra confiança. Però no hi ha alternativa: en el joc escolta, hem d'aprendre a obrir els nostres cors als altres, i viure en l'emoció incerta d'esperar a veure què passa. És possible que en alguns casos la cosa no funcioni, però també és cert que els casos en què la cosa rutlla fan que valgui la pena.

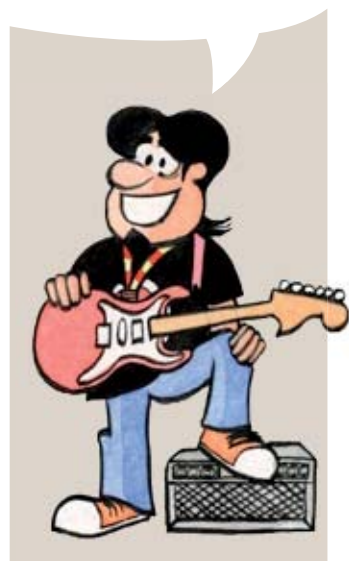
■ **Vivim la nostra fe i respectem les conviccions dels altres.** Ja ho hem dit abans, el nostre escoltisme es mou en un terreny que vol assumir de forma habitual l'espiritualitat. La vivència espiritual ens permet ajudar a construir un país menys pla i més profund, a fomentar una manera viva de fer escoltisme, a cultivar una dimensió de l'educació que acostuma a quedar a les fosques. Però aquesta regla no se'ns ha de convertir en un absolut, o en un motiu d'exclusió. Si no, el joc es faria molt avorrit o, en el pitjor dels casos, més aviat l'escoltisme esdevindria un instrument adoctrinador. Amb tot, hem d'admetre que la diversitat religiosa posa mala peça al teler, perquè costa de trobar el punt d'encaix i d'entesa entre posicions personals a voltes tan distants. Però aquí rau precisament el repte i la passió per aconseguir-ho. Respectar les conviccions dels altres avui dia significa apostar obertament pel diàleg interreligiós. Que cadascú visqui la seva pròpia fe ha de ser perfectament compatible amb la construcció d'una societat laica i pluralista. Laica perquè entenem que la fe arrela en espais íntims i personals, i no sota els sostres de grans cerimònies públiques. I pluralista perquè a Catalunya ja hi viuen molts ciutadans que cerquen el creixement espiritual en altres confessions que no són la cristiana. Aconseguirem els nostres objectius si, en comptes de promoure escoltismes paral·lels per motius religiosos, obrim les portes dels nostres caus de bat a bat perquè hi entrin els nous aires que es respiren. Si els valors i les actituds que s'hi troben a dins són fermes, de res hem de patir perquè hi entri una ventada fresca. Ben al contrari.

■ **Aprenem a ser útils i a fer servei.** Regla del joc fonamental: tot allò que fem els escoltes ha de servir per a alguna cosa. Servir per a fer un país millor, per transcendir

envers una vida més plena, ser útils tot creixent com a persona i ajudant a créixer el grup on ens trobem. No és gaire corrent trobar avui dia persones que fan coses pels altres de forma desinteressada. A poc a poc, hem anat perdent el valor de la gratuïtat, de posar-se a disposició dels altres. A voltes, fins i tot ens sentim una mica ximplés quan ens adonem – perquè ens ho diuen malintencionadament uns altres – que el joc escolta, estrella de les estrelles en una societat com la nostra, el duem a terme de forma gratuïta. Però no es tracta d'una feblesa, sinó d'una fortalesa. El regust de realitzar una feina ben feta perquè hi creus, perquè t'hi has compromès, valgui dir-ho, no té preu. La nostra societat serà més gran en la mesura que gent com nosaltres seguim regalant el nostre temps, el nostre saber i les nostres paraules... perquè sí. El servei als altres no obeeix a raons, neix de dins i teixeix fils i llaços de suport mutu entre les persones, llaços de solidaritat real i no de pa sucats amb oli. Sense perdre de vista que tot té un lloc, i que tothom ha de fer allò que li pertoca, ser útil i fer servei ens situa en un dels millors escenaris possibles per aconseguir de debò el que perseguim.

■ **Som germans de tothom i treballem per la pau.** Una de les cares de la globalització és violenta. Fa fora de casa seva a moltes persones, que es veuen forçades a emigrar a països una mica més rics, com ara el nostre. En altres casos, fa esclatar – encara avui dia – conflictes bèl·lics entre pobles, entre ciutadans, fent que uns explotin els altres a la recerca de més plusvàlua. És habitual sentir discursos que pretenen posar-nos una beta als ulls i entabanar-nos, arguments que ens fan creure en conflictes inexistents de civilitzacions o en guerres preventives per salvaguardar la pau. Ni de bon tros aquestes són regles de l'escoltisme. Nosaltres juguem als escoltes en un país en què ens sentim germans de tothom, tant dels qui parlen a casa en cata-

La nostra societat
serà més gran en
la mesura que gent
com nosaltres
seguim regalant
el nostre temps, el
nostre saber i les
nostres paraules...
perquè sí

là com d'aquells que ho fan en castellà, i també d'aquells que arriben i parlen urdú, quèchua, fang o ewondo, perquè sabem que amb el sentiment de pertinença de les persones no s'hi juga. Sentim vincles fraterns amb aquells que pateixen la pobresa o la guerra lluny de casa nostra, i treballem per la pau començant per estar amb pau amb nosaltres mateixos, amb el nostre esperit. Tenim clar que la pau es construeix dia a dia en cada gest, en cada mirada, i vetllem persistents per a què la vida quotidiana esdevingui un espai de fraternitat.

■ **Som fidels al nostre país i ens sentim ciutadans del món.** És clar que som fidels al nostre país, però al país de veritat, el real, no aquell que només existeix en paraules buides i que, ben mirat, és una imatge deformada de cartró-pedra. Ser fidels al país per nosaltres significa jugar a recollir el bo i millor del nostre passat per projectar-lo amb força i determinació cap al futur. La nostra identitat catalana és un regal que, lluny d'amagar-lo o imposar-lo, volem compartir-lo amb el nou veïnatge, oberts a acceptar també els regals que aquests nous ciutadans també ens preparen. Seguir aquesta regla del joc ens farà créixer, com a mínim, dos pams com a persones. Tant com sentir-nos ciutadans del món, perquè som ciutadans del món. No podríem entendre la nostra societat sense tenir en compte el que passa arreu del planeta. La majoria de les problemàtiques o reptes que se'ns plantegen són d'abast global, però hi hem de donar una resposta local. Som i serem ciutadans del món, i d'això en volem fer una festa, no un funeral. Una festa de mil colors, amb música de samba de fons tocada amb la gralla, assajant un cop i un altre solucions diverses per preguntes que vénen de molt lluny. Sens dubte, una partida del joc escolta que no ens podem deixar perdre.

■ **Defensem la natura i protegim la vida.** Tant si creiem que existeix el canvi climàtic com si no, tots estarem d'acord que afrontem una època de degradació del medi ambient. Les altes temperatures de l'estiu, les tempestes de pluja i les sequeres, el forat de la capa d'ozó, els ferotges incendis forestals, les malalties respiratòries per efectes dels fums de la combustió... tot plegat són signes inequívocs dels nostres dies. Per aquest motiu, tant si vivim en un poble com si ho fem en una gran ciutat, tinguem on tinguem la casa, tots els escoltes juguem a defensar i protegir la natura, intentem dur a terme una vida sostenible amb els recursos naturals (bosc, aigua, aire...) que formen part del nostre paisatge, de la nostra vida. D'aquesta manera, treballem pel país quan construïm un entorn més habitable. Recuperant el vincle amb la naturalesa, enllacem amb un dels elements essencials que ha estat sempre present en l'escoltisme des de les seves primeres

passes. El silenci a dalt de les muntanyes, l'esforç de cada pas donat per camins de terra, ens acosten molt més a l'espiritualitat que mil paraules. Els mil reptes educatius que la natura ens ofereix fan que gaudim d'oportunitats per a conèixer-nos. Ho tenim magre, però seguirem persistents en l'empresa de fer, tant com puguem, una vida més neta i digna. Sempre ens hi trobaran a punt.

■ **Aprenem a viure en equip i tot ho fem entre tots.**

Aquesta regla és d'or al joc de l'escoltisme. Si aprenem a viure en equip, serem persones que farem del nostre entorn de relacions un lloc millor. Perquè saber estar és una qualitat que va més cara cada dia que passa. Saber estar significa també saber acompanyar, i ser acompanyat, que no és la mateixa cosa. En un món individualista com el nostre, aquesta capacitat per comprendre el trencaclosques de les relacions i encaixar-se a un mateix en el lloc que més li escau, a un mateix i als altres, és tot un valor a l'alça. Els escoltes rebutgem l'individualisme. Avui dia no som persones que vivim en un únic grup i fem tots junts les mateixes coses, sempre. Més aviat ara som aquí amb aquests, i després serem allà amb aquells altres, i això no fa gaire pinta que hagi de canviar en un futur immediat.

Per això valorem tant la capacitat de relacionar-nos i fer coses plegats, perquè hem de trepitjar molts escenaris distints al llarg del dia que ens demanen regles del joc diferents a les nostres. Per això creiem que la millor resposta comunitària a la nostra realitat és la xarxa: ni àtoms isolats vagant per la selva de l'individualisme, ni pàgines d'un llibre ja escrit enganxades a un llim impossible de desenrollar. Volem ser peces autònomes capaces d'establir lligams per a dur a terme projectes que ens beneficiïn a tots. Ben mirat, l'escoltisme no és en si una gran xarxa?

La majoria de les problemàtiques o reptes que se'ns plantegen són d'abast global, però hi hem de donar una resposta local

El joc escolta fa suar i fa riure a la vegada. Estimar el treball i voler fer bé les coses ens fa relacionar amb el temps d'una altra manera: aprenem a esperar, a observar, a confiar i, finalment, a aprofitar l'oportunitat d'avançar quan ens és donada

■ **Som decidits i afrontem les dificultats sense por.**

Ser decidits, ser valents, ens du a pensar que hem de tenir empenta. L'escoltisme en necessita molta, d'aquesta, sobretot si apostem de debò per assolir les finalitats que planteja. Hem de ser gent amb empenta per crear o reconstruir les organitzacions que el nostre país ens reclama. Gent sense por d'interrogar-se i fer front a l'invisible. Persones que no deixen passar el temps com a estratègia per no trobar-se mai amb si mateixes. En un entorn social consumista, que ens demana que siguem passius, que ens agradi que estigui tot fet, que busquem només aquelles accions que ens porten cap al plaer efímer, tenir empenta suposa tota una revolució. En un entorn social en què només val l'èxit sense riscos, i es fomenta evitar la por al fracàs, afrontar les dificultats sense por no és una actitud habitual. Els escoltes sabem que quan es juga, de vegades es guanya, i de vegades es perd. I sabem que la desfeta pot ser una victòria si aprenem a fons de les nostres errades, i també sabem que no hi ha cosa més difícil en aquest món que saber guanyar. Al joc de l'escoltisme s'hi ha de jugar amb iniciativa, conscients de tot el que pot passar, i decidits a assumir-ne les conseqüències sense excuses, per aprendre.

■ **Estimem el treball i volem fer bé les coses.**

Una de les regles cabdals de l'escoltisme és que ens submergim en projectes que ens apassionen. Ens agrada anar-hi trobant el gust a la feina, més si es tracta de feina ben feta. Treballant, és a dir, actuant sobre coses o realitats que ja existeixen per transformar-les en allò que volem, tenim ganes d'anar aconseguint les finalitats que ens plantegem. No treballem perquè sí, sinó que volem que el treball ens acosti a les fites que tenim previstes. I sabem que fer projectes no és gaire habitual. En el món del fast-food i de la satisfacció immediata, engrescar-se a tirar endavant una

tasca que s'allargarà en el temps, que ens portarà maldecaps alguna vegada, i que no coneixem del cert si serem capaços d'arribar a bon port, té mèrit. I més encara quan, tot treballant, aconseguim de passar-nos-ho bé, sense considerar el treball com un terme oposat al divertiment. El joc escolta fa suar i fa riure a la vegada. Estimar el treball i voler fer bé les coses ens fa relacionar amb el temps d'una altra manera: aprenem a esperar, a observar, a confiar i, finalment, a aprofitar l'oportunitat d'avançar quan ens és donada. Tota una raresa en un món ple d'autopistes d'alta velocitat trepitjades per cotxes tan veloços que es perden de veure el paisatge i dissortadament, si van massa de pressa, acaben per estimbar-se.

■ **Aprenem a estimar i a jugar net.** I per acabar, un apunt final, que no pas per ser l'últim és el menys important: als escoltes, les persones estimem i aprenem a estimar, i a més a més juguem net. D'estimar n'hem aprendre, perquè no en naixem ensenyats. Això ho veiem quan prenem consciència que estimar no és el mateix que ser estimat, ni molt menys que estimar-se. O d'altra banda, mirant-nos nosaltres mateixos, quantes vegades hem cregut estimar els altres tal com són, quan en el fons el que fèiem era estimar-los tal com nosaltres volíem que fossin? Uns i altres som persones que, d'estimar, no n'hem après del tot encara. Potser no hem descobert del tot la senzillesa del gest de l'estimació, de l'amor autèntic, i a voltes ens arrecerem sota la nostra closca, porucs del rebuig. Qui sap si algun dia el joc de l'escoltisme ens ajudarà a estimar millor els nostres amics, les nostres parelles, les nostres famílies. La resposta a aquest dubte és íntima, tant com el desig més pur i honest de comunicar-nos.

Deu regles, ni més ni menys. Deu principis que ens expliquen com juguem els escoltes. Deu línies carregades de valors que ens ajuden a fer vives les opcions allà on existeixi escoltisme.

Una estratègia... de pel·lícula

Per últim, acabem el capítol fent referència a l'estratègia de l'escoltisme. Perquè tot joc, a banda de disposar d'un marc, d'unes finalitats i d'unes regles, sempre acaba generant una estratègia per part d'aquells que hi juguen. Tot joc és igual i diferent a cada partida, no hi ha jugada que pugui equiparar-se al cent per cent amb una altra. Tanmateix, a cops de jugar-hi, anem aprenent quines tirades són més beneficioses i quines no tant, com

podem reduir els riscos de perdre molts punts d'una sola vegada, o com ho podem fer perquè algunes regles, que d'entrada ens perjudiquen, ens acabin beneficiant. L'estratègia permet lligar l'allioli: anar ajustant i reajustant constantment, a partir de l'experiència, l'encaix entre marc, finalitats i regles.

Els escoltes tenim una estratègia prou desenvolupada. No obstant sabem, per experiència acumulada d'una generació rere una altra, que la consecució de les nostres finalitats no és cosa fàcil, i que cada dia sembla que anem més a contracorrent. Si volem transformar la societat sembla evident que no ho podem fer tancats dins de casa. Hem d'arromangar-nos i llençar-nos a la piscina del joc social més ampli. Però l'experiència també ens diu que, en ocasions, el nostre estil, valors i missatge queden diluïts en l'oceà immens de la societat. Per això, en un món actual tan caòtic, complex i globalitzat com el nostre, entenem que la gran estratègia del nostre joc consisteix a **deixar de veure el món com un espai d'exclusions (si jo sóc jo, i tu ets tu, ni jo puc ser tu, ni tu pots ser jo) i passar a veure'l com un espai inclusiu (si jo sóc jo, i tu ets tu, tu i jo podem ser nosaltres).**

Hi estem tan acostumats que gairebé no ens n'adonem, però hem nascut i crescut en uns entorns que s'han construït i se sostenen sobre falses dualitats que més aviat han contribuït a dividir en comptes d'harmonitzar. Som nenes o nens, de la terra o estrangers, grans o petits, llestos o rucs, de dretes o d'esquerres, feliços o desgraciats... Hem perdut a cabassos oportunitats de descobrir els milers de matisos que existeixen entre aquestes fronteres, que de naturals en tenen ben poc perquè han estat traçades i imposades per la construcció social que n'han fet les nostres ments.

Seguint el mateix fil, a voltes hem sentit la falsa necessitat de creure que un dels dos extrems havia d'imposar la seva norma sobre l'altre: els nens manen més que les nenes, els de la terra manen més que els estrangers, els grans manen més que els petits... així fins a l'infinit. No hem volgut veure la diferència com una riquesa, sinó que l'hem entesa com un destorb que ens impedia aconseguir una fantàstica vida on tots fem, sentim i pensem el mateix... i ens avorrim com una ostra.

Un tercer error d'estratègia ha consistit, sovint, a declarar l'escoltisme com un joc immòbil que no s'ha de tocar mai més, perquè si no se'n pot arribar a perdre l'essència. El que pot acabar perdent-se si pensem d'aquesta manera és precisament el propi

escoltisme. El temps passa per al joc escolta de la mateixa manera que passa per a la resta de creacions humanes. No en fem una qüestió transcendent! L'escoltisme, fet i fet, és molt recent des del punt de vista de la història. Va arrencar les primeres passes ara fa un segle, i aleshores el món ja feia milers i milers d'anys que rodava. Millor o pitjor, no ho podem afirmar amb certesa, perquè no hi érem, però saber-ho ens ha de permetre relaxar-nos i veure l'escoltisme en la justa mesura del que és, i del que pot arribar a ser.

L'estratègia de l'escoltisme no es pot basar en la convicció que es tracta d'un joc diferent al de la vida. L'escoltisme és vida perquè la vida també és un joc. Ser escolta és un estil, una forma de fer, sentir i pensar basada en uns valors, que vivim en el cau els caps de setmana i durant les vacances, i que intentem projectar tant com podem en la nostra vida quotidiana. També hem de comprendre que el pas del temps força a repensar cada nova jugada, i ens hem d'esforçar constantment a situar de nou finalitats i regles, no fos cas que quedéssim, valgui la pena dir-ho, "fora de joc". I sobretot – imprescindible – hem d'engrescar-nos amb la nostra proposta, però no fins al límit de creure que és la millor per damunt de totes les altres. Una actitud d'aquestes característiques ens faria perdre pistonada.

Així que, com a cap escolta que ets, i obrint boca – ja que el proper capítol deixarà de banda les regles del joc per endinsar-se en el fabulós univers de la gastronomia – et deixem un petit receptari d'estratègies que poden ser-te útils per anar buscant connexions, lligams i vincles entre els valors escoltes i els d'una societat que camina frenètica i sense aturador vers quotes elevades de fragmentació i intolerància. Que juguis de gust, i bon profit!

L'escoltisme és vida perquè la vida també és un joc. Ser escolta és un estil, una forma de fer, sentir i pensar basada en uns valors

Quan has escoltat les raons de l'altra part sense prejudicis, la millor estratègia és deixar-te envair per tot allò que has escoltat

1. Quan els valors que promou l'escoltisme i els de la societat no coincideixen, no has d'amagar el cap sota l'ala fugint d'estudi, ni tampoc és convenient que vulguis imposar els teus valors o idees amb un cop de puny a la taula. La millor estratègia per aconseguir les teves finalitats, que ja no seran particulars sinó compartides, és acceptar el conflicte, i jugar a resoldre'l de forma oberta.

2. Quan jugues a resoldre un conflicte de valors de forma oberta, has de situar en primer lloc les posicions de cadascú, els interessos que defensa. Un cop fet això, l'estratègia més assenyada és evitar pensar quina de les dues parts, o tres, o quatre, té raó. Cal que t'aboquis a escoltar les raons de l'altre, sense prejudicis, i sense perdre tampoc a la primera les idees que tens formades.

3. Quan has escoltat les raons de l'altra part sense prejudicis, la millor estratègia és deixar-te envair per tot allò que has escoltat, permetre que et sacsegi i t'ajudi a posar en dubte i revisar contínuament els teus propis valors. Un cop passat el terrabastall, alguns s'hi quedaran, i et permetran seguir sabent qui ets. D'altres canviaran, i això en comptes de ser un problema serà una riquesa, perquè et permetran saber qui seràs.

4. Quan hakis posat en dubte i revisat allò que creies, i hakis destriat el gra de la palla, la millor estratègia a seguir és que miris a veure si alguna de les noves certes provisionals que adquireixes atempta de forma clara contra els límits que l'escoltisme, en particular, i la humanitat, en general, ens hem donat

per marcar les fronteres d'allò que és èticament acceptable: els drets humans.

5. Finalment, quan hakis fet aquesta darrera repassada, seguiràs actuant, tirant endavant, com sempre. Fruit de tot el procés anterior, comprovaràs que el teu entorn és ple d'accions que queden dins dels marges dels teus valors, i també identificaràs d'altres accions que sobrepassen la ratlla d'allò que consideres èticament acceptable des d'ara mateix. Amb les primeres, et proposem de desenvolupar una resistència activa, que serveixi per defensar i enfortir la teva pròpia identitat. I amb les segones, cap dubte: sigues ben intolerant amb la intolerància. Al cap d'un temps, quan el paisatge de valors que havies construït torni a trontollar a causa de tu mateix, o de l'entorn, et suggerim de començar de nou per la primera passa.

Com

Proposta educativa

COM?

UNA ALTRA
SEMANA MÉS AL
SABRÓ...

QUÈ, COM
HA ANAT? H'HEU
ROBATA FÀLTA?

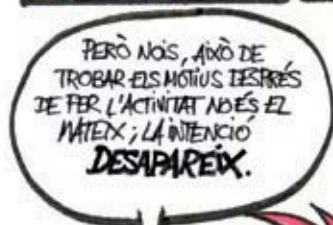
MOLT BÉ!!
I A TU EL BATEIG?

SEMBLAVA
QUE HAVIA DE
SER UN TAL PERÒ
AL FINAL S'HA
ANIMAT.

DEU
HAVER LLIGAT.

2.

La metodologia escolta, una cuina de tres estrelles

Què, tens
gana?
O, millor dit,
en tens ganes?

Tot fent bullir l'olla

Si ets cap, i has llegit el capítol anterior, seria raonable que la seva lectura t'hagi provocat un cert vertigen. Llegir de cop que l'escoltisme no és un joc més, i que és més que un joc, necessita del seu temps per pair-ho. Es tracta ni més ni menys que de la proposta ideològica del nostre moviment, el motor, el sentit que explica allò que fas a campaments i dissabtes, o la pròpia existència d'aquest llibre. És l'aliment que nodreix la nostra tasca educadora. Però no es tracta d'un aliment que ens mengem cru. Els escoltes sabem prou bé que, segons quins productes, millor empassar-nos-els ben cuinats, i de la cuina procurem fer-ne un art, és a dir, gastronomia.

Aquest segon capítol parla de metodologia, és a dir, del tipus de cuina que fem servir per cuinar les opcions i els valors de la llei escolta. Pretén donar-te un cop de mà a l'hora d'endinsar-te en el compromís i el repte de dominar la proposta metodològica de l'escoltisme. Et proposem que esdevinguis un xef de primera, capaç d'ajudar els nois i noies de la teva unitat a viure aquestes opcions i aquests valors de la llei en un marc educatiu de tres estrelles.

Primer, doncs, parlarem sobre quin tipus de cuina s'hi escau més, és a dir, quantes receptes metodològiques existeixen per a educar en la comunitat (fora de l'escola). En segon lloc, presentarem la pedagogia del projecte, el procés pedagògic que posa en marxa tot el potencial de l'escoltisme. I en darrer terme, pararem atenció a com combinar tot el projecte de vida que els nois i nois porten a l'agrupament amb el projecte d'influència que els plantegem, un encaix entre dues dimensions que requereix del saber i de l'habilitat de xefs experimentats.

Què, tens gana? O, millor dit, en tens ganes?

A l'escoltisme, qui talla el bacallà?

Si de ben petits participem de la vida d'un agrupament, potser convindrem que un conserva unes sensacions ben concretes, genuïnes, del pas per la cuina escolta. Determinades olors, tasts, els colors d'alguns productes impregnen i esquitxen els nostres usos i gustos culinaris. Tant és així que, quan ens movem per la vida i anem a raure a d'altres espais de lleure, sabem percebre a la primera les diferències entre l'estil de cuina que se'ns proposa i el que hem tastat al cau temps i temps. I és que la cuina escolta és molta cuina!

Però vivim en societat, i de tant en tant, ens abandonem en mans del menjar ràpid, un tipus d'alimentació bastant baix en nutrients rics que ens facin créixer més llargs que amples. Es tracta d'una proposta amb uns trets molt evidents que la fan característica i identificable a primer cop de vista. Els menús et vénen en paquets ja preparats, els plats són exactament els mateixos aquí que a Nova York, Nairobi o Kuala Lumpur. Vulguis o no vulguis, t'has d'empassar el merxandatge de moda (joguines de plàstic pels més petits, i estovalles de paper, normalment relacionades amb la darrera producció cinematogràfica nord-americana de masses) i sobretot, hi has de ser molt poca estona, des que entres fins que acabes la consumició. D'això d'entaular-se una bona estona, i després fer sobretaula, res de res.

Si fa no fa, el menjar ràpid és un estil de cuina que ens recorda les activitats de lleure que ens proposen parcs temàtics, o activitats lúdiques com ara els jocs d'ordinador. Sensa-

cions intenses, però fugisseres. I tot ràpid, ben de pressa. El Dragon Khan seria un fracàs si el tren anés a 20 quilòmetres per hora, o el "Mundial 2006" de la Gameboy seria molt avorrit si el programa respongués, a cada tirada, amb més de dos o tres segons de decalatge. Oci de consum pur i dur.

De tant en tant, els escoltes ens hi acostem a aquest tipus de lleure. A voltes, una sortida a Port Aventura pot resultar un revulsiu de motivació per a una unitat de rangers i noies guies mig ensopida, o introduir un eix d'animació amb referències a les tortugues ninja pot resultar engrescador per a un grup de castors. Tanmateix, el propi disseny d'aquestes activitats provoca estranyesa en un marc com el nostre. Alguna cosa ens diu que no s'hi veu reflectit el nostre estil: no hi ha processos sinó activitats puntuals, no hi ha gratuïtat sinó interès comercial, no hi ha pausa sinó pressió i, el més estrany de tot, els nostres nois i noies, tot i ser-ne actors, no en són gens els protagonistes. Passius, s'acomoden a allò que d'altres han decidit que consisteix en passar-s'ho bé.

Tanmateix, el nostre país compta amb propostes gastronòmiques molt més atractives i originals del país que el menjar ràpid, estranya cuina d'importació. Catalunya pot sentir-se molt orgullosa d'haver donat a llum un estil de cuina de molta qualitat i que rep un reconeixement internacional de primer nivell. En Ferran Adrià en suposa un bon exemple. Al restaurant El Bulli de Roses, ell i el seu equip viuen immersos en l'experimentació i la innovació amb l'alquímia dels aliments. Deconstruint, barrejant i tornant a construir, poden fer-nos gaudir el paladar amb plats tan exquisits com ara farcells d'espardenyes amb melmelada de tomàquet i faves tendres, o costelles de cabrit amb mozzarella i endívies.

Si som sincers, reconeixem que no ens faria res de treure-hi el cap algun dia, bo i sabent que pots trigar més d'un any a reservar taula i que, en cap cas, el preu baixarà de quatre-cents euros el cobert. Anar a sopar al Bulli pot aportar una experiència molt semblant a la d'activitats de lleure restringides als qui tenen molts diners, i també molt de temps per gastar-se'ls. Perquè hi ha qui, per passar una estona ben entretinguda, es compra un petit iot i se'n va a solcar les ones de la Mediterrània, o s'apunta a passar quinze dies en una illa paradisiàca i deserta del Pacífic.

No hi ha dubte que un oci amb aquest estil, com la cuina de l'Adrià, és una cosa més elaborada que la restauració ràpida. Almenys, tant en un cas com en l'altre, el temps s'eixampla, i les oportunitats per créixer augmenten. També cal reconèixer que les activitats

de lleure disposen de tota una idea al darrere, i que fomenten d'alguna manera el repte per superar-se. Però hi ha quelcom que grinyola amb la proposta escolta. Perquè al costat d'aquestes bondats també hem d'acceptar que no es tracta de propostes obertes a tothom, sinó que el mateix cost fa que una gran majoria social no hi tingui accés encara que ho desitgi. El lleure d'elit que venim descrivint, en el seu conjunt, tampoc no transpira estil escolta.

Per sort, no tota la cuina catalana és cuina deconstruïda. Gràcies a les àvies, la majoria dels que vivim en aquesta terra hem tingut el gust i el plaer —mai més ben dit— de tastar plats senzills i sublims, propis d'una herència gastronòmica forjada al llarg dels anys i que ens fa molt bona companyia quan estem entre els nostres, família o amics, al voltant d'una taula a casa. Una bona escudella el dia de Nadal, un trinxat amb rosta o una coca de recapta formen part de la nostra tradició culinària, a l'abast de tothom i de la qual ens en sentim ben orgullosos.

Cruspir-te un senzill pa amb tomàquet amb pernil vindria a ser, en el terreny del lleure, si fa no fa com jugar a la xarranca, o fer un taller de màscares de guix. Aquí els escoltes ja ens hi sentim més còmodes. A diferència del cas anterior, es tracta d'un tipus de lleure en què tothom hi pot participar, i que potencia aprenentatges tan importants com la imaginació o la creativitat. Són activitats que apunten cap a la col·laboració amb els altres, i connecten amb un conjunt de significats molt propers als que tenen la majoria dels nois i noies.

Tot i això, alguna cosa de l'aroma que desprenen aquestes activitats no acaba de semblar-se del tot al regust de l'experiència escolta. Les nostres papil·les gustatives detecten d'immediat que es tracta d'una menja sense sal, massa feta. Primer perquè es tracta d'un lleure que cada cop re-

**Cruspir-te un senzill
pa amb tomàquet amb
pernil vindria a ser,
en el terreny del
lleure, si fa no fa com
jugar a la xarranca, o
fer un taller de
màscares de guix**

sulta menys atractiu, motivador, perquè el podem trobar d'una forma generalitzada en d'altres espais socials com ara l'escola. I segon perquè resulta una pena que, d'una forma o una altra, no integrem en el menú plats que ens porten els nous ciutadans que, ahir o avui, arriben al costat de casa. Quina llàstima si no ens mengem de tant en tant un "cocido", un xauarma o uns rotlles de primavera!

GELAT DE MADUIXA

INGREDIENTS:

- 3 tasses de llet
- 200 gr. de sucre
- 300 gr. de maduixes
- 30 cl. de nata líquida
- 3 ous

ESTRIS:

- 1 batedora
- 1 colador
- 1 cassola de fons gruixut
- 1 bol

PASSOS:

- Netejar les maduixes, triturar-les i passar-les per un colador, per eliminar-ne les llavors.
- Escalfar la llet amb la nata. Batre els rovells de l'ou amb el sucre, en una cassola fins que estiguin espumosos. Afegir-hi, poc a poc, la llet a temperatura mitjana, sense deixar de remoure a foc molt lent, fins que es faci més espès.
- Barrejar amb el puré de maduixes i refredar-ho, ràpidament, passant la crema a un bol, el qual submergirem en aigua molt freda.
- Posar-ho al congelador i anar-ho batent de tant en tant per evitar que es formin cristalls.
- Servir amb maduixes naturals, menta fresca o galetes.

Som un moviment educatiu

No, hi ha alguna cosa més, hi ha d'haver alguna cosa més. Quan parlem de la petjada profunda que l'escoltisme deixa en el nostre caràcter i en la nostra forma de veure el món, no és fruit o resultat de participar en activitats de lleure. O dit d'una altra manera, les opcions i els valors de la llei, per menjar-los, gaudir d'una digestió tranquil·la i permetre que passin a formar part del nostre esquelet i musculatura, no podem pretendre obtenir-los gràcies al menjar ràpid, a l'alta gastronomia o a la cuina de l'àvia. **I és que nosaltres no fem lleure, fem educació en el lleure, som un moviment educatiu.** I per aquest motiu la nostra cuina n'és una de ben especial.

Si volem aprendre a fer de cuiners, seria absurd pretendre-ho asseguts en el menjador d'una hamburgueseria o d'un restaurant de renom. Nosaltres no seiem a taula i escollim primer, segon i postres de la carta que ens ve donada. Nosaltres, per començar, ocupem la cuina, ens la fem nostra, i no només això: som qui decidim els plats i els productes que hem de comprar, ens inventem les receptes més estrafolàries i divertides del món, i seguim tot el procés, des d'obrir la persiana del local fins acabar de rentar el darrer plat, és el nostre projecte. La nostra proposta ideològica necessita, per ser desenvolupada, una proposta metodològica que sigui coherent amb aquesta: la **pedagogia del projecte**. Una pedagogia que s'emmarca en el lleure i que es desmarca de la pedagogia de l'oci de consum. Una pedagogia que defuig els menús preestablerts.

La pedagogia del projecte no és res de nou, tot i que costa de trobar en els diversos espais educatius i/o de lleure d'una societat com la nostra. És una pedagogia que neix i creix a l'emparedat d'una determinada forma de comprendre l'educació, que aquells que hi han reflexionat més han convingut a dir-ne pedagogia activa. La pedagogia del projecte ha estat teoritzada i posada en pràctica per diversos autors en diversos racons del planeta. Al darrera de tot plegat hi trobem un model de persona que, no és casualitat, coincideix amb el que dibuixen les nostres opcions i els nostres valors: ciutadans crítics i responsables, compromesos amb ells mateixos i amb el seu temps, capaços de construir una vida pròpia i plena, en harmonia amb el seu entorn social per al qual treballen i s'esforcen en millorar. Si bé una anàlisi detinguda d'allò que diuen ens menaria a identificar matisos i diferències, no és menys cert que tots realitzen propostes educatives amb un seguit de trets comuns, com ara:

■ **Les persones aprenem a través de l'acció.** Sabem, per exemple, que la millor manera d'aprendre una llengua no és escoltant-la sinó usant-la per a realitzar alguna tasca. L'acció ens situa en un plànol de consciència que afavoreix que els aprenentatges siguin més sòlids, més autèntics, més duradors. Quan jo he de fer alguna cosa, em poso en contacte amb la realitat amb la intenció de canviar-la. La meua acció fa, doncs, que em planteji els motius que guien allò que faig, i m'entreno en el difícil aprenentatge de l'autonomia a l'hora d'anar dibuixant el meu propi camí. A més a més, l'acció també pot educar-me en la necessitat de canviar la realitat envers la seva millora d'acord amb les meves opcions. Una educació basada en l'acció és una garantia d'una bona educació política. I per si fos poc, aquesta acció normalment la duc a terme en col·laboració amb els

altres, no la realitzo jo sol. Quan faig amb d'altres, estic actiu, intercanvio preguntes, dubtes, respostes... amb els companys d'aventura, i això em situa en un escenari en què he d'assajar noves formes de pensar, sentir i actuar per a atendre noves qüestions. Aprenc.

La pedagogia del projecte es basa en aquesta perspectiva. El nostre escoltisme és ben bé una educació per a l'acció i des de l'acció. Des d'aquest punt de vista, és evident que els nois i noies no són receptors passius de propostes tancades sinó que esdevenen protagonistes actius a l'hora de construir-les i dur-les a terme. Quan es plantegen de dur a terme alguna acció, s'eduquen en el difícil art de saber què vol fer un mateix i cap a on vol anar, i a sobre, això ho fan col·lectivament. Sens dubte, es tracta d'un aprenentatge fonamental en un món d'autòmats com el nostre, que més aviat ens empeny a anar passant, a anar tirant, sense gaires plantejaments de fons. També l'acció fa que s'eduquin en la necessitat social de canviar les coses si aquestes no són com ens agraden o com voldríem que fossin, és a dir, d'acord amb les nostres opcions i els nostres valors. I l'acció, en grup, els fa practicar noves maneres de pensar i repensar la pròpia realitat, ampliant les seves capacitats de raonament i, sobretot, de "saber estar".

Com deia Confuci, "Allò que escolto, ho oblidó. Allò que veig, ho recordo. Allò que faig, ho entenc".

■ **Les persones aprenem de l'experiència.** Els qui reflexionen sobre la pedagogia del projecte són fermes defensors d'aquest principi. Vénen a dir-nos que les persones només podem aprendre a través de l'experiència. D'aprenentatges n'hi de molta mena, però aquells que són capaços de ser veritablement importants per al meu desenvolupament, els potents, són aquells que jo descobreixo per mi mateix i afegixo al meu catàleg personal de coses apreses. Experiència, doncs, no és acció. Una cosa és allò que faig, i una altra —filant ben prim— la manera com visc, percebo i integro allò que faig. Això és així perquè l'aprenentatge que neix de l'experiència no es pot comunicar als altres, forma part del meu bagatge i, per molt que intenti transmetre-ho als altres, no en seré capaç, perquè l'únic que ha connectat a fons i gaudit de l'experiència que m'ha provocat l'aprenentatge he estat jo mateix. I, en conseqüència, aprendre de l'experiència vol dir en definitiva no buscar certeses sinó exposar-se a la incertesa i a l'error, ser conscient que el meu procés d'aprenentatge estarà farcit de saltirons que a voltes em faran anar d'un costat a l'altre, i que és precisament fent tombs entre experiència i experiència que podré anar descobrint i descobrint-me. Per seguir aprenent.

La pedagogia del projecte és sens dubte una pedagogia de l'experiència. L'aprenentatge d'un seguit de regles del joc que marquen el nostre estil de fer les coses, sintetitzat en la llei escolta, no el fem amb discursos o sermons d'hores i hores. D'aprendre a jugar net, o de fer-ho tot entre tots, se n'aprèn experimentant, fent projectes que posin a prova aquests valors, i reflexionant després si els valors hi han estat presents, o no, i per què. Als escoltes ens agrada crear històries, mítiques, narracions que porten a sobre una manera de veure les coses, d'enfocar-les. Això és necessari, però no suficient. El motiu és senzill: mai aconseguirem que tots els nois i noies d'un grup (per sort) captin una mateixa sintonia, connectin una mateixa freqüència respecte a allò que estem treballant. Són diferents els uns als altres, i cadascun d'ells i elles, d'acord amb les seves experiències, s'apropiarà del relat col·lectiu d'una manera o una altra. És precisament en aquest bati-bull d'experiències diverses que cada membre del grup anirà aprenent els contorns i les petjades d'un camí que no és de l'altre sinó el propi camí.

Com deia Albert Szent-Gyorgi, "descobrir significa mirar el mateix que observen altres persones però veure quelcom diferent".

■ **Les persones aprenem activant les nostres competències.** Quan jo realitzo un projecte, poso en marxa el meu pensament. Com dèiem abans, la necessitat de fer m'enfronta amb mi mateix i intento raonar què vull i què no, procuro fer lligams amb experiències anteriors de les quals en pugui treure referents; en definitiva, m'endinso en un procés de descoberta que té ben entretinguda la meua ment. Però hi ha altres dimensions de la meua persona que també s'activen alhora: els meus sentiments i emocions, les meves destreses, la meua confiança en les pròpies possibilitats, la meua habilitat a l'hora de relacionar-me amb els altres... I a més a més, tot això es posa en marxa a la vegada, creant un garbuix considerable que, amb dosis d'energia i paciència, vaig aclarint, situant, reajustant. Puc aclarir-ho, però, perquè compto amb l'ajuda d'una petita CPU (unitat central de processament, que diuen els informàtics), instal·lada al cervell, que m'ajuda a endreçar tot aquest conjunt complex de coses que em passen. Gràcies a ella, puc tenir l'autèntica sensació d'aprendre.

La pedagogia del projecte és una proposta que es basa en una visió integral de les persones. Els nois i noies, quan fan projectes, no només són petits científics que assagen fórmules renovades de conèixer la realitat, sinó que també són éssers amb un cor que

la pedagogia del projecte és una cuina pròpia de l'escoltisme, pensada i dissenyada a partir de grans mestres de la gastronomia psicopedagògica

batega a més de cent pulsacions per minut, que senten que allò que fan els agrada o no, que s'adonen que allò que esperaven del projecte —un cop vist per sentència— no era ben bé allò que desitjaven. El projecte és un dinamitzador extraordinari de totes les dimensions de la persona, interrelacionades les unes amb les altres, i això és possible perquè disposem d'una competència (no de competir, sinó de posar en marxa allò que sabem) que va teixint fils i lligams entre una cosa i l'altra. Una competència que ens condueix vers majors quotes d'autogestió i independència personal.

Com deia Gandhi, "tu has de ser el canvi que vols veure en el món".

■ **Les persones aprenem gràcies als reptes.** Ningú neix ensenyat, diuen amb raó els avis. Per poder aprendre, un necessita el suport i el contacte amb altres persones. No perquè li diguin què ha de fer, ja hem vist que les accions se les ha d'empescar cadascú al seu aire. Tampoc perquè li traspassin la seva experiència, hem vist que això no és possible des del punt de vista de l'aprenentatge. El suport dels altres és imprescindible per poder assumir el repte, ja que sense repte no hi ha aprenentatge. En allò que me'n surto amb desimboltura no necessito els altres, perquè ja he assolit un nivell suficient que em permet autonomia. De fet, a força de repetir allò en què me'n surto acabo per avorrir-me, perquè no em planteja cap desafiament i, en conseqüència, no aprenc. En allò que resulta impossible que me'n surti tampoc no necessito els altres, simplement perquè el meu nivell de maduració no em permet, bo i disposant de tot el suport del món, que acabi victoriós en la realització d'una acció que és, ara com ara, completament fora del meu abast. Si m'hi encaparro, em frustró, i tampoc n'aprenc. El veritable aprenentatge sorgirà d'aquell punt

intermedi en què se'm plantegen noves passes, noves fites, que són possibles d'assolir, tot i que per a fer-ho requereixo d'un cop de mà d'algú més experimentat que jo.

La pedagogia del projecte és una pedagogia del repte. Els nois i noies aprenen quan el seu projecte els empeny endavant. Fer projectes repetits, o poc adequats per a la seva edat, provoca desbandada. Els autèntics projectes connecten amb allò que ja saben, amb allò que reconeixen i els permeten, mitjançant proves d'assaig-error, ampliar el ventall de competències a través de l'experiència de l'acció. Fer projectes comporta un risc d'error, un marge de fracàs. I tanmateix això no ens importa, i ho assumim amb naturalitat, perquè intuïm que darrere de cada errada o problema s'obre una font inesgotable d'aprenentatge. Els caps no actuem per afavorir que les accions dels infants i joves dels agrupaments se'n surtin de tot a la primera, sinó que deixem que els projectes flueixin d'acord amb les característiques pròpies de les individualitats i del grup amb el qual treballem, i els acompanyem en l'esforç d'analitzar els motius dels èxits i els desencerts de les pròpies accions, de tal manera que se'n pugui treure profit, amb vistes a seguir en la roda interminable d'assolir nous reptes.

Com deia Elbert G. Hubbard, "l'errada més gran que un pot cometre és tenir la por de cometre una errada".

Tornant al punt d'on arrencàvem, la pedagogia del projecte és una cuina pròpia de l'escoltisme, pensada i dissenyada a partir de grans mestres de la gastronomia psicopedagògica com Dewey, Rogers, Gardner o Vigotski. La pedagogia del projecte és acció, experiència, competència i repte. Un restaurant molt especial en què els clients es pre-

paren els seus propis àpats, on les receptes no són intercanviables sinó que cadascú s'inventa les seves, un lloc on es té tant en compte el punt de cocció dels aliments com les aromes que hi han d'aportar les espècies, i on és impossible repetir dos cops el mateix plat, sempre anant d'un receptari ben senzill a d'altres més elaborats.

No és casualitat que la millor manera de cuinar les opcions i els valors de la llei, i menjar-se'ls, sigui la pedagogia del projecte. Pensant en la nostra missió, parlar de pedagogia del projecte ens remet directament a parlar de l'opció d'educació. Eduquem persones per transformar la societat, i la pedagogia del projecte ens aporta dos grans beneficis per aconseguir-ho:

■ D'una banda, es tracta d'una proposta amb un fort potencial educador com venim explicant. L'escoltisme que practiquem no només és educació en el lleure, sinó que a diferència d'altres estils, es desmarca d'una educació en el lleure basada en programes. Un programa, certament, pot basar-se també en l'acció, partir de l'experiència, generar espais per posar a prova les competències personals de forma integrada, assumir i afrontar reptes. Només hi manca un petit gran detall: en els programes, els nois i noies no són els autèntics protagonistes, i aquesta diferència fa que tot allò que venim dient —el sentit d'anar més enllà, d'aprendre a través de la pell— quedi diluït a la mínima expressió. Eduquem persones fent projectes perquè creiem que és la millor manera que cadascú arribi al seu fons i, nedant entre les aigües dels seus dubtes i les seves certeses, construeixi una identitat equilibrada que li permeti transformar la societat tot transformant-se a ell mateix.

■ D'altra banda, som conscients que també hem de transformar la societat si volem educar persones. Altrament cauríem en el parany del pobre Sísif, aquell grec a qui els déus van castigar a pujar un roc enorme a dalt de tot d'una muntanya ben alta. Quan era just a punt de fer el cim, la pedra gegant tornava a caure i, resignat, havia de tornar a repetir l'operació, així fins a l'eternitat. Educar persones en un país tancat, embolcallat en una espiritualitat superficial, pot acabar resultant una operació tan inútil com omplir un sac sense fons. Quan treballem per projectes, es multipliquen les oportunitats de millorar el nostre entorn a través de la nostra acció. Aprenem com transformar la realitat envers les fites que volem plantejar-nos lliurement, creem comunitats d'artesans i artesanes del propi creixement a la recerca d'un sentit que ens omple i ens depassa. Obrim forats, fem escletxa en un món que, en algunes coses, no ens agrada. I ens plantegem el

repte, perquè ens l'estimem, de posar tota la nostra competència i tot el nostre saber en acció per gaudir de l'experiència de canviar-lo.

Les nostres regles del joc, els deu punts de la llei escolta, també prenen sentit des de la pedagogia del projecte. Cada valor que entreveiem al darrera de les distintes expressions de la llei és alhora font i resultat de l'acció, l'experiència, el caràcter integral i el repte que acompanyen a cada projecte. Vegem-ho amb un cert deteniment:

■ Fent projectes, aprenem a esforçar-nos per merèixer confiança i fer confiança a tothom. Els projectes col·lectius no poden anar a bon port si no es fonamenten en la confiança que ens hem de tenir els membres d'un grup. Alhora, fer projectes ajuda en bona mesura a augmentar la confiança entre aquests membres, que aprenen a conèixer-se millor els uns als altres i a crear vincles basats en la confiança.

■ Fent projectes, trobem oportunitats per a viure la nostra espiritualitat i respectar les conviccions dels altres. Els projectes forcen a plantejar el sentit de la pròpia acció. D'aquesta manera, contribueixen a obrir debats intensos sobre el perquè de les coses, ajudant a créixer en la coherència personal —tal faràs, tal trobaràs— i compartint motius i raons amb aquells que, embarcats en la mateixa empresa, no ens fem les mateixes preguntes.

■ Fent projectes, aprenem a ser útils i a fer servei. L'acció dels projectes no és perquè sí, moltes vegades sorgeix de la voluntat de contribuir a fer de l'entorn immediat, físic i social (o, dit d'una altra manera, paisatges i persones), un espai més habitable. I fent-ho, tenim ocasió de descobrir perquè ha servit la nostra feina, i gaudim de l'experiència de treballar, perquè sí, amb els altres.

■ Fent projectes, especialment si són compartits amb persones de l'entorn, aprenem a ser germans de tothom i treballar per la pau. Les nostres accions molt sovint arrenquen d'un esperit de solidaritat que sentim i compartim amb altres que són ben lluny tot i que els sentim a prop —fem projectes de cooperació—, o bé són molt a prop tot i que els sentim ben lluny —fem projectes amb persones que es troben en risc d'exclusió al barri o poble—. Fer projectes d'aquesta mena és la nostra manera especial de construir un món en pau, perquè sabem que aquesta pau es fonamenta en els pilars de la justícia.

■ Fent projectes, descobrim la fidelitat al nostre país i ens sentim ciutadans del món. Els nostres projectes no parteixen del no-res sinó que prenen cos arran d'allò que és la nostra societat avui dia, que estimem perquè és la nostra. Alhora, fer projectes des del nostre entorn local ens pot permetre, si volem, comprendre millor la dinàmica d'un món global que també ens afecta. Fer projectes és l'oportunitat que tenim a l'abast de contribuir a forjar una globalització de rostres humans.

■ Fent projectes, generem ocasions que ens permeten defensar la natura i protegir la vida. Per poc que usem, els projectes ens qüestionen l'ús de materials. Aprenem que cal reduir el consum, que abans de comprar-ne de nous podem mirar de reutilitzar els de projectes anteriors, i que quan acabem les accions hem de pensar a reciclar-los. Es tracta, entre moltes altres possibilitats que se'ns presenten en el moment de fer projectes, d'estimar la vida i la natura del tros de planeta en què hem escollit per viure.

■ Fent projectes, aprenem a viure en equip i tot ho fem entre tots. Quan fem projectes, sabem que ens hem de repartir les tasques, organitzar-nos per aconseguir aquella fita que ens hem marcat. Discutim, reflexionem, consensuem, revisem... en grup, perquè el grup és la nostra força i el resultat de les nostres accions. Res millor per aprendre a viure en grup que disposar d'un projecte que doni sentit a la seva existència.

■ Fent projectes, tenim oportunitats de ser decidits i afrontar les dificultats sense por. Quan projectem alguna acció, prenem riscos. I el risc comporta inevitablement una certa sensació d'angoixa. No sabem si allò que hem acordat acabarà essent possible, o no. Treballar per projectes entrena i enforteix el múscul que ens fa agosarats, i a través de l'error ens ajuda a evitar ser temeraris, que ben bé no és pas la mateixa cosa.

■ Fent projectes, aprenem a estimar el treball i voler fer bé les coses. Els projectes ens realitzen, perquè hi veiem reflectits en ells —no només en el resultat sinó al llarg del tot el procés— una mica de nosaltres mateixos, de la nostra història. Aquesta sensació que ens omple rau a la base de la motivació que ens empeny a fer projectes. Per això volem que les nostres accions surtin bé, això serà la millor garantia d'estimar la feina ben feta i tenir ganes de seguir fent-ne.

■ Fent projectes, se'ns obren finestres per aprendre a estimar i a jugar net. Quan realitzem projectes, apareixen tensions entre els membres del grup, és lògic. La diversitat

de formes de pensar, d'interessos, fa que es posi a prova la nostra capacitat de jugar net en les nostres relacions i, malgrat les dificultats, aprendre a estimar els companys i companyes amb qui compartim el projecte, tot construint una història particular, densa de sensacions i d'emocions intenses, que ens acompanyaran la resta de la vida.

En definitiva, la pedagogia del projecte allibera dosis enormes de la nostra missió —les opcions— en la vida quotidiana, en el dia a dia de l'escoltisme. Fer projectes desplega les veles carregades de valors que empenyen amb força la nostra barca, solcant contracorrent oceans convulsos d'una societat tan complexa com la nostra. A l'escoltisme, projectar és somniar i, alhora, creure que els somnis són possibles.

Tal com diu Eleanor Roosevelt, "el futur pertany a aquells que creuen en la bellesa dels seus somnis".

GELAT DE MADUIXA

INGREDIENTS:

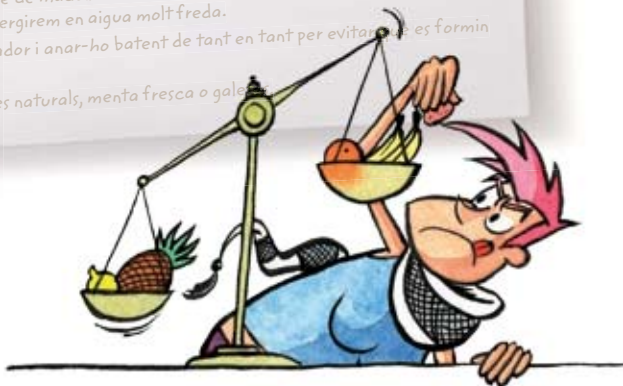
- 3 tasses de llet
- 200 gr. de sucre
- 300 gr. de maduixes
- 30 cl. de nata líquida
- 3 ous

ESTRIS:

- 1 batedora
- 1 colador
- 1 cassola de fons gruixut
- 1 bol

PASSOS:

- Netejar les maduixes, triturar-les i passar-les per un colador, per eliminar-ne les llavors.
- Escalfar la llet amb la nata. Batre els rovells de l'ou amb el sucre, en una cassola fins que estiguin espumosos. Afegir-hi, poc a poc, la llet a temperatura mitjana, sense deixar de remoure a foc molt lent, fins que es faci més espès.
- Barrejar amb el puré de maduixes i refredar-ho, ràpidament, passant la crema a un bol, el qual submergirem en aigua molt freda.
- Posar-ho al congelador i anar-ho batent de tant en tant per evitar que es formin cristalls.
- Servir amb maduixes naturals, menta fresca o galletes.

Aprendre a cuinar projectes, de principi a final

Ja ho veus, cuinar i fer digerible una missió tan ambiciosa com la que assenyalen les opcions, i fer-ho seguint uns principis tan densos com els que recull la llei escolta, només es fa possible amb un estil gastronòmic com el de la pedagogia del projecte. Però les coses no acaben aquí, perquè a la cuina, com a la vida —potser perquè la cuina és també vida— un dels ingredients fonamentals que en determina la seva qualitat és un element invisible, que no es veu ni es pot tocar, però que pot fer que els millors productes i les millors receptes donin com a resultat un nyap. És un element que les persones el podem fer córrer esperitat, o deixar-lo anar a poc a poc; que el podem posar a ratlla, endreçat, o bé deixar-lo completament organitzat i a punt. Es tracta d'un bé molt preuat, escadusser en una època com la nostra, cada cop en queda menys, com el petroli. Però a diferència de l'or negre, no podríem viure sense ell. És com l'aire que respirem, com l'aigua que bevem. És el temps.

El temps és un dels elements essencials de la cuina de projectes. Tu, que ets un xef de primera, saps que els aprenents de cuinar de l'agrupament —els nois i noies— els costa de dominar aquest ingredient. Se'ls fa difícil comprendre'n la importància, trobar-hi el ritme adequat, establir una seqüència de les accions que els permeti, d'una manera ordenada, aconseguir allò que pretenen. I és que entendre's amb el temps no és pas cosa fàcil!

- De vegades, els nostres cuiners redueixen el temps a la mínima expressió, i identifiquen cuinar amb entrar a la cuina, obrir la nevera, agafar quatre aliments i barrejar-los tots en una olla durant una bona estona. I tan tranquils!
- Alguns d'ells, una mica més experimentats, és possible que se'n adonin que la gastronomia és alguna cosa més que executar. Un ha de preveure quin plat vol fer, obtenir-ne la recepta, cuinar-lo i després menjar-se'l i veure si el gust del plat coincideix amb el que buscava. Planifiquen i, a més, revisen.
- Però ja ho venim dient en més d'una ocasió, les opcions i els valors de la llei exigeixen guisats tan complexos com el de la pedagogia del projecte, i això ens du a impulsar un estil de cuina en què el temps s'eixampla de forma considerable, i abasta tot el procés

que va des del moment en què apareix una primera idea – proposant, escollint— fins que es clou el cicle i tornem a començar.

És senzill deduir que la pedagogia del projecte no és la mateixa cosa que les fases del projecte, però tampoc direm la veritat si no afirmem que les fases del projecte constitueixen un element essencial de la pedagogia del projecte. Tinguin els cuiners set anys, o en tinguin disset, quines són les **fases de la pedagogia del projecte**?

Proposta

Una primera fase és la que anomenem de proposta. Ja ho hem dit, a l'escoltisme preferim elaborar nosaltres mateixos els nostres plats, i això requereix començar les coses des del començament, és a dir, comprant els productes. Però arribar a comprar els productes és en si mateix tota una feina si volem obtenir una cuina de qualitat. Res pitjor que llençar-nos a la primera botiga que trobem a la cantonada i, sense solta ni volta, anar omplint el cistell amb el primer que trobem a les lleixes. I si els aliments que comprem no permeten fer combinacions adequades? I si arribem a la caixa i no tenim prou diners per pagar el que hem anat agafant?

La pedagogia del projecte demana temps ja des d'un inici, i convé trobar-lo allà on sigui, de sota les pedres si cal. En aquesta primera fase, per exemple, és molt important dedicar bones estones a fomentar la descoberta. Podem anar a visitar una exposició, podem fer un volt pel poble o el barri, podem anar al cinema a veure una pel·lícula, podem llegir llibres a la biblioteca... Els caps hem de conèixer el nostre entorn, i aprofitar-ne tot el seu potencial per tal que els nois i noies eixamplin la seva mirada sobre el món i augmentin el seu nivell de consciència sobre la realitat. Si no, correm el risc que, a l'hora de pensar idees per fer projectes, acabem repetint allò que ja saben fer, que ja coneixen i, en conseqüència, no hi hagi aprenentatge.

També és molt important en aquesta fase que els nois i noies es vegin estimulats amb espais que fomentin la creativitat. Perquè una cosa és descobrir, conèixer, i una altra molt diferent és elaborar una proposta original que, tot i sorgir d'elements ja donats, configuren d'una manera alternativa. Proposta no pot ser mai repetició. Creativitat no és inventar res de nou que no existeixi, sinó demostrar la capacitat de combinar allò inventat donant-li un altre aire. En la fase de proposta és vital que existeixin aquests moments de fer volar coloms, ja arribarà el moment de tocar de peus a terra. Si no deixem córrer la

imaginació inherent als nois i noies, perdem oportunitats de trobar una idea potent que sigui capaç d'engrescar tot el grup per a realitzar-la.

■ La dimensió d'acció de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de proposta quan deixem de costat reunions avorrides de dissabte a la tarda fent una pluja d'idees i sortim al carrer per deixar-nos traspasar pels mil detalls i matisos que podem trobar en l'entorn.

■ La dimensió d'experiència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de proposta quan som capaços que els nois i noies entrin en contacte directe amb fets, casos, vivències... que són lluny del seu abast, i a través d'experimentar-los descobreixen el valor que poden tenir.

■ La dimensió de competència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de proposta quan deixem que emergeixin els sentiments, les sensacions que provoca allò que anem descobrint, quan fomentem el pensament creatiu a l'hora de realitzar combinacions originals a partir de coses conegudes, quan ens entrenem en la destresa d'estar atents i ser observadors d'allò que passa al nostre voltant.

■ La dimensió de repte de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de proposta quan, a partir de la descoberta i la creativitat, anem forjant un sac de propostes, ben elaborades i travades, que van més enllà d'allò que han après els nois i noies però esdevenen possibles, al seu abast, si compten amb el suport adult.

No serà el mateix inspirar-se i comprar productes en una gran superfície comercial que fer-ho anant al mercat de la Boqueria de Barcelona, dels millors del món. L'ambient, les olors, els colors, la gent que hi passeja... tot ens convida a pensar, sens dubte, en coses diferents i que ens transporten el pensament una mica més enllà.

Elecció

Ja tenim la nevera plena, i ara toca endinsar-se en una segona fase, ni menys curta ni menys important: l'elecció. Un cop vist què tenim a l'abast, quin plat volem cuinar? És obvi que anant a mercat, un ja va configurant idees concretes sobre com li agradaria combinar aquest ingredient amb aquest altre, però no és fins quan arribes a la cuina, deixes totes les bosses carregades i t'asseus a una cadira per agafar un respir que comences

a pensar més en ferm què fer. Farem un primer plat amb salsa agredolça? Mirarem de preparar un pastís de menta per als postres?

La fase d'elecció és un moment d'alta intensitat política. Aquí els nois i noies han d'acabar de perfilar què és allò que realment volen fer, i significa que el grup viurà un període marcat pels interessos —personals o col·lectius— no sempre compartits, pel joc d'influències que s'estableix entre uns i uns altres. Es tracta d'un moment molt delicat en el qual és important aprendre a defensar les pròpies idees, evitant l'actitud de fugir d'estudi per evitar el conflicte ni tampoc caient en una defensa aferrissada i agressiva que menysté les propostes dels altres. La fase d'elecció genera espais per a l'argumentació, per a la presentació en públic de les pròpies idees, per aprendre a escoltar què tenen els altres a dir-nos.

Sigui com sigui, però, al final caldrà escollir un projecte d'entre les diferents propostes que s'hauran presentat, i això significa entrenar-se en un altre tipus de dimensió també molt necessària: les diverses formes de prendre una decisió. Votem? Arribem al consens? Barregem diferents propostes en una de sola sense que el seu sentit original quedi desvirtuat? Perquè la fase d'elecció arribi a bon port, és fonamental que tots i cadascun dels membres del grup surtin havent-se fet seu el projecte elegit. Si no és així, la cosa no rodarà. Elecció no és exclusió. Només que un dels nois o noies surti amb la sensació que aquell no és el seu projecte, posem pals a les rodes per a un bon desenvolupament de la feina que encara ens queda per endavant.

■ La dimensió d'acció de la pedagogia del projecte es fa present en la fase d'elecció quan posem en marxa una activitat per a presentar els nostres projectes, ens empesquem

Votem?
Arribem al consens?
Barregem diferents
propostes en una de
sola sense que el seu
sentit original quedi
desvirtuat?
Perquè la fase d'elec-
ció arribi a bon port,
és fonamental que
tots i cadascun dels
membres del grup
surtin havent-se fet
seu el projecte elegit

formes originals de presentar-los més enllà de l'ús exclusiu de la paraula: una escena teatral, un joc de pistes, l'elaboració d'algun objecte...

■ La dimensió d'experiència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase d'elecció quan assagem de fer viure la nostra proposta a la resta de companys i companyes, introduint elements que motivin, emotius, que generin implicació i suport al nostre discurs.

■ La dimensió de competència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase d'elecció quan activem totes les nostres habilitats diverses alhora (comunicatives, socials, artístiques, ...) per presentar la proposta, quan recorrem als factors de comunicació no verbal, quan sabem persuadir els altres amb els nostres arguments.

■ La dimensió de repte de la pedagogia del projecte es fa present en la fase d'elecció quan assumim el risc d'escollir un projecte que permeti que tots els membres del grup s'hi sentin identificats, des de l'inici durant tot el procés fins arribar al resultat final.

No serà el mateix escollir fer un plat que després en menjaran molt pocs que un altre que desperta la salivera de la majoria del personal des d'un primer moment. Que el plat escollit engresqui tothom és l'única garantia que tots els cuiners s'hi deixaran les banyes per cuinar-lo, i això no és cosa fàcil. De vegades tenim la temptació de fer una suma indiscriminada de les aportacions de tots, per tenir tothom una mica content, i el que passa al final és que no en queda ningú satisfet. En la fase d'elecció ens hi juguem molt del que s'esdevindrà posteriorment.

Planificació

I ara que ja tenim els productes, i el plat, ve una tercera fase, també rica i plena de contingut: la planificació. I és que en l'estil gastronòmic de la pedagogia del projecte no hi entra la possibilitat d'anar a un receptari o una web Michelin per trobar-ne la recepta. A l'escoltisme volem fer de cada plat que cuinem una ocasió única, irrepetible, i això només és possible sota una condició: que la recepta ens l'elaborem nosaltres. De receptes per fer una cosa tan simple com un estofat n'hi pot haver moltes, i depèn de com barregem els diversos ingredients, calculem els temps de cocció o usem un tipus d'estri o un altre, el resultat serà ben diferent. Allò que importa és que la recepta s'adeqüi als interessos i possibilitats dels nois i noies.

Planificar projectes no resulta fàcil per a ningú. Els caps en aquesta fase hi seguim tenint un paper fonamental per acompanyar el grup en el procés de disseny de les seves estratègies. De res servirà que els adults, que en sabem una mica més, aportem una planificació magnífica. Si els nois i noies no l'han feta ells mateixos, perdem moltes oportunitats. Oportunitats perquè aprenguin a gestionar el temps, oportunitats perquè sàpiguen preveure els recursos necessaris per fer una activitat, oportunitats de posar en marxa tota una expectativa, i adonar-se del salt que es produeix entre tenir una idea i pensar sobre com portar-la a la pràctica. Planificació no és ordenació. Planificant aconseguim veure el final del camí, l'horitzó que just acabem de decidir.

La fase de planificació conté també molt de proposta i elecció, però a un altre nivell. Fem propostes i en decidim algunes amb vistes a aconseguir l'objectiu que el grup s'ha marcat. En funció de quin criteri? En funció que siguin propostes estratègiques. Amb tenir bons productes i de qualitat no n'hi ha prou. Quan un disposa d'ous, patates, oli i sal, no només pot fer una truita de patates. Depèn de com es barregin aquests ingredients, podem també fer un remenat, un puré amb ou dur o uns ous ferrats amb patates fregides. Saber què ha d'anar primer perquè després vagi el segon es tracta d'un aprenentatge bàsic que tot fent projectes, errant, encertant-la, podem anar adquirint.

- La dimensió d'acció de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de planificació quan són els propis nois i noies els qui planifiquen el projecte amb el suport dels caps i ho fan d'una manera visual, gràfica, facilitant la participació i la presa de decisions de tots.
- La dimensió d'experiència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de planificació quan els nois i noies experimenten la diferència entre tenir una idea i pensar el procés per a dur-la a terme amb tot el que això significa.
- La dimensió de competència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de planificació quan activem tot el saber i la informació dels membres del grup per definir quines són les tasques que cal pensar a fer, com les hem d'ordenar una darrera de l'altra, què necessitem per fer-les i com podem obtenir-ho, i finalment qui se n'ocupa de cada cosa.
- La dimensió de repte de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de plani-

ficació quan els nois i noies se'n surten d'elaborar una planificació que, tot i ser ajustada per a la seva edat, els ha permès d'avançar en el domini dels temps de les activitats i de l'organització del grup.

No serà el mateix fotocopiar una recepta d'un llibre que trobem a la biblioteca del barri que inventar-nos-la nosaltres. El risc d'equivocar-nos-hi, i el repte d'ajustar-nos a allò que tenim, i amb això tirar milles, no té preu. Que ningú s'enganyi: l'orgull que un sent quan ha escrit la pròpia recepta fa que, d'una banda, tothom s'hi senti més compromès a cuinar-lo i, de l'altra, que quan tasti el plat cuinat fins i tot el que s'ha cremat tingui gust a glòria.

Realització

I ja ha arribat l'hora d'arromangar-se i començar a triar quantitats, pelar i tallar, encendre el foc i agafar les olles i les paelles: ja ha arribat el moment fascinant de la realització. I en aquest terreny també ens trobem enmig de dilemes a resoldre: hem de cuinar les receptes redactades com si fóssim autòmats, fent una cosa darrera de l'altra? O som cuiners una mica artistes, capaços d'estar ben atents al desenvolupament dels esdeveniments, i prou audaçs com per introduir-hi retocs imprevistos, si cal? Serem capaços de mantenir el mateix nivell de motivació del principi durant les llargues estones que el guisat es passa a la cassola?

La pedagogia del projecte ens parla de realització, i no d'execució. El matís no és secundari. L'escoltisme proposa que els projectes dels nois i noies facin realitat allò que la seva creativitat i imaginació va dibuixar un dia, i resulta evident que aquest procés de materialitzar allò decidit comporta anades i vingudes, sacsejades imprevistes i, lluny que aquest fet suposi un entrebanc, aquesta fase conté uns elements molt valuosos d'aprenentatge que convé no perdre de vista. La flexibilitat n'és un, la capacitat d'analitzar com estan anant les coses i corregir sobre la marxa allò que sigui necessari. Una altra és la constància, la capacitat d'espera i de perseverança, de no defallir ni desesperar-se quan veiem que les coses van més per llarg del que inicialment havíem pensat, o que hem comès errors que ens fan tornar enrere i recomençar.

Els projectes, en aquesta fase, se la juguen sobretot en un aspecte essencial: la motivació. Els grups tendeixen a desmotivar-se quan arriben a la realització, probablement per alguns o tots els motius que explicàvem més amunt. És per això que, tenint en compte

aquest fet, el propi grup ha de ser prou hàbil, amb el suport dels caps, de contemplar moments de reanimació si cal. Això es pot fer vinculant el projecte a un eix d'animació o, més senzill encara, preveient algunes estones enmig de la realització que serveixin per oxigenar els nois i noies i agafar forces per seguir fins al final, tota una proesa si tenim en compte que en una societat del consum ràpid i la immediatesa es tracta d'un tipus de proposta pedagògica força extraordinària.

■ La dimensió d'acció de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de realització quan els nois i noies duen a terme les tasques que permetran dur aquest projecte a bon port.

■ La dimensió d'experiència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de realització quan els nois prenen consciència de les dificultats i del valor de saber-se adaptar per superar la distància entre allò que hem planificat i allò que finalment duem a terme.

■ La dimensió de competència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de realització quan els nois i noies són capaços de mantenir alta la motivació a través de les tasques que es porten a terme, i aquesta motivació els empeny a dominar el procés de cada tasca.

■ La dimensió de repte de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de realització quan el grup segueix amb empenya el desafiament d'arribar fins al final sense baixar la guàrdia, i es realitzen tasques que no s'havien fet mai fins aleshores.

No serà el mateix preparar un pastís barrejant llet, sucre, farina, llevat i ous tot a la bateadora i després abocar la pasta en un bol que va directament al forn que gaudir del plaer de barrejar amb les mans la pròpia massa, anar tastant com queda la textura, afegint o retirant ingredients d'acord als nostres gustos i preferències i, sobretot, a allò que en un moment havíem pensat quan preparàvem la recepta. Si ho fem d'aquesta segona manera, quan tenim el pastís a les mans, es produeix un "gran boom". Ens el mengem, però d'una manera diferent, perquè a cada queixalada assaborim cada minut que hem estat potinejant amb els diversos ingredients.

Revisió

Trajecte final. Sona el ring-ring del rellotge de cuina i un s'acosta a l'olla o la safata a veure com ha quedat la cosa. És el moment de les primeres impressions: l'olor i el color final que ha quedat, el punt de sal que hi hem volgut donar... I també és moment de pensar a passar al menjador i fer un bon àpat. Quins plats i coberts utilitzarem? De quina manera els muntarem? Amb quin vi ho acompanyarem?

La fase de revisió suposa un pas, igual que la resta, determinant de la pedagogia del projecte. L'escoltisme no és sinònim d'activisme, sinó que també hi ha ganes de pensar sobre allò que hem fet, què ens ha passat, com ho hem viscut i, sobretot, què n'hem tret com a aprenentatge. Ja és veritat allò que alguns diuen que qualsevol cosa, per ser apresada, la persona n'ha de ser conscient d'aquest aprenentatge. La revisió va en aquesta línia. Els caps faciliten espais en què els nois i noies s'enfronten a elaborar la narració, el relat sobre tot allò que durant el projecte ha anat passant en tot moment. No és temps de judicis (tu ho has fet bé, i tu malament) sinó de presa de consciència de l'experiència viscuda, temps d'endregar i compartir les distintes visions que es poden donar en el grup —no sempre coincidents— sobre el projecte, de posar a la balança tots els efectes que produeixen procés i resultat.

Pels escoltes, revisió no és el mateix que avaluació. Revisar vol dir tornar a veure allò que ha passat, però ara amb la distància ja d'haver acabat el projecte i poder mirar detalls, matisos que no volem que se'ns escapin per poder-nos explicar a nosaltres mateixos i als altres aquell pedaç petit de vida que junts hem compartit, les estones de cau. D'avaluació n'hem de fer de manera constant: avaluem el valor dels productes, avaluem quina és la millor forma de prendre la decisió de quin plat cuinar, avaluem si allò que fem realment és allò que volíem fer durant la realització... I avaluem si la revisió ha donat els fruits, o no, que esperàvem. La revisió, cinquena i darrera fase d'un projecte, és qui se n'ocupa de portar tota la feina feta, o no, a les altures, posant aquell toc final que tot ho arregla. Per haver après i per seguir tossuts amb el compromís d'aprendre.

■ La dimensió d'acció de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de revisió quan convertim aquesta fase en un procés actiu i participatiu que ens permet reviure tot allò que hem anat fent fins aleshores d'una manera ordenada.

■ La dimensió d'experiència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de revisió quan els nois i noies són capaços de connectar la seva experiència prèvia amb la

que just acaben de viure, i extreure'n conclusions al respecte.

■ La dimensió de competència de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de revisió quan els nois i noies s'esforcen a contrastar tot allò que s'esperaven amb allò que finalment han trobat, i elaboren idees i coneixements que els permetran de fer-ho millor en ocasions posteriors.

■ La dimensió de reptes de la pedagogia del projecte es fa present en la fase de revisió quan el grup és prou madur per acceptar els èxits i els fracassos obtinguts, i té la capacitat de transformar uns i altres en noves fonts d'oportunitats per a l'aprenentatge en nous projectes.

No serà el mateix tancar el foc i posar-se a rentar paelles que dedicar una bona estona a gaudir de la contemplació de l'obra ben feta. Els bons cuiners són aquells que s'esmercen a fer una gran feina fins al final, i això implica considerar tot un munt de temes i qüestions que no poden pas passar per alt. Hem de robar temps al temps per poder assaborir la tasca feta, ningú coneix una manera millor de tancar amb garanties un cercle que no és gens viciós i que ens ha de conduir envers sòlids aprenentatges i ànsia de nous projectes.

GELAT DE MADUIXA

INGREDIENTS:

- 3 tasses de llet
- 200 gr. de sucre
- 300 gr. de maduixes
- 30 cl. de nata líquida
- 3 ous

ESTRIS:

- 1 batidora
- 1 colador
- 1 cassola de fons gruixut
- 1 bol

PASSOS:

- Netejar les maduixes, triturar-les i passar-les per un colador, per eliminar-ne les llavors.
- Escalfar la llet amb la nata. Batre els rovells de l'ou amb el sucre, en una cassola fins que estiguin espumosos. Afegir-hi, poc a poc, la llet a temperatura mitjana, sense deixar de remoure a foc molt lent, fins que es faci més espès.
- Barrejar amb el puré de maduixes i refredar-ho, ràpidament, passant la crema a un bol, el qual submergirem en aigua molt freda.
- Posar-ho al congelador i anar-ho batent de tant en tant per evitar que es formin cristalls.
- Servir amb maduixes naturals, menta fresca o galetes.

El valor dels dinamismes

Qui diu que aquí s'acaba la història? Ni pensar-ho. Un bon projecte és aquell que arrossega un munt d'aprenentatges durant tot el procés. No ens enganyem, el resultat importa, i si les coses no han funcionat serà bo d'analitzar què ha passat. Però tan important és el final com tot allò que ha passat des de l'inici per arribar-hi, el propi procés mena a noves idees, a nous dissenys, a nous projectes. I això és així perquè un projecte vol ser un procés d'influència sobre els nois i noies, per tal d'educar-los en els valors de la llei i avançar així envers la missió que plantegen les opcions. I aquest **projecte d'influència**, tal com ens il·lustra d'una manera molt bella en Quim Franch, responsable als anys 70 de liderar un procés participatiu entre els caps que va acabar amb una definició del mètode escolta tal com el coneixem avui dia encara, se les ha de veure amb un altre, de projecte: el propi **projecte de vida** dels nois i noies.

Com venim dient, la cuina de l'escoltisme és ben especial. Manega productes molt sensibles i proposa formes de fer complexes, aquí rau bona part de la seva riquesa. Tu, xef d'una cuina amb un bon grapat d'aprenents de cuiner, comparteixes amb aquesta colla un estil i una proposta gastronòmica ben original.

Tanmateix, un bon xef —és a dir, tu— sap que a la cuina no n'hi ha prou amb mètode i voluntat. Si no, tot i les dificultats, seria bufar i fer ampolles. L'escoltisme no és un parc temàtic d'autòmats en el qual tothom aprèn al mateix ritme, de la mateixa manera, al mateix temps. Un bon xef sap que la gastronomia, com pràcticament tot a la vida, té un fort component personal que cal tenir en compte. Vol que els cuiners i cuineres aprenguin a brodar els millors plats, i per a fer-ho els proposa un mètode —la pedagogia del projecte— per aconseguir-ho. Però aquesta proposta la fa tenint en compte un altre projecte, viu, intens, implícit: el dinamisme del propi grup. En terminologia gastronòmica, en diríem el secret de la cuina.

Certament, quan un s'endinsa en l'aventura d'aprendre a cuinar, no parteix de zero. Des que va néixer, que s'ha passat unes quantes hores al dia dedicat a cruspir-se àpats de tota mena, i per tant una certa idea de quines combinacions són bones, i quines no tant, ja hi és de partida. A més a més, encara que un no hagi agafat un girapeix o una paella a la seva vida, la pròpia naturalesa humana li ha regalat un potencial indiscutible per

aprendre'n fàcilment i ràpid. Les persones comptem amb una energia pròpia, un potencial d'autorealització que ens convida a anar més enllà d'on som, i de l'entorn educatiu que els envolta depèn que aquest potencial es transformi en aprenentatges positius, o no.

Dit d'una altra manera, la primera cosa que un xef ha de dominar de la situació d'aprenentatge que proposa a cuiners i cuineres no és el projecte sinó les condicions que faran possible, o impossible, el projecte. D'aquestes condicions, a l'escoltisme, en diem **dinamismes**. Un xef ha de submergir-se en la naturalesa profunda de tot allò que ja hi ha a la seva cuina, allò que ja es cou entre els seus cuiners, descobrir-ne el secret, i aprofitar-lo al màxim per aconseguir fins a tres estrelles Michelin si és possible.

Dominar el secret de la cuina no és cosa senzilla. Requereix de paciència, de capacitat d'observació, i de fortes dosis d'intuïció. Els dinamismes, per definició, no són construïts sinó que vénen donats, és quelcom que s'inscriu en el projecte invisible que tenen tots els grups a l'hora de rebre un projecte d'influència —d'amollar-se a la pedagogia del projecte— i que en determinen en bona part el seu èxit. Un xef és també un artesà que sap que les persones no som pàgines en blanc, que quan ens disposem a aprendre tenim una predisposició a acostar-nos a la proposta d'aprenentatge, i que val la pena fer-hi cas com a garantia que no topem de cap contra el potencial existent. Quins són aquests dinamismes?

Petits grups

Una primera condició que garanteix un bon desenvolupament de la gastronomia escolta és saber que un cuina millor en companyia que en solitari. Quan cuinem sols, perdem oportunitats de mirar i imitar què fan els altres, de

Dominar el secret de la cuina no és cosa senzilla.

Requereix de paciència, de capacitat d'observació, i de fortes dosis d'intuïció

compartir dubtes sobre les dificultats que ens trobem. Cuinar sol és avorrit, i s'aprèn més a poc a poc. Per això la cuina escolta sap que els cuiners es trobaran més a gust i treballaran millor si viuen l'experiència de l'aprenentatge en **petits grups**.

El petit grup és un dinamisme essencial per a la pedagogia del projecte. Trenca amb la dinàmica a la qual estan acostumats els nois i noies —ser individus que formen part d'un gran grup— i hi introdueix aquest espai intermedi entre la persona i el col·lectiu que aporta un munt d'avantatges: els tímids tenen més oportunitats per gosar prendre la paraula, els líders aprenen a compartir la seva força amb els altres, els menys capaços troben un espai més acollidor que els pot ajudar a créixer. El petit grup reforça i fomenta la potencialitat individual.

A més, l'estructuració del gran grup en petits grups dóna agilitat a la vida col·lectiva. Es produeix un joc de miralls entre uns subgrups i uns altres que, ben gestionat, pot donar molta marxa. I ajuda també a afavorir l'autonomia. Els nois i noies, sobretot els més petits, necessiten de menys suport dels grans en el petit grup que si es troben sols en el marc del grup gran.

■ El petit grup és un dinamisme que té un gran valor al llarg de la fase de proposta de la pedagogia del projecte. Els nois i noies realitzen descobertes i elaboren propostes en petits grups. Per afinitat d'interessos, van estructurant idees i suggeriments que fan molt més fàcil la tasca de decidir després el projecte de tot el gran grup. En el petit grup es filtren algunes propostes que potser no agradarien a la majoria, i faciliten que el resultat al final de la fase sigui tenir-ne tres o quatre de ben travades que vint-i-quatre individuals poc pensades.

■ En la fase d'elecció el petit grup també representa un dinamisme essencial. Els nois i noies presenten propostes al gran col·lectiu des d'aquestes petites agrupacions, la qual cosa facilita la discussió. A més, en cas de dificultat d'elecció entre diverses propostes, en comptes de traslladar el conflicte al gran grup podem usar els petits grups per tenir una discussió més raonada i menys escenificada que si és davant de tothom.

■ En la fase de planificació, els petits grups són vitals a l'hora d'anar pensant com duem a la pràctica allò que hem ideat d'una forma aprofundida. La idea que diu un membre del subgrup suggereix una resposta per part d'un altre membre, que alhora s'encadena

a una tercera baula que proposa un altre membre, deixant fluir un tipus de reflexió que, fer-la sols o en gran grup, pot resultar força complexa. El petit grup facilita enormement que el tot sigui molt més que la suma de les parts.

■ En la fase de realització, viure en petit grup suposa disposar d'un aixopluc proper a l'hora de fer front les dificultats que comporta el desplegar tot allò que prèviament havíem planificat. Del contrast amb els companys del costat, de les seves idees, encerts i errors, aprenem a adquirir seguretat en les pròpies accions i a compartir el gust de dir "nosaltres fem" en comptes de "jo faig".

■ En la fase de revisió, treballar des dels petits grups pot ajudar que allò que un vol dir surti més fàcilment que no pas si ens trobem en gran grup. Revisar implica debades un cert grau de crítica, i aquesta es pot fer d'una forma més pausada, constructiva amb confiança si es realitza en un grup petit que si es demana que els nois i noies s'expressin lliurement des del principi davant del gran grup. A més, si apareix algun tipus d'idea que pot ferir algú altre, aquesta pot arribar a quedar filtrada.

Aquell xef que domini el secret del petit grup a la seva cuina, ajudarà sens dubte al seu grup de cuiners a aprofitar al màxim la seva diversitat a l'hora de fer projectes, lligar les diferències individuals com si fos un bon allioli i aprofitar-les al màxim per treure'n tot el suc possible. En definitiva, extreure del fons de la mina tota la riquesa que pot aportar la personalitat i l'estil de cadascú, quasi impossible de fer tenint com unitats de treball solament grans grups de més de vint persones.

Progrés personal

Una segona condició que garanteix un bon desenvolupament de la gastronomia escolta és saber que un cuina millor si es proposa d'elaborar un plat nou que si opta per repetir una vella i coneguda fórmula culinària. Quan cuinem sempre el mateix plat, arriba un moment que es perden les ganes, tot s'acaba fent d'acord amb una pesada rutina que, a més de desmotivar, no provoca aprenentatge. Per això la cuina escolta sap molt bé que els cuiners i les cuineres trobaran sentit a la gastronomia si aquesta els situa en un camí de **progrés personal**.

El progrés personal és un altre dinamisme a la base de la pedagogia del projecte. Enllaça directament amb la dimensió de repte i posa de manifest la necessitat que els nois

El progrés personal és un dels secrets millor guardats de la cuina escolta. El xef que el sàpiga dominar, bon xef serà

i noies eixamplin el paquet de les seves competències a través de la realització de projectes. Saber que el joc escolta no és un circuit tancat en què tot passa de la mateixa manera una vegada i una altra és en si mateix un element fortament engrescador, obrim les portes a la incògnita i al misteri del que ens ha d'aportar l'experiència de l'acció.

Dominar el progrés personal suposa dominar l'expectativa de creixement que l'escoltisme situa com un element principal del seu engranatge. El pas per cada fase de la pedagogia del projecte ha de contenir elements que posin a prova els nois i noies, que estimulin la consecució de noves fites en el seu aprenentatge. Es tracta d'un dinamisme que introdueix en els projectes el profund valor de canvi intencional que té l'educació.

■ En la fase de proposta, el dinamisme del progrés personal significa que els nois i noies són capaços a pensar més enllà d'allò que coneixen, a ser creatius, a trencar amb les idees heretades o construïdes fins al moment i aventurar-se a imaginar noves pistes. Un projecte comença bé quan som capaços de desvetllar en les persones implicades l'ànima potencial que tenen adormida de dominar nous paratges.

■ En la fase d'elecció, el progrés personal apareix quan valorem les diferents propostes elaborades, i posem l'accent sobre aquelles de les quals sabem que en traurem suc enfront d'aquelles que simplement són més de la mateixa cosa. El progrés personal, a més, també es tradueix en aquesta fase en la motivació de fer-se entendre, de defensar les pròpies idees i argumentar-les, d'acceptar les opinions de la majoria, d'implicar-se en un projecte col·lectiu que va més enllà del propi projecte de creixement personal.

■ En la fase de planificació, el progrés personal es fa evident quan els nois i noies es plantegen la manera com donar forma a la idea escollida per tots. S'obren debats sobre la possibilitat de realitzar accions més complexes que en el passat, o no, i es va forjant una certa expectativa de progrés que ha de portar el propi projecte, fet que marca tot el seu desenvolupament i afavoreix el contrast posterior a l'hora d'anar avaluant-ne la bona marxa, no en termes absoluts sinó relatius respecte a allò que els membres del grup ja saben fer.

■ En la fase de realització, els nois i noies tenen l'oportunitat d'experimentar sobre noves accions, veure si són capaços i capaces d'augmentar el seu repertori de coneixements, actituds i habilitats. Poden equivocar-se, i veure aleshores que necessiten aprendre'n més; poden obtenir bons resultats, i gaudir de l'èxit que pot empènyer a tenir il·lusió per dominar noves fronteres. La realització és el territori privilegiat en el qual el progrés es pot fer més palpable com dinamisme.

■ En la fase de revisió, el progrés personal pren sentit en el moment de contrastar allò que teníem ja après abans de començar el projecte i allò que hi hem après i ja dominem ara. La revisió té sentit si la reflexió sobre el progrés hi té cabuda. Els nois i noies se senten predisposats a mirar enrere per seguir les traces de les pròpies passes, un element molt aprofitable per a fer conscient l'aprenentatge adquirit i, d'aquesta manera, consolidar-lo.

El progrés personal és un dels secrets millor guardats de la cuina escolta. El xef que el sàpiga dominar, bon xef serà. Sabrà usar les ganes espontànies que els seus cuiners i cuineres tenen d'aprendre per orientar-les vers l'elaboració de bons àpats. El progrés personal és el motor que permet que la força dels nous aprenentatges irrompi en els projectes i esquitxi les ganes d'aprendre per totes les cantonades.

Joc institucional

La tercera condició que fa de la gastronomia escolta una cuina d'alta qualitat és saber que un se'n surt millor si pertany a un grup que està organitzat cara a la feina que si no ho està. D'acord: tot ho fem entre tots, però això no treu que cadascú hi pugui tenir un rol concret: per a fer aquest plat, uns pelen les patates, uns altres fan la salsa, i uns altres s'ocupen de tallar la carn. Per això la cuina escolta sap molt bé que cuiners i cuineres se sentiran segurs i activaran millor tot el potencial que tenen a donar si tenen clar quin és el seu rol basant-se en el **joc institucional** del grup.

El joc institucional és el dinamisme que aprofita el valor insubstituïble dels grups escoltes, on la barreja d'edats estableix una dinàmica molt interessant d'aprenentatge entre nois i noies: els grans ensenyen els petits. Certament, els petits del grup encaixen en l'eixam complex del grup a través d'ocupar responsabilitats que són al seu abast. Això els permet observar, sent al costat dels més grans, i aprendre. Els grans, però, també aprenen assumint més responsabilitats, ocupant el buit que han deixat els que han marxat i desenvolupant un rol que fomenta la seva autonomia i capacitat d'autogestió. Si som capaços de dominar el joc institucional inherent al grup, i ajustar les característiques del grup a l'establiment de papers i funcions més formals a l'hora d'impulsar projectes, garantim l'èxit d'una bon empresa.

Al cap i a la fi, de tots és sabut que les persones tenim tendència a activar les nostres ganes d'aprendre i de realitzar projectes quan se'ns fa responsables d'alguna cosa. Ser responsable pot comportar una certa dosi d'ansietat —la qual cosa no és gens negativa des d'un punt de vista de l'aprenentatge— i clarifica qui fa què, imprescindible per garantir que tothom fa allò que realment li pertoca de fer des del seu moment de maduració i per assegurar que no queda cap cosa penjada del projecte.

■ En la fase de proposta, el joc institucional es fa evident quan tothom se sent responsable de donar idees per a nous projectes, els petits escoltant allò que diuen els grans, i els grans respectant allò que diuen els petits. Organitzar la descoberta, anar modelant les propostes, distribuir-se els papers a l'hora de presentar-les, tot aquest cúmul d'accions se sostenen en la necessitat inherent de nois i noies de situar-se en l'espai i el temps del grup de referència.

■ En la fase d'elecció, el joc institucional es manifesta per exemple quan discutim i decidim com escollirem el projecte (Votarem tots junts o de forma individual? Buscarem el consens en els petits grups? Crearem una comissió de representants que discutirà possibilitats d'engrenatge de les diferents propostes?). Saber de quina manera durem a terme l'elecció condiona la posició individual de cadascú, i influeix tot allò que vindrà després.

■ En la fase de planificació, dominar el joc institucional ens permet adequar les responsabilitats a les particularitats de cada noi i noia. Aquest dinamisme empeny diàlegs sobre

qui assumirà cada cosa, i si funciona pot generar una motivació molt alta quan un s'adona que tot el grup li fa confiança de tirar endavant una tasca concreta del projecte.

■ En la fase de realització, el joc institucional té un valor organitzador de l'activitat. Si cadascú sap quin paper ha de jugar, aleshores fem possible una bona marxa del projecte. Tothom té clar què li pertoca —fet que ha estat decidit entre tots— i això proporciona una seguretat que fa fàcil assolir el repte de la tasca encomanada. Perdre's en el mar infinit d'un projecte sense tasques definides i repartides només porta a la paràlisi i bloqueja l'aprenentatge.

■ En la fase de revisió, el fet d'haver tingut un rol concret ajuda a fer una reflexió més potent. El joc institucional força la definició, i aquesta facilita mirar enrere i veure si allò que un havia de fer ha estat aconseguit, o no. Sense el joc institucional, la revisió d'un projecte no aportaria a cada noi i noia consciència sobre el propi aprenentatge.

Un bon xef que domina el joc institucional sap articular les relacions formals entre els seus cuiners i cuineres de manera que tot rutlli i tothom se'n beneficiï. És com dirigir una orquestra: el més important és que cada músic toqui les notes que li corresponen a la perfecció, però sempre cal algú que sàpiga canalitzar tota l'energia que cada instrument aporta. Un director aconsegueix, amb la seva batuta, que la interpretació d'una partitura no sigui un guirigall i que cada nota tocada trobi el seu sentit en un resultat global ple d'harmonia. La música, igual que la cuina, també posseeix secrets inescrutables.

Compromís

La quarta condició que garanteix el bon desenvolupament d'una gastronomia escolta consisteix a saber que un se'n surt millor quan cuina de principi a final que quan només entra a la cuina per a fer una petita feina i després se'n va. Ser-hi des del primer moment, i mantenir-s'hi fins al darrer, fa que aprofitem molt millor tot el potencial que els cuiners i cuineres ja porten amb ells. Hi són sense interrupció, fent-se seu el plat que ells mateixos han decidit, i tenen l'oportunitat de no perdre el fil conductor. Per això la cuina escolta sap molt bé que l'elaboració d'un àpat passa per desvetllar la implicació total que cuiners i cuineres hi poden tenir en forma de **compromís**.

El compromís és un dinamisme que costa de dominar. En general, el propi context social i les experiències prèvies d'aprenentatge fan que hàgim de parlar de problemes

d'aquests a l'hora de comprometre's. Però la dificultat no ens ha d'enganyar i creure que els membres dels grups escoltes no volen, o no poden, ser compromesos. Compromís significa esforç, constància, persistència, i tots aquests valors existeixen potencialment en cadascun de nosaltres. Comprometre'ns significa, en el fons, que manifestem la capacitat de comprendre les necessitats globals d'un projecte, i que sabem que la nostra contribució per al seu èxit és imprescindible.

El dinamisme del compromís significa connectar amb una part molt amagada dels nostres nois i noies. Vivim en una societat que ja no és sòlida sinó líquida. La por al fracàs (seré capaç de comprometre'm?), la dificultat de gaudir d'experiències que no portin satisfaccions immediates ni sensacions fugisseres (fins quan diuen que m'hauré d'esperar per passar-m'ho bé?) són obstacles a la capacitat infinita que tenim les persones de superar barreres, d'anar mantenint viva la flama d'il·lusió per al projecte. Comprometre's és l'única manera que puguem educar sota el paraigua de la pedagogia del projecte, una proposta educativa que exigeix molt dels nostres grups i que funciona gràcies en bona part a l'existència d'aquest dinamisme.

■ En la fase de proposta, el dinamisme del compromís es fa present en el moment de no semblar indiferent als mil detalls de l'entorn que ens envolta. Cal introduir des d'un inici la noció de compromís social. Un ja s'està comproment quan no es queda amb la primera idea que se li acut sinó que vol anar més enllà, embolicar-se a trobar temes, suggeriments que no han estat vistos ni realitzats fins aleshores.

■ En la fase d'elecció, el compromís es manifesta en el moment que el grup té la necessitat de trobar una sortida acceptada per a tots a l'hora d'elegir un únic projecte. I aquesta voluntat es manté i es multiplica quan, un cop elegit aquest, tothom se'l fa seu i es proposa d'implicar-s'hi fins a les últimes conseqüències. Compromís individual i col·lectiu amb el procés que tot just comença.

■ En la fase de planificació, el dinamisme del compromís apareix en l'aposta arriscada que cada noi i cada noia fa d'assumir i acceptar algunes tasques en el marc del grup. Dir "jo ho faré" o "d'això ens n'ocupem nosaltres" forma part de la dinàmica de mostrar la voluntat de submergir-se de ple en el projecte que hem escollit de forma col·lectiva.

■ En la fase de realització, el compromís significa no defallir a mig procés. Tot projec-

te comporta dificultats, riscos. Ser conscients d'aquestes traves i acceptar-les ens permet saber-les transformar en elements positius, fent més rica l'experiència personal i garantint la bona marxa del projecte. És potser la fase on cal aprofitar més la predisposició de nois i noies a dir en veu alta i clara que les ganes d'arribar al final són ben vives, i que no tenen cap mena de temor per aconseguir-ho.

■ En la fase de revisió, el dinamisme del compromís permet no tancar els projectes un cop acabades les activitats. Permet aprofundir en l'experiència de l'acció viscuda, i identificar si realment han incrementat les nostres competències a partir del repte que ens havíem plantejat. Revisar ens condueix irremeiablement a mirar quin ha estat el nostre grau de compromís, i a sentir-nos satisfets si aquest ha romàs intacte des del primer dia en què començarem a fer propostes. Res millor per enfortir i reforçar el valor del compromís en futurs projectes.

Un bon xef sap que els millors secrets guardats de la cuina tenen a veure amb no deixar la cassola amb el foc encès, i marxar a fer una altra cosa. El moment de la cocció és clau: hem de vetllar per a què la flama estigui a la intensitat necessària; hem d'anar tastant si cal posar-hi un polsim més de sal, o no; hem de vigilar que el pas del temps no faci que se'ns cremi la manduca. Un xef que desperta en els seus cuiners i cuineres aquesta fal·lera per ser atents i mullar-se en tot moment, prepara el terreny autònom de l'autoaprenentatge. Tant com puc, sempre a punt.

Fraternitat universal

La cinquena i darrera condició que garanteix el bon desenvolupament d'una gastronomia escolta és saber que un cuina millor si, a més a més de fer-ho per a ell mateix, també ho fa pels altres. Un no s'hi esmerça tant a l'hora de

Un bon xef sap que els millors secrets guardats de la cuina tenen a veure amb no deixar la cassola amb el foc encès, i marxar a fer una altra cosa

Cuinar per als altres suposa introduir sense voler-ho una dimensió que depassa els propis fogons per tenir en compte també la sala on se serveixen els àpats

preparar un àpat si ha de ser per ell sol, en canvi sí que ho farà pels convidats que vénen a casa. El fet de compartir l'experiència de la cuina, activa tot un conjunt de recursos i potencial que d'una altra manera es faria ben difícil. Cuinar per als altres suposa introduir sense voler-ho una dimensió que depassa els propis fogons per tenir en compte també la sala on se serveixen els àpats. Per això la cuina escolta sap que els cuiners es trobaran més a gust i treballaran millor si emmarquen la seva activitat gastronòmica en un marc de **fraternitat universal**.

El dinamisme de la fraternitat universal és la tendència dels grups a no sentir-se sols, a tenir ganes de fer comunitat. En una societat tan fragmentada com la nostra, en què tot són subgrups de subgrups amb poca connexió entre uns i altres, resulta una motivació i un impuls saber que allò que un realitza pot ajudar a fer lligams que ens permetin tenir confiança amb la gent d'on hem decidit viure. La fraternitat universal resitua la visió del noi o noia en tant que individu membre d'un grup, i facilita la presa de consciència de ser també alhora grup que es troba immers en una trama densa de grups més amplis.

La fraternitat universal avui dia es manifesta de moltes maneres i a través de molts mitjans. El món globalitzat ha fet que avui l'esperit fratern pugui cultivar-se amb persones que estan a milers de quilòmetres de distància, i això és bo i apassionant. Però cauríem en un parany si no fóssim capaços de conduir també la mirada fraterna envers a aquells que són al nostre costat, el nostre veïnat. El carrer del cau, el barri o el poble on som també representa una ocasió única per a la fraternitat. Fent projectes, podem ajudar que el nostre entorn sigui menys un espai de persones instal·lades i esdevingui cada cop més un context de vida, obert i sempre disposat a oferir interessants oportunitats d'aprenentatge.

■ En la fase de proposta, la fraternitat universal es fa present en la curiositat dels nois i noies per sortir del propi grup i anar a descobrir realitats properes o llunyanes que els motivin. La fraternitat universal significa ser receptiu a allò que succeeix en el món i interessar-se a fer projectes que connectin amb el que hi passa. Es tracta d'un dinamisme que arrenca des dels inicis de la mateixa proposta.

■ En la fase d'elecció, la fraternitat universal es manifesta en el moment que, a l'hora d'elegir el projecte del grup, els nois i noies tenen en compte l'impacte d'allò que volen fer més enllà de les parets del seu local. No elegim només en funció de nosaltres, elegim en funció de tots, i és aquest sentit de situar la pròpia elecció en una dimensió més àmplia que activa un seguit de dinàmiques que ens fan tenir la mirada ben alta, més enllà del melic.

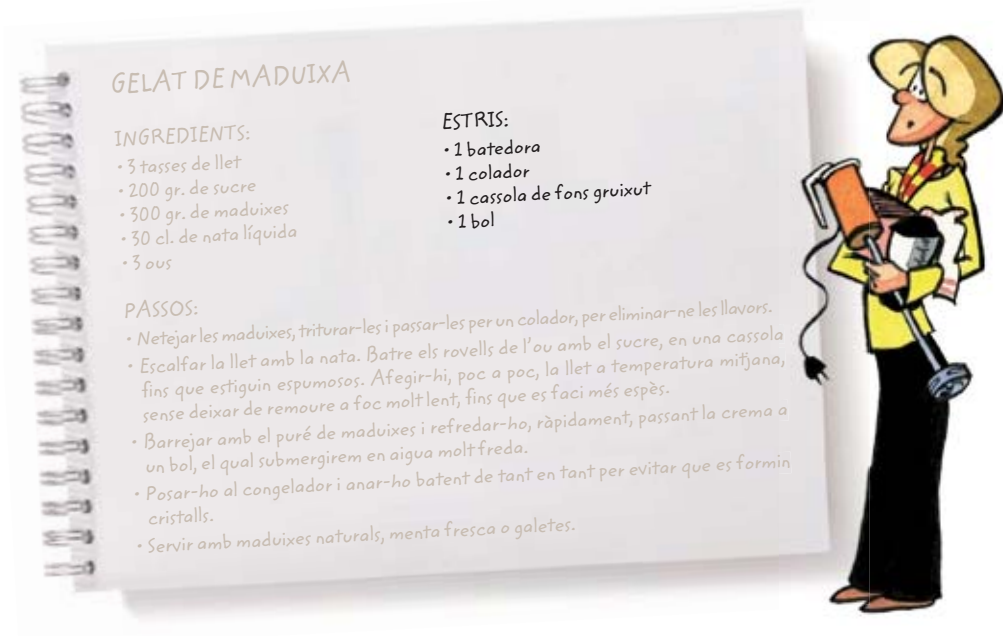
■ En la fase de planificació, el dinamisme de la fraternitat universal es dóna quan aprofitem les oportunitats del projecte per situar el joc d'intercanvis i de relacions que durem a terme. Cal preveure com impliquem el nostre entorn en les activitats que volem escometre, com teixim xarxes de complicitat i solidaritat a l'hora d'anar desgranant totes i cadascuna de les nostres accions, en clara coordinació amb allò que succeeix i necessita l'espai —virtual o real— que ens envolta.

■ En la fase de realització, la fraternitat universal ens fa situar el sentit d'allò que duem a terme des d'una visió més àmplia. La fraternitat universal ens recorda que allò que fem té repercussions en el nostre entorn, perquè nosaltres formem part d'aquest entorn, i ens ajuda a eliminar fronteres artificials que impedeixen estrènyer llaços i ensorrar barreres.

■ En la fase de revisió, el dinamisme de la fraternitat universal apareix quan hem estat capaços de compartir i de gaudir el resultat del nostre projecte amb l'entorn. Fer visible la feina feta afavoreix una dinàmica en la qual ens retrobem amb el sentit d'allò que hem fet —el que fem serveix per a alguna cosa— i enfortim la dimensió de servei.

Un bon xef sap molt bé que no és possible fer bona cuina sense tenir en compte que el menjar que cuiners i cuineres preparen no se l'han d'empassar només ells i elles. Elaborar el menú tenint en compte les preferències i les necessitats dels comensals és un requeriment imprescindible d'una bona gastronomia. La fraternitat universal és qui ens recorda, al cap i a la fi, que tot allò que passa en el món local té un significat per al món

global, i que allò que succeeix en el món global té una traducció en el món local. Per això els projectes que l'escoltisme planteja tenen sempre un regust mestís de mil espècies, elaborats a partir d'una fórmula secreta.

I per acabar una recepta... metodològica

Acabem un recorregut sobre la gastronomia que fa palès com l'aventura de fer escoltisme és més que pura química. Però el tema de la química, la física i els elements el deixem per al proper capítol. El que no ens podem permetre és, després de parlar tant de cuina, no aportar ni una sola recepta. I mira que els escoltes no en som gaire amants, de receptaris, per les raons que ja hem explicat quan parlàvem del valor i del sentit de la pedagogia del projecte. Però aquesta opció metodològica no resulta contradictòria amb el fet de donar pistes, de plantejar models que almenys permetin la reflexió sobre la feina educativa.

Saps preparar la “recepta” del mètode escolta, és a dir, la pedagogia del projecte?
Pren-ne nota:

- Els valors de la llei escolta (els deu punts) són els ingredients de la pedagogia del projecte, és a dir, la matèria primera per a la qual preparem els projectes, el sentit i la raó essencial per la qual fem escoltisme.
- Els fonaments teòrics (acció, experiència, competència i repte) ens indiquen la quantitat i les proporcions dels ingredients a la pedagogia del projecte, és a dir, els criteris sobre com articular les accions, les experiències, les competències personals i els reptes dels nois i noies per aprendre els valors de la llei.
- Les fases (proposta, elecció, planificació, realització i revisió) són els passos que hem de realitzar per cuinar els ingredients de la pedagogia del projecte en la proporció adequada, és a dir, com hem d’anar gestionant el temps pas a pas per tal de dur a terme la recepta de la pedagogia del projecte.
- Els dinamismes (vida en petit grup, progrés personal, joc institucional, compromís i fraternitat universal) són els estris de la pedagogia del projecte, és a dir, les eines amb les quals gestionem el procés educatiu —la recepta— a cada pas.

I res, que bon profit i... fins al proper programa! Perdó, volem dir: projecte!

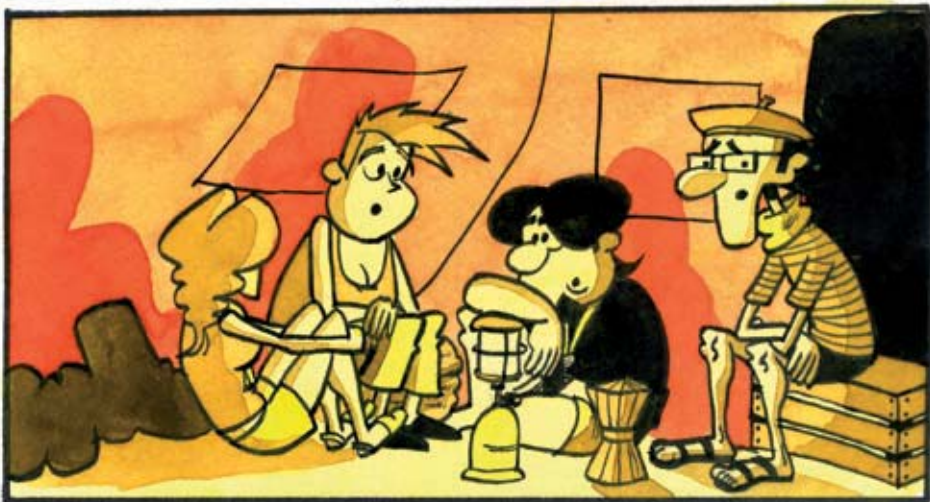

On

L'agrupament

COFI!

EL GAI ESTÀ PLE DE COSES PETITES PERÒ IMPORTANTS. MOLT IMPORTANTS.

HA ESTAT UN LLOC ON HE POGUT SER JO MATEIX I ON TOTHOM M'HA ACEPTAT TAL COM SÓC, SENSE QÜESTIONAR-ME O JUTJAR-ME. ON M'HE SENTIT INTEGRAT: AÇOLÍ.

MOLTES VEGADES TAMBÉ SÓN RECORDS I UNA MICA DE NAS A LA GOLA. ON HI HA MOMENTS QUE TORNEN I NO PODEN MARXAR. PERÒ, SOBRETOT, ÉS UN ESPAI ON HE ESTIMAT I M'HAN ESTIMAT.

COMENÇO A ESCRIURE EL TEXT?

FEIX 07

3.

De la composició i de l'estat de la matèria escolta

Mirem d'integrar els canvis físics sense que això afecti la composició química de la nostra proposta escolta

Sobre la composició química de les molècules

Si fem un viatge ràpid al passat, i recuperem alguns fragments de memòria sobre quan anàvem a escola, ben segur que ens apareixeran pedaços d'idees sobre ciències naturals que se'ns hi han quedat per sempre. A les classes de química apreníem, amb un cert misteri, que la matèria es componia d'unes partícules minúscules anomenades àtoms, i que aquestes s'aplegaven i formaven molècules, i aquestes agregats moleculars. Molt lligat a tots aquests coneixements, a les classes de física ens ensenyaven com aquesta matèria normalment podia trobar-se en tres estats: sòlid, líquid i gasós. Els components químics poden ser els mateixos, però en funció de la temperatura, els àtoms i les molècules estaven més enganxats els uns als altres, o bé es deixaven anar més lliurement.

Hi ha qui diu que nosaltres, les persones que hem estrenat de trinca aquest nou segle, som hereus i hereves d'una química social en estat sòlid. Som fills i filles d'una societat freda i rígida, en la qual cada àtom i molècula havia d'ocupar el seu lloc, i cada ovella havia de ser al seu corral. Cadascun dels àtoms, és a dir, de nosaltres, havíem d'estar ben amar-

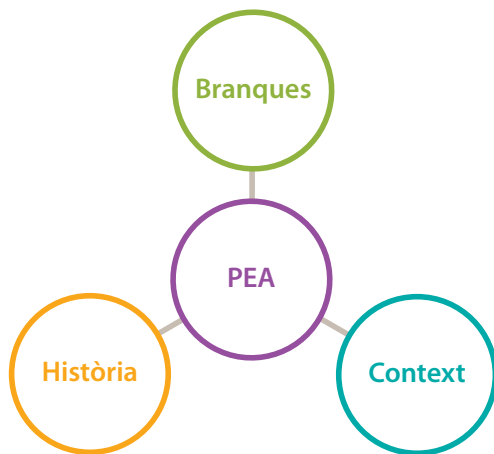
rats mútuament, i formar agregats moleculars és a dir, institucions socials – ben fermes, no fos cas que una partícula atòmica s'escapés i trenqués l'equilibri que proporcionava solidesa al conjunt. Si estem ben enganxats els uns als altres, fem més pinya, i evitem que cossos estranys irrompin en el nostre equilibri atòmic i ens defaci la forma. Però també és cert que, al cap del temps, la matèria sòlida es pot desgastar per l'acció del vent o de l'aigua —el pas del temps— i si topa amb un objecte més fort que ella, es trenca i costa molt de refer-se.

En un món estàtic, on les coses no es mouen, o es mouen molt a poc a poc, la matèria sòlida guanya la partida. Però resulta que aquest ja no és el nostre cas, si bé encara arrosseguem inèrcies solidificades. En un món dinàmic, com el nostre, on les coses canvien d'un dia per l'altre, on tot tremola i dóna senyals de transformació constant, l'estat de la matèria que més s'escau és el líquid. En l'estat líquid, la matèria conserva totes les seves propietats químiques per norma general, però guanya en adaptabilitat a les convulsions que es produeixen en l'entorn.

L'escoltisme, nascut i crescut en societats sòlides, ha estat de sempre sòlid també. Un roc, una pedra. De sempre ha costat força introduir-hi canvis, per por a perdre la solidesa i deixar de tenir identitat pròpia. De fet, algunes associacions escoltes encara fan bandera de l'escoltisme original de fa una centúria, com si al món no hi haguessin passat coses en aquestes deu dècades. Nosaltres, però, procurem mirar-nos-ho des d'una altra banda. Mirem d'integrar els canvis físics sense que això afecti la composició química de la nostra proposta escolta. Assagem fórmules per impulsar un escoltisme líquid. I provem de no espantar-nos gaire amb la idea. Implica introduir més flexibilitat en les relacions dels uns amb els altres, de manera que les coses flueixin d'una manera més àgil i adequada a l'entorn, però sense acabar d'establir un camp que pugui, volant pels aires, sense tocar de peus a terra, molt més propi d'un estat gasós.

Dèiem que, per passar d'un estat sòlid a un estat líquid, cal posar molta llenya al foc, de manera que tot s'escalfi i aquesta escalfor faci més càlid i manejable la matèria escolta. Com ho fem, però, a petita escala? Com escalfem els nostres compostos moleculars —els agrupaments— per aconseguir que, de tan sòlides, no se'ns esquerdin ni se'ns escantoinin a les mans? En aquest capítol parlarem sobre totes aquestes coses. En primer lloc, recordarem les forces que actuen sobre els agregats moleculars, sobre els agrupaments: la història, el context social, el projecte educatiu, les branques. A continuació, posarem

èmfasi en la física d'aquesta matèria tan sensible, i voldrem centrar-nos en la dinàmica que rau a darrera d'aquesta quan es troba en estat líquid, com els diferents àtoms (els caps, les caps, els nois i les noies de l'agrupament) són capaços de trobar la justa distància entre ells per fluir, evitant encarcerar-se i volatilitzar-se. La vida dels grups, i les dinàmiques de treball dels consells, en determinen l'estat. Comencem, però, pel principi.

Força 1. Un agrupament té història.

Els agrupaments, com les famílies, les escoles, les empreses o qualsevol altra institució social, tenen història. Des del mateix moment que una colla de joves decideixen fer servei esdevenint caps escoltes en una comunitat concreta, s'està forjant una certa manera de fer les coses, un estil. Els cineastes dirien que s'enregistren les imatges del plató amb diferents filtres de llums adherits a l'objectiu de la càmera.

De què depèn que un agrupament agafi un aire o un altre? De moltes coses. Entre d'altres, de les idees i les motivacions dels seus fundadors. Hi ha agrupaments que neixen per donar resposta a les necessitats de lleure d'un entorn on no hi ha oferta d'activitats educatives fora de l'escola. Altres neixen com un projecte d'educació ferm que pretén transformar la societat a partir de transformar la comunitat de referència. També hi ha els agrupaments escindits, aquells que neixen com una prolongació d'un agrupament anterior que també es proposa fer escoltisme, però amb maneres diferents.

La proposta de l'escoltisme és una, però cal que aquesta proposta creixi de forma dife-

renciada per donar resposta a tot el conjunt de necessitats diferenciades d'un context local concret. Perquè un mateix guió, dirigit per dos directors diferents, amb actors i actrius diferents, en platós diferents, dóna peu a dues pel·lícules distintes.

A Minyons Escoltes i Guies hi ha agrupaments de tota mena com a resultat de la seva història: aquells que es prenen molt seriosament la simbologia escolta i els rituals tradicionals de l'escoltisme, i aquells que reneguen fins i tot de portar fulard; aquells que apliquen la pedagogia del projecte amb flexibilitat i cura, i aquells que procuren garantir l'aplicació dels dinamismes a cada fase de forma rígida, peti qui peti; aquells que transpiren un gran sentit d'agrupament i els caps col·laboren els uns amb els altres d'una forma molt oberta, i aquells en què els caps es tanquen a la seva barraca amb el seu grup d'edat i sense cap interès per allò que facin els altres.

Això és una de les coses que distingeix un cau dels altres, i és bo que sigui així, perquè seria tota una contradicció voler fer-ne fotocòpies. Tot aquest joc d'elements, quan els posem plegats i els sacsegem ben sacsejats, donen com a fruit la personalitat d'un agrupament.

El cert és que costa canviar la forma de fer d'un agrupament. Un cau sempre està sotmès, ho vulgui o no, a un principi d'inèrcia que costa molt de canviar. Quan nous joves s'incorporen a la tasca de fer de cap, i proposen realitzar determinades coses d'una altra manera a com s'estava fent abans, sovint acaben trobant-se amb impediments de tota mena, que no deixen de reflectir una resistència a canviar les coses. En aquests casos cal paciència, comprendre que l'estela d'aquells que hi han passat abans que nosaltres no s'esborra d'un dia per l'altre, i que més valdrà que fem l'exercici de descobrir-hi els aspectes positius, i rescatar-los, que pretendre fer una crema per començar de zero. Perquè l'única manera de començar de zero és... fundant un altre agrupament.

Força 2. Un agrupament té un context social.

Ja ho mig apuntàvem fa uns instants: un agrupament pertany a un entorn concret, i les característiques d'aquest context hi tenen molt a veure en la forma com la proposta escolta hi arrela, d'una manera o d'una altra. Per exemple, no formarem la mateixa matèria escolta en un agrupament on hi va a raure una majoria de nois i noies que pertanyen a les famílies benestants del poble que si, posem per cas, hi van a petar nois i noies de famílies amb valors i ritmes de vida més a prop de la pobresa. També sabem que un agrupament que es troba en una àrea metropolitana acostuma a desenvolupar un estil

diferenciat d'aquell agrupament que neix i creix en una zona rural.

Quins són els elements que més influencien a l'hora de comprendre els nois i noies d'un agrupament? En primer lloc hi hem de posar la família, hi té un paper molt important. Un actor o una actriu porta escrita a la cara l'escola d'interpretació on ha après l'ofici, és fàcil de reconèixer també quin tipus d'educació familiar hi ha al darrere d'un escolta que ve al cau. Cada persona, quan arriba a l'agrupament, porta una motxilla invisible a l'esquena on hi trobem tots els elements que ens permetran de comprendre-la millor. Com a caps, és important que parem compte en quin punt es troba i ens responguem els següents interrogants:

- Està acostumada a dominar els propis límits d'una situació d'interacció amb els companys de grup o amb els caps, o més aviat tendeix a sobrepassar els límits de les situacions sense tenir massa preocupació per les conseqüències?
- Té iniciativa pròpia, o espera que li donem instruccions per fer cada cosa?
- Sap escoltar i expressar les seves opinions bo i respectant les dels altres, o bé li costa parar atenció a les idees que no siguin les seves, defensant-les en un mar de "tot o res"?
- Dóna mostres de tenir una bona imatge de si mateixa o per contra sembla ser que no s'agrada gaire?
- Té capacitat per elaborar unes "regles del joc" consensuades amb la resta de companys del grup o només sap navegar en entorns de "vencedors i vençuts"?

L'estil normatiu, l'estil d'acció, l'estil comunicatiu, el nivell d'autoestima i l'estil d'interacció social són elements, entre d'altres, inscrits als "gens socials" que cada noi i cada noia ha heretat del seu medi familiar en primera instància, i hem de vetllar per descobrir-los i conèixer-los, ja que resulten determinants a l'hora de treballar la proposta escolta. No serà el mateix educar en un agrupament en què la majoria dels infants i joves pertanyen a famílies que no posen límits als seus fills, fan cas de qualsevol cosa que aquests

proposen i els cultiven el propi ego que treballar en un entorn amb famílies que marquen referents i normes que cal respectar sense excepció, i prenen decisions mitjançant assemblees participatives de tots els membres amb la mateixa veu i vot.

De la mateixa manera, serà també important tenir en compte elements més externs que els familiars, i no per això menys rellevants. El tipus d'entorn geogràfic igualment —més metropolità o més rural— també condiciona formes de fer i de concretar la proposta escolta. Distingim entre metropolità i rural perquè, avui dia, podem considerar que quasi tota persona que viu i treballa a Catalunya porta un estil de vida "urbà": es desplaça lluny del seu domicili per formar-se, fer feina, obtenir productes o gaudir de serveis; i s'apropa al món globalitzat a través de les tecnologies de la informació i comunicació (televvisions, ràdios, mòbils i altres andròmines de tota mena).

Ara bé, dur a terme una vida urbana en un barri dormitori de la ciutat de Sabadell o en un poblet de la comarca de la Noguera té significats diferents per al projecte escolta. Defensar la natura i protegir la vida no ha de tenir el mateix significat a cinquanta quilòmetres dels primers cims dels Pirineus que entre blocs de ciment situats a la cruïlla d'autopistes, carreteres i vies de tren. Els colors del decorat donen un ritme o un altre a les escenes d'una pel·lícula, el gris o el verd acceleren o desacceleren determinades dinàmiques, i temps i espai creen un joc divertit al qual cal que estar ben atents si volem encertar-la. A pagès no s'hi pot pas anar amb presses, i a Can Fanga ja valdria que aprenguessin a anar una mica més a poc a poc. Fer escoltisme urbà envoltat de cims de formigó o de roca granítica imprimeix un caràcter especial a l'hora de desenvolupar la nostra proposta.

Defensar la natura i protegir la vida no ha de tenir el mateix significat a cinquanta quilòmetres dels primers cims dels Pirineus que entre blocs de ciment situats a la cruïlla d'autopistes, carreteres i vies de tren

Força 3. Un agrupament té un projecte educatiu.

La història d'un agrupament ens remet al seu passat. El context, al seu present. Però un agrupament també té futur, el té inscrit en el seu projecte educatiu. Inscrit, però no sempre escrit. Entenem el projecte educatiu d'agrupament com les característiques pròpies que distingeixen la manera particular de fer escoltisme en un cau o un altre. Al final, sempre arriba el moment de cridar: "llums, càmeres... acció!". Just en aquest instant, tots els elements que hem anat enumerant (la ideologia dels caps, les tradicions de l'agrupament, la tipologia de famílies, l'entorn físic del poble o ciutat) s'activen tot d'una, es barregen amb la proposta genèrica d'escoltisme que has trobat en els dos primers capítols i... donen com a resultat un còctel d'acció, amb gust exclusiu i únic. És un procés dinàmic en el qual mai podem tornar a trobar les condicions que teníem abans.

Molts agrupaments fan l'esforç, lloable, d'escriure el seu projecte educatiu. És una bona manera de reflexionar entre tots allò que defineix la tasca que duem a terme. Dèiem, però, que n'hi ha que no ho han fet encara. No passa res. De projecte educatiu en tenen segur, el que passa és que no han fet el pas de traduir-lo en paraules i posar-les negre sobre blanc. Per si de cas aquesta és la situació del teu agrupament, i algun dia us animeu a fer aquest exercici —sens dubte de beneficis inqüestionables— us passem a continuació algunes pistes que permetin fer-vos la feina menys feixuga.

Per començar, et direm que un projecte educatiu d'agrupament respon bàsicament a tres grans interrogants: Qui som? Què volem? Com ens ho maneguem per a aconseguir-ho?

■ Quan ens preguntem "qui som", ens estem qüestionant la nostra pròpia **identitat** col·lectiva. Tot comença amb aquest doble procés de diferenciació i singularitat per una banda, i de reconeixement i vincle per l'altra respecte a la resta de grups i entitats del voltant. Una identitat forjada sobre la base que ens arriba a través de la nostra pertinença a l'escoltisme mundial i que pren forma a partir de la nostra mirada particular, els nostres valors individuals, la nostra perspectiva personal de comprendre i donar sentit al món. Normalment acostumem a emprar verbs com "ésser", "pensar" o "creure", i valors i qualificatius (oberts, pacifistes, compromesos amb la política local...) per explicar aquesta identitat.

El tema de la identitat no resulta un tema fàcil. En el terreny de les ideologies no hi ha espai per a la ciència experimental —tot i que alguns ho pretenguin— i per tant cal molt de diàleg per construir plegats un escenari, un plató comú en què cada actor i cada ac-

triu s'hi senti còmode i identificat. Prova de fer-ho amb els teus companys i companyes caps, demana'ls un dia que expliquin com definirien la identitat del cau (Ens sentim ecologistes? Creiem que el joc és la millor eina per educar? Pensem que l'educació sexual no té cabuda en la proposta escolta?). Si les respostes són diferents entre vosaltres, i es crea un debat apassionat, voldrà dir que la cosa va bé. Si tots conveniu a repetir el mateix, significarà que alguna cosa no funciona.

■ Quan ens preguntem “què volem”, ens estem demanant quines són les grans **finalitats**, les grans línies educatives que proposem als nois i noies del nostre agrupament. D'acord amb la nostra identitat, elaborem un traçat, un full de ruta que ens condueixi a integrar els valors de la llei escolta d'una manera particular, en sintonia amb les necessitats del lloc concret on estem arrelats. No cal que en siguin gaires, amb cinc o sis de ben treballades n'hi ha prou i de sobre; altrament correm el risc de ser massa ambiciosos (al cap i a la fi, els nois i noies només vénen als escoltes el cap de setmana i alguns dies de vacances per fer campaments) o massa ingenus. Les finalitats les definim amb verbs, amb accions, descrivim situacions i comportaments ideals que ens agradaria que tothom qui passi pel cau adquireixi en un moment o un altre (volem que els nois i noies aprenguin a ser responsables i gestionar el seu temps lliure, pretenem que siguin més austers i menys consumistes, proposem que siguin capaços de comprendre les seves emocions i expressar-les lliurement sense ferir ningú...). Sabries relacionar les finalitats educatives del darrer parèntesi amb alguns punts de la llei escolta?

Les finalitats del projecte educatiu de l'agrupament, com dèiem, tenen molt a veure amb la identitat definida, però per elaborar-les cal tenir en compte dos elements més: la llei i les opcions de l'escoltisme, i les necessitats reals dels nois i noies de l'agrupament. Fruit de l'encreuament d'aquests tres “guions”, ens apareixerà el guió final.

■ Finalment, quan ens preguntem “com ens ho maneguem per a aconseguir-ho”, ens estem referint a quins són els criteris generals **d'organització** que adoptem per tal d'assumir aquesta identitat i finalitats. I no es tracta d'una qüestió menor. Més d'un agrupament ha patit conflictes interns greus bo i estant tots d'acord amb la identitat i les finalitats, però en desacord amb la manera d'organitzar-se. No és coherent dir que un valor essencial del nostre cau és la llibertat, que una de les grans finalitats educatives és que els nois i noies siguin autogestionaris i que després establim una estructura en la qual hi ha dos caps de l'agrupament que manen de forma absolutista i diuen als altres tot el que s'ha de fer.

En aquest apartat del projecte educatiu de l'agrupament hi hem de deixar escrites quines són les nostres dinàmiques de relació, quins models usem per prendre decisions (per votació? per consens?), qui té veu i vot a l'hora d'arribar a acords, fins a quin punt som més assemblearis —dels de veritat— o bé preferim respectar l'estructura de responsabilitats que ens hem dotat. Reflectir tot això permet entreveure si disposem de les condicions necessàries per assolir tot allò que prèviament ens hem proposat, perquè per als nois i noies serà a voltes més determinant observar el model, l'estil de fer que teniu els caps que no pas mil paraules i cent projectes.

Per continuar, també et direm que és molt recomanable que l'elaboració escrita del projecte educatiu de l'agrupament no sigui cosa només dels caps, sinó que també hi participin els nois i noies, i les famílies, i totes aquelles altres persones o personalitats de l'entorn que creiem que val la pena que ens diguin el seu punt de vista i ens interressi implicar-los en el nostre projecte. És bo també que el document escrit es vagi revisant de tant en tant (posem cada tres o quatre anys?), i que sigui present en la vida de l'agrupament, a les reunions de caps per preparar el curs i les propostes, a les reunions de pares i mares per si convé defensar un punt concret de la nostra manera de fer que hi queda recollit. Les fotocòpies que tenen els caps del projecte educatiu de l'agrupament, per anar bé, les han de portar sempre al damunt i han d'estar rebregades, tacades, plenes de notes al marge, subratllats fluorescents (també dibuixets "manga" per a aquells que no se'n puguin estar) i apunts "extres" a les pàgines en blanc del darrera, senyal que realment el projecte és ben viu. Per acabar, t'animem fermament que provis d'engrescar-te, i que engresquis als teus companys caps de l'agrupament a escriure el vostre projecte educatiu, o a revisar-lo si el trobeu en un calaix colgat per la pols. Insistim en què els avantatges s'ho valen:

■ En primer lloc, i pensant en els propis caps, perquè us ajudarà a parlar de coses que van més enllà de la pura gestió del dia a dia (a quina casa de colònies anem, qui truca els autocars...), i això no té preu, ja que descobrireu que tots i cadascun de vosaltres teniu una visió pròpia de com és l'agrupament, i aquesta no sempre és coincident. Haver de posar les coses damunt la taula sempre convé a l'hora de trobar una línia comuna i una forma més o menys consensuada d'entendre l'escoltisme, ambdós elements imprescindibles d'una proposta educativa de qualitat.

■ En segon lloc, disposar d'una línia comuna i reflexionada resulta molt positiu de cara als nois i noies, doncs els estalviem entrebancs, discontinuïtats i ensurts quan passen d'un

grup d'edat a l'altre, o fins i tot dins d'un mateix grup d'edat quan es produeix una renovació total de caps. Per dissort, és habitual que no hi hagi sintonia entre allò que fa una mateixa noia a l'agrupament quan té set anys que quan en té catorze ni tampoc setze. Els educadors i les educadores ens hem de sentir responsables d'explicitar quin és el nostre pensament pedagògic. La finalitat: arribar a acords que permetin als infants i joves de l'agrupament de gaudir d'una coherència educativa al llarg del seu pas pel cau.

■ I en tercer i darrer lloc, val la pena perquè els caps disposareu d'un instrument de comunicació que us facilitarà explicar als altres les vostres intencionalitats educatives concretes. És una carta de presentació molt útil per presentar-vos als joves que el curs següent s'incorporaran a fer de caps, per explicar a les famílies o les entitats que us acullen de què va la vostra història, i fins i tot el podeu fer servir per mostrar-lo a l'ajuntament quan voleu demanar un ajut econòmic o a Minyons i Guies, quan teniu reunió amb responsables del moviment educatiu per tractar temes de coordinació.

Força 4. I un agrupament també té unes branques!

Aiiiiii..... una mica més i ens n'oblidàvem! I no és pas que no sigui important, però és lògic que en parlem en un segon lloc. Això de les branques, al costat de tot el que venim comentant, no suposa més que el darrer pas: un cop tenim ben clar el projecte educatiu de l'agrupament, només ens queda veure com adaptem i endrecem tot aquest garbuix per a les diferents edats dels nois i noies que hi vénen. Fer-ho a l'inrevés seria com començar la casa per la teulada!

Ara com ara, la nostra proposta educativa va adreçada a infants i joves amb edats compreses entre els 6 i els 19 anys.

La publicació del moviment sobre l'Equip d'Agrupament, enumera els següents quatre avantatges del Projecte Educatiu d'Agrupament: defineix l'agrupament, esdevé el lloc comú de tots els caps, és una eina de provenció de possibles conflictes i facilita la formació continuada

Sembla raonable, doncs, que basant-nos en la psicologia evolutiva en fem agrupacions en funció del grau de maduresa, de manera que puguem aprofitar les seves potencialitats i tenir en compte les seves pròpies limitacions a tothora. I també té un cert sentit que aquesta agrupació la fem en funció de cicles de tres anys. Són cicles amplis, que permeten a cada noi i noia madurar al seu ritme, prendre temps per anar assolint els nous reptes que planteja cada etapa. Si entres en un dinàmica d'etapes de tres anys, eixamples el ventall de relacions i contactes amb més grans i més petits fins a cinc generacions, tota una riquesa a utilitzar. De fet, tant a dins com a fora de l'escoltisme, els cicles de tres anys contenen la seqüència "descobrir-comprendre-responsabilitzar-se'n", molt adequada al ritme de la naturalesa humana, amb l'excepció dels més petits, per als quals tres anys potser és massa, i dels més grans, impacients per esdevenir adults de ple drets i participants actius en el desenvolupament de propostes de transformació social.

En conseqüència amb tot això, a l'agrupament proposem grups d'edat de la següent manera:

- **Castors.** Infants amb edats compreses entre 6 i 8 anys.
- **Llops i Daines.** Infants amb edats compreses entre els 8 i els 11 anys.
- **Ràngers i Noies Guies.** Preadolescents amb edats compreses entre els 11 i els 14 anys.
- **Pioners i Caravel·les.** Adolescents amb edats compreses entre els 14 i els 17 anys.
- **TRUC.** Joves amb edats compreses entre els 17 i els 19 anys.

Cada branca respon a un moment especial del desenvolupament i de la maduració de la persona, i requereix d'una concreció del projecte educatiu de l'agrupament meditada en funció de la seva etapa evolutiva. Les branques són els diferents gèneres cinematogràfics per als quals cal que passi un bon actor o actriu per demostrar que és un professional complet, capaç de fer front a qualsevol exigència de rodatge.

Sabem que al final del procés de creixement personal que proposem als escoltes, hom espera que cada noi i cada noia sigui un **ciudadà capaç de gestionar i viure projectes de transformació social basats en uns valors escoltes ben interioritzats**. En aquesta publicació ens ocuparem d'explicar amb una mica més de detall el pas per cada branca, per la qual cosa centrarem la nostra atenció en com oferir oportunitats d'aprenentatge per a què un adolescent, als disset anys, sigui un ciudadà capaç de gestionar i viure projectes basats en uns valors escoltes ben interioritzats. Perquè cada branca té sentit en si

mateixa, té una personalitat única que convé potenciar amb independència de la resta, però alhora es troba immersa en una proposta més ampla d'agrupament a la qual cal que en doni resposta. Hi ha un fil màgic que entrelaça el que passa en un grup o en un altre, un fil que fa que tingui sentit, precisament, l'agrupament com garant de continuïtat de la proposta escolta.

Si volem que un trucaire o una trucaire, pels volts dels dinou, sigui capaç de gestionar i viure projectes de transformació social basats en uns valors escoltes ben interioritzats...

... haurà d'haver tingut, com a pioner o caravel·la, espais de creixement personal previs per gestionar i viure projectes basats en uns valors escoltes ben interioritzats...

... haurà d'haver tingut, com a rànger o noia guia, espais de creixement personal previs per viure projectes basats en uns valors escoltes ben interioritzats...

... i haurà d'haver tingut, com a llop o com a daina, espais de creixement personal previs per viure en uns valors escoltes ben interioritzats...

..i haurà d'haver tingut, com a castor, espais de creixement personal previs per a viure en uns valors escoltes.

Ep, no ens confonguéssim pas! Com qualsevol cosa a la vida, tot és en tot. Però si pensem amb estratègia, com quan juguem a les dames o als escacs, sabrem intuir el crit que emergeix de cada etapa evolutiva i ens reclama de posar-hi el dit a la llaga, no pas allà on farà mal si no allà on els valors de la llei escolta i el sentit de les opcions esgarraparan més oportunitats per a un aprenentatge sòlid i durador d'acord amb les possibilitats personals per aprendre d'aquell moment:

■ Un castor fa projectes, i els seus caps estan ben atents al desplegament dels dinàmiques per aconseguir de fer autèntics projectes escoltes. El potencial d'aquests infants, per contra del que molts poden pensar, és molt alt, però hem de sentir-nos ben satisfets si aconseguim que, abans de passar a la branca de llops i daines, han assolit un cert nivell

d'habitució a la proposta escolta. Als sis o als set anys és molt difícil que prenguin consciència de la complexitat d'un projecte, dominar el temps queda fora del seu abast. A més, estan just en el moment d'aprendre a veure les coses des del punt de vista d'altres, i no centrats en ells mateixos, per això encara trobem dificultats d'establir un clima de grup cooperatiu i responsable a la primera. Un castor té com a gran repte habitar-se a la forma de fer que tenim als escoltes, i no és poca cosa!

■ Un llop o una daina també treballa per projectes, però no parteix de zero si ha estat prèviament a castors. Si l'agrupament disposa d'un bon projecte educatiu, ben travat, sabrà identificar moltes coses conegudes a la nova branca, en l'estil, en els projectes. Una habitució a la forma de fer de la proposta escolta ha de facilitar que aquests infants, als nou o als deu anys siguin capaços d'interioritzar els valors de la llei escolta i el sentit de les opcions. Ens trobem en un període molt estable des del punt de vista del seu desenvolupament, són canalla que adquireixen un gran domini en la seva relació amb l'entorn, per això l'agrupament ha de plantejar-los el repte de fer-ne un **hàbit** de tota aquesta manera d'educar-se en el temps de lleure. Un hàbit que ha de garantir un funcionament més àgil dels projectes del grup, de la dinàmica social de relacions i de tot el que significa viure l'escoltisme al cau.

■ A rangers i noies guies, les persones fem un salt evolutiu molt important, en totes les dimensions del nostre ésser. Primer comencem per la dimensió més física, que trenca l'equilibri infantil assolit fins aleshores i dona pas a canvis profunds en la resta: la social, l'emocional, la intel·lectual. Als tretze o als catorze anys, molts poden ja pensar hipòtesis sobre el món i relacionar-les sense ajut dels adults, i comencen a desplegar una nova forma de sentir i d'emocionar-se que, bo i madurant, els acompanyarà la resta de la vida. És el moment en què apareixen capacitats personals reals de comprendre la profunditat d'un projecte, o el sentit dels valors que han anat vivint més o menys inconscientment a la branca anterior. És el moment en què el projecte educatiu d'agrupament ha d'ajudar a forjar una **identitat** positiva de tot plegat, una identificació amb la proposta escolta que permeti que l'hàbit adquirit sigui interioritzat des de la pròpia voluntat i la consciència.

■ No tothom té el mateix ritme evolutiu, però. La branca anterior és un aiguabarreig de diferències remarcables: entre nois i noies, entre els mateixos nois i les mateixes noies. És temps de paciència, i de deixar fer. En canvi, a pioners i caravel·les les coses s'anivellen una mica més, ja no hi ha tants salts dels uns als altres, i això permet aprofitar molt més

el potencial del grup. A més, les ganes acumulades de ser adults, i voler ser reconeguts com a tal —típiques dels adolescents de quinze o setze anys—, si són ben canalitzades i aprofitades, permeten anar al moll de l'os de la proposta escolta. Uns pioners i caravel·les ben motivats són capaços d'aprendre a dur a bon port un **projecte** demostrant alts nivells d'autonomia. La capacitat per imaginar, preveure i realitzar és plena, així com el desig de disposar d'oportunitats per desplegar els referents identitaris que el projecte educatiu d'agrupament ha anat forjant durant les etapes anteriors.

Quan arribem a aquest punt, tot està previst per llençar-se a l'aventura de la darrera etapa educativa, el TRUC, on els joves seran capaços de fer una **projecció** de tot allò adquirit en l'entorn social per promoure la transformació social. Però com ja hem anunciat, això serà tema d'una altra publicació. Aquí, per tancar, només ens queda recordar que el fil "habitució-hàbit-identitat-projecte-projecció" és una pista per anar situant l'accent allí on correspon a cada branca. I si un noi o una noia entra a l'agrupament als tretze anys o als quinze, cap problema! El seu potencial evolutiu ja li permetrà d'anar emmotllant-se a l'estil i la flaire que desprèn l'agrupament i la branca de referència. Dóna-ho per segur.

Sobre l'estat de la matèria escolta

.....

En algun moment ja ho hem assenyalat: les molècules de l'agrupament —és a dir, els grups d'edat— tenen vida pròpia, disposen d'un projecte singular, implícit, únic. Les personalitats dels seus àtoms (o membres), la temperatura de partença, el potencial de dinamisme de l'edat... Tot plegat s'entrecreu, es barreja i dóna peu a un estil concret de fer,

**I si un noi o una noia
entra a l'agrupament
als tretze anys o als
quinze, cap problema!
El seu potencial evo-
lutiú ja li permetrà
d'anar emmotllant-se
a l'estil i la flaire que
desprèn l'agrupament
i la branca de
referència**

a unes normes implícites mai escrites però respectades per tothom, a un clima grupal que ens fa sentir més o menys còmodes. Una molècula és molt més que la suma matemàtica dels àtoms que la componen, arribant a definir dinàmiques i relacions pròpies més enllà de les que determinen els àtoms. No t'has trobat mai enmig d'un grup amb molta marxa ple de persones tímides? I un grup ensopit carregat de gent amb personalitats molt fortes? El agregat molecular —l'agrupament— marca de forma significativa les condicions pròpies que faran d'un grup una cosa o una altra.

Ara bé, no només l'espai resulta determinant a l'hora d'afavorir unes característiques grupals en detriment d'unes altres. Hi ha un altre factor que hi juga un paper de primer ordre: el temps. Siguin castors o noies guies, caravel·les o llops, tots els membres d'una branca, quan comença el curs, tenen preprogramada al cervell una expectativa sobre el ritme dels esdeveniments i les dinàmiques grupals. Aquesta expectativa marca una pauta que no és innata, és apresada a cop de pertànyer a grups molts diferents (la classe de l'escola, l'equip de voleibol, la branca del curs passat...) i veure que, si fa no fa, a tot arreu es van repetint unes constants en funció del moment de l'any o curs en què ens trobem. Veiem quins són els diferents moments d'aquesta pauta.

Dinàmica 1. La pauta invisible de les molècules.

Sigui quina sigui l'edat dels infants i joves de l'agrupament, cada curs es repeteix una història semblant a cada branca. Caps i nois i noies saben que comencen una nova aventura que durarà exactament un any, que comença amb les primeres frescors de tardor i que conclou amb les calors d'estiu de campaments. L'expectativa sobre quan aniran passant les coses està creada. I no importa que els caps de la branca siguin els mateixos, o que els membres del grup siguin els mateixos que ara fa tres anys a la branca anterior. Tot comença de nou. Potser les persones són les mateixes però totes elles —caps inclosos— han crescut. Potser hi ha entrat gent nova a la branca. La dinàmica d'un grup, per definició, no acostuma mai a repetir-se. El que sí es repeteix és la pauta d'acció d'aquesta dinàmica.

Quina és aquesta pauta per a qualsevol grup del teu agrupament? La mateixa que la d'un guió cinematogràfic:

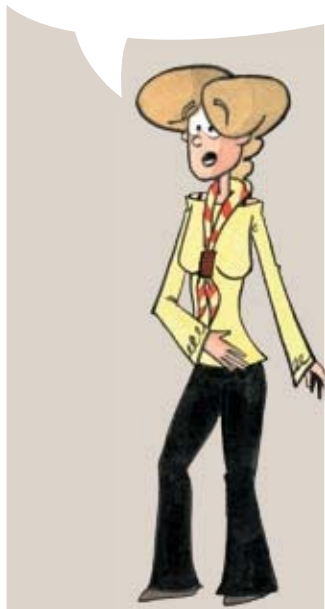
■ A principi de curs, tothom està a l'expectativa. Els de tercer any han passat a la branca posterior i arriben els de primer any de la branca anterior. Els vells estan encara una

mica enyorats del curs passat, i és lògic: han emprat tants esforços per a fer rutllar la cosa que fa una mica de mandra haver de començar de nou. Els nous estan a veure-les venir, emocionats d'haver-se fet més grans de cop. És la fase de **trobada**. Normalment la dinàmica del grup és bastant desmanegada. Els nous no tenen clar per on van els trets, i els vells encara no han fet el trànsit al nou rol de remenar les cireres. No és el temps per a grans projectes, sinó per activitats curtes, que deixin un bon regust, que intensifiquin les interaccions i els intercanvis. Els nois i noies s'han de redescobrir: són els mateixos de fa tres anys, però ben diferents, i això requereix del seu temps. En aquesta fase de trobada, que dura entre un i dos mesos en funció de l'edat, l'equip de caps és vist amb bons ulls. Ningú el qüestiona, i els membres del grup es deixen portar força per la iniciativa —necessària— que porten a terme els educadors.

■ Al cap d'un temps, i molt probablement amb una de les primeres feines importants a realitzar per endavant (les tradicionals activitats nadalenques que fem amb l'entitat que ens acull, o amb el barri o poble) comencen els primers problemes, i no només perquè aquestes feines siguin un avorriment. El curs passat ja s'ha donat per tancat per part de tothom, i els nois i noies ja tenen clar que faran camí junts fins a l'estiu, els agradi o no. La dinàmica continua sent desmanegada, però fan aparició amb força els "grupets": subgrups naturals de gent que es reuneix per afinitat i que vertebrin l'estructura de comunicació i de relacions del grup de forma espontània. La tendència general és que els grupets siguin tancats, i que els nois i noies tinguin poc interès en participar de la vida general del gran grup, a la que tenen una mica de temps lliure ja es posen amb els que connecten. No és moment, tampoc, per tant, per a grans projectes sinó per anar motivant i anar plantejant la importància del grup en el seu conjunt. Baixa intensitat de reptes i molta seguretat són dues receptes senzilles per a aquesta fase de **presa de consciència**. Els caps hi tenen un paper molt delicat, ja que se'ls comença a qüestionar l'autoritat. És important que no s'ho prenguin com una qüestió personal, no els qüestionen a ells com a persones sinó pel que representen. Cal molt diàleg obert, parlar molt clar, però amb mà esquerra, de manera que els nois i noies no només acceptin que han de conviure plegats un bon grapat de mesos, sinó que aquest fet pot ser fins i tot molt positiu i carregat de sorpreses agradables.

■ La pausa de Nadal per menjar els torrons és important per la dinàmica del grup. Suposa un temps d'aturada en el camí que es pot aprofitar per reprendre'l, en plena temporada de rebaixes, amb una proposta de mínims de funcionament i de normes de

Conèixer les etapes del procés ens ha de ser útil als educadors per comprendre millor el projecte de grup que pren vida de forma autònoma.

grup de preu molt alt. Depèn de l'edat, la composició del grup (equilibris entre nois i noies de primer, segon i tercer any), les personalitats dels seus membres i la breu història ja recorreguda, és possible que alguns grups ja hagin tancat la constitució del grup —la definició dels elements clau del joc institucional— o estiguin en procés de fer-ho. Cada branca ha d'agafar el seu propi ritme. El que sí resulta important és que la constitució formal del grup vagi conclouent, i que el grup entri de ple en allò que podem anomenar la fase de **contracte**. El grup, amb l'ajut dels caps, ha de portar a terme un procés en el qual se sentin les bases reals d'una bona convivència, i es comencin a intuir els primers esborranys de propostes per a projectes futurs. Cal que cada membre del grup se senti vinculat a la resta a partir d'un contracte de valors inspirat en la llei escolta i les opcions, i també cal que hi hagi participat activament en la seva definició per tal de garantir-ne la implicació en l'execució dels acords presos i la seva autocrítica en el cas de saltar-se'l a la valenta. Els caps, més que imposar, han de fer testimoniatge, ajudar el grup a pensar, i sobretot deixar fluir.

■ Si tenim ben amarrada la fase de contracte, aleshores ja podem donar pas a la fase de **plena activitat**. En els grups, a aquestes alçades, els nois i noies ja no tenen ganes de fer-se la guitza perquè sí els uns als altres, ni als caps. Han madurat prou la seva interacció com per acceptar-se a si mateixos tal com són, deixar-se de romanços i posar fil a l'agulla. L'energia grupal es desplaça de les relacions a les accions. Els nois i noies segueixen anant amb els seus amics de l'ànima tant com poden, però saben combinar-ho bé amb l'estructura que proporciona el joc institucional i posen el seu esforç al servei d'un projecte —ara sí— que els engresca prou com per sentir-se ben units per aconseguir realitzar-lo. La fase de plena activitat, que comença en

algun instant entre reis i carnestoltes, no queda exempta de problemes, de coses que no acaben de funcionar. Això és bo i necessari i a més, a diferència de moments anteriors del curs, la seva resolució es fa de forma més àgil i genera elements de satisfacció important en el grup com a fita aconseguida. Els caps són vistos finalment en la seva justa mesura, ni com a herois ni com a vàndals, i és dels períodes del curs en què la relació afectiva entre ells i els membres del grup és més agradable. La fase de plena activitat, si no hi ha cap daltabaix, acostuma a durar fins a final de curs, quan els capvespres tebis dels últims dies del campament d'estiu engeguen una nova fase.

■ La darrera fase, la de **comiat**, té lloc precisament entre el final dels campaments i l'inici del proper curs. El final pesa com una llosa. Els qui passen a la branca posterior acumulen un barreja estranya de ganes d'anar-hi i de recança per deixar enrere un temps global de tres anys que va més enllà del darrer curs. Els qui es queden no tenen el costum d'esperar amb ganes als qui arriben de la branca anterior, i abans de temps ja enyoren els grans que marxen. És un període en el qual l'activitat deixa de tenir importància, allò que està fet ja està fet. L'energia del grup es torna a centrar en les relacions, en avaluar positivament el curs que s'acaba – ja ningú se'n recorda dels embolics del primer trimestre i, si algú ho fa, es minimitzen – i en preparar-se per a la separació. Per aquest motiu, és habitual que els grups de l'agrupament es dediquin a fer alguna sortida "extra" després del campament (a l'agost, o al setembre), i que els SMS, els correus electrònics i els xats corrin com el vent entre uns i altres. Els caps també tenen un paper molt important a l'hora d'ajudar el grup a fer una valoració del que ha suposat aquesta etapa que finalitza per al creixement personal de cadascú, i preparar el canvi que s'acosta... i que generarà un nou cicle que obrirà amb la primera seqüència de trobada.

El que acabem d'explicar, la seqüència "trobada-presa de consciència-contracte-plena activitat-comiat", és la pauta genèrica que observem en els grups, no només dels escoltes, sinó de qualsevol entitat, institució o associació. Després aquesta pauta genèrica, en funció de molts aspectes (l'edat de les persones, l'experiència de participació en grups, l'objectiu de la feina que ha de realitzar el grup...), s'estira i s'arronsa com un acordió. No hi ha ciència escrita sobre cada grup, perquè cada grup és únic i se la fa seva. Ara bé, sabem segur que tots els grups, sense excepció, passen per un procés similar al descrit. Conèixer-ne les etapes ens ha de ser útil als educadors per comprendre millor el projecte de grup que pren vida de forma autònoma, i sobre el qual hi volem influir per educar en els valors de la llei i en un marc d'opcions. Més que voler canviar el curs dels rius per

fer-hi cabre la nostra barca escolta, allò més raonable és adaptar la nostra barca als mil saltirons, revolts i meandres del riu.

Dinàmica 2. Quan la pauta invisible pren camins alternatius

Acabem de descriure la pauta genèrica per la qual els diversos grups de l'agrupament passen cada any. Tanmateix, hem de ser prudents i també posar-hi un toc de realisme. És cert que un grup que funciona ha anat superant els reptes de cada etapa, igual que per a esdevenir adults abans has d'haver estat jove, adolescent, infant i nadó. Però de vegades hi ha grups que no funcionen, de la mateixa manera que hi ha adults que semblen adolescents, o infants que es veuen forçats a viure d'acord amb un esquema adult.

De situacions i de raons per les quals els grups no funcionen n'hi ha tantes com aquests. Per què hi ha dinàmiques grupals que s'encallen, i se salten tot el que estava inicialment previst? En aquest apartat te'n farem un resum dels cinc que són més comuns als agrupaments, amb la finalitat que puguis prendre nota de l'altra cara de la moneda, i del risc greu que comporta no estar atent a les forces vives que emanen de la pròpia interacció entre els nois i noies.

Un dels principals entrebancs que es troben els grups a les branques és l'estancament a la fase de presa de consciència. Això passa quan entre els membres del grup hi ha diferències massa accentuades, o quan existeixen lideratges forts i exclouents que porten a tothom de bòlit. Aquest tipus de grups necessiten més temps que els altres per su-

perar aquesta fase de presa de consciència, i si l'actuació dels caps no és encertada s'hi poden quedar bloquejats fins a final de curs! Els caps, a més de bones dosis de til·la, han d'intervenir en la justa mesura: ni deixant fer, esperant que el grup reaccioni per ell mateix (no ho farà pas), ni forçant la màquina proposant un projecte molt engrescador de feina (perquè els nois i noies no estan per orgues). En una situació d'aquestes cal, d'una banda, prendre un lideratge fort per part dels educadors (però amb guant de seda, per no ferir els líders naturals) i mantenir un nivell de motivació alt amb activitats curtes. Per l'altra, cal fer avançar els membres del grup envers la fase de contracte, però no de forma col·lectiva, en gran grup, doncs els grupets aprofitaran per atonyinar-se els uns als altres, sinó en "petit comitè", de forma individual, acostant-nos de forma espontània als nois i noies i exigint-los, des de la força moral de l'educador, pactes concrets de millora. També és possible que fins i tot posant en pràctica aquestes estratègies la cosa no funcioni, un mal any sempre li pot tocar a algú. En aquest cas, l'única sortida serà esperar, amb molta paciència l'arribada de l'estiu redemptor de tots els mals i totes les penes.

Molt al fil del cas anterior, un altre dels elements que pot entorpir el desenvolupament natural de la dinàmica grupal és l'anticipació. L'evolució dels grups requereix de temps, la pressa sempre és mala consellera. A voltes, per iniciativa dels caps o dels propis nois i noies, es vol llençar un projecte just dues o tres setmanes després d'haver començat el curs. Hi ha ganes d'aprofitar el temps, i cremar etapes no superades saltant-se el ritme natural de les coses. El resultat d'aquesta situació acostuma a ser el d'una avioneta estavellada. Els qui tenen costum d'assumir individualment més responsabilitats acaparan tot el pes de la tasca, però a desgrat. Els qui per contra tenen tendència a repenjar-se, per no fer no donaran ni un cop a una pedra. Òbviament la tensió estarà servida, perquè el grup haurà volgut —o haurà estat forçat— a assumir una feina intensa quan la densitat de les interaccions encara no estava prou ben travada. Per norma aquests grups acaben amb la deserció dels cremats i la indiferència dels panxa contents, i remuntar una situació d'aquestes com a caps és preferible no desitjar-la ni al pitjor enemic. Però tot és possible. En aquest cas, a la til·la cal afegir-hi fortes dosis d'imaginació, pensant i buscant la participació en un projecte que depassi les fronteres del propi grup. Assajar de refer un nou procés de treball en el sí del propi grup és una possibilitat d'èxit remot. En canvi, proposar al grup de participar com a tal en un projecte extern pot fer recuperar la identitat col·lectiva, i facilitar la motivació i l'interès amb l'excusa d'haver de passar comptes amb aquells que són de fora. I si això no funciona, que pot passar, doncs més paciència. Probablement el grup serà un penjoll sense solta ni volta, però almenys garantirem oportuni-

tats individuals de creixement personal a partir de relacions i accions amb gent de fora.

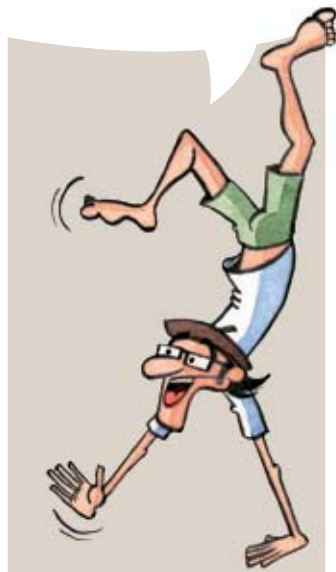
El tercer cas paradigmàtic el trobem quan un grup es queda estancat en la fase de contracte de forma eterna. Es tracta d'una de les casuístiques més antipàtiques de les possibles. Aquesta situació acostuma a respondre a una absència de lideratges naturals forts en el si del grup, i a l'existència de molts grups petits (de dues o tres persones) i molt excloents els uns dels altres. Resulta lògic, doncs, que quan assagem de trobar fórmules per construir un marc de convivència òptim, tothom xiuli o miri al sostre, esperant que s'acabi la conversa i fent cas omís a les conclusions de les xerrades, que acostumen a ser fruit de dinàmiques forçades pels caps. Els grups instal·lats en aquest bloqueig no tenen conflictes interns, segueixen aquella norma del "viu i deixa viure", i tothom va a la seva sense empipar els altres. La presa de consciència els ha fet veure que són molt diferents, i que allò raonable és no perdre el temps en baralles inútils sinó anar amb els amics i amigues amb qui et trobes més a gust, i prou. Aquí les herbes apropiades pels caps no són les til·les ni les valerianes sinó uns excitants ben potents que els posin en forma per sacsejar l'aparent vida tranquil·la en què ha caigut adormida la dinàmica del grup. Un te o un cafè són del tot recomanables. Cal fer entrar el grup en conflicte a partir de reptes que plategin contradiccions assequibles, i fer adonar als nois i noies de la importància d'unes regles bàsiques per a viure plegats. De vegades aquí sí que funciona un lideratge temporal de "deixar fer", passant els caps a un segon o tercer pla. Es tracta d'una estratègia que en alguns casos pot revitalitzar la unió dels membres del grup per anar a la contra dels educadors, punt en el qual aquests poden aprofitar i introduir amb força la necessitat d'un projecte engrescador i la col·laboració de caps i nois i noies per aconseguir realitzar-lo. Allò que més importa, però, és que les normes que el grup creï siguin elaborades pels propis membres del grup, i que el contracte col·lectiu a seguir tingui garanties d'acompliment per part de tots i cadascun d'ells.

Una altra situació que es dóna, menys corrent, és la que duen a terme aquells grups que allò que eternitzen és el comiat. S'ha acabat el curs, s'han fet els canvis de branca corresponents, però els nois i noies de tercer any que han passat de grup junt amb els de primer i segon any del període anterior es troben mitja hora abans de començar el cau i queden plegats una hora després d'acabar els escoltes. A més a més, fan activitats junts —sortides, esport, anar a dormir a casa d'algú altre— i tenen forts lligams d'amistat. Es crea un grup paral·lel als nous grups als quals cal donar entrada. En aquests casos, els grups nous no arriben ni a néixer, empresonats en una fase de trobada que, de fet, no

es realitza perquè hi ha dues estructures funcionant alhora que són de difícil coexistència. Els "vells" del grup se senten desmotivats a ocupar el seu rol i tibar de la dinàmica, només pensant en quina hora acabarà l'activitat per anar a trobar-se amb els altres, i els "nous" se senten desemparats i menystinguts per una gent més gran que ells, gelosos de tot allò que no han pogut viure el curs passat i que ara els seus nous companys els refreguen per la cara. Sovint aquestes situacions es creen arran de lideratges carismàtics d'alguns caps, per la qual cosa és molt important que aquests siguin els primers en acceptar la nova configuració de grups a l'agrupament, i adaptar-s'hi de manera ràpida. A banda d'això, els caps també tenen un paper molt destacat a l'hora de proporcionar experiències curtes i molt atractives al nou grup, fora de l'agrupament, per tal d'anar distanciant-lo progressivament del grup vell no només en el temps, sinó també en l'espai, i forçar un canvi de rumb que acabi amb la fantasia d'un grup que ja no existeix i que està retallant les ales d'una dinàmica de nova creació que pot ser tant o més potent que la precedent. Sigui així, o no, en el joc escolta és el que toca.

Per últim, fem esment al perill d'adormir-se sobre els llofers d'un grup que està en fase de plena activitat. A voltes, quan s'arriba a aquest estadi, els grups desenvolupen una elevada autoestima. Se senten comentaris de "carai, quin grup més bo enguany!", cosa que reforça aquesta actitud. La confiança, en comptes de ser un element favorable, esdevé traïdora doncs fa baixar la guàrdia. Nois i noies que plegats han assolit aquest nivell poden patir una regressió o tornar a fases anteriors: bé sigui de presa de consciència que les coses no estan funcionant tan bé com esperàvem o volíem creure, o bé sigui de contracte, en què cal reformular les regles bàsiques de funcionament de bell nou. Queda clar, doncs, que es pot tirar enrere, i que després no hi hau-

Aquí les herbes apropiades pels caps no són les til·les ni les valerianes sinó uns excitants ben potents que els posin en forma per sacsejar l'aparent vida tranquil·la en què ha caigut adormida la dinàmica del grup

rà més remei que tornar a tirar endavant rescrivint un nou camí que dugui allí on s'havia aconseguit plantar la banderola de plena activitat. Els caps hi tenen un paper important. En primer lloc, per fer adonar als nois i noies que les coses no van bé, i que cal esforçar-se de nou per a remuntar la situació. En segon lloc, per ajudar-los a aprendre dels errors comesos i provar de reforçar les bases d'un bon clima grupal. I en tercer i darrer lloc, per seguir estimulants i motivant el grup, per tal que no es desanimi i entengui que aquestes arronsades de vegades són bones per seguir madurant i creixent, i confiar que allò que queda per venir pot ser tant o més bo que allò que ja ha passat i hem tastat.

I per acabar, i com a conclusió, queda clar que el rol dels caps, el teu rol, no pot ser el mateix al llarg de totes les fases. Els caps són necessaris a tothora, però desenvolupant un paper diferent a cada tram. No val allò de programar-se un únic model i usar-lo indistintament amb independència de quina sigui l'evolució del grup. Cal una coherència de fons en el paper de cap, però una coherència flexible, capaç d'anar sortejant les diferents necessitats que el grup emana. En resum, i dient-ho en termes cinematogràfics: des del punt de vista del projecte implícit dels grups, un bon cap s'acosta més a un Fellini que a un Visconti.

Dinàmica 3. Sobre l'organització dels agregats moleculars.

Volem acabar aquest apartat sobre l'estat de la matèria amb algunes fórmules "físiques" que ajudin a una bona organització molecular. Que els diferents grups d'edat de l'agrupament funcionin depèn en bona mesura de la dinàmica que acabin establint amb el conjunt més ampli que els aplega. El compost molecular de vegades es refreda, i les molècules en queden afectades. Per aquest motiu és tan important que els àtoms-caps sàpiguen mantenir la temperatura adequada perquè tot plegat mantingui un estat de fluidesa.

A continuació teniu, doncs, cinc fórmules per fer del vostre agrupament un espai més líquid. Totes elles han estat recollides i seleccionades d'agrupaments que no han sabut mantenir l'escalforeta que dóna sentit avui dia a la matèria escolta. Uns bons exemples per aprendre a pujar la temperatura!

Primera fórmula – *Quan debatem què volem que sigui l'agrupament en el futur, cal donar menys importància a analitzar les grans tendències socials i donar-ne més als petits esdeveniments de l'entorn.*

En un agrupament molt sòlid d'una de les nostres comarques, l'equip d'agrupament va iniciar un debat al consell sobre quin agrupament volien per d'aquí uns anys, i es va llençar a buscar i llegir tots els estudis sociològics que podien caure a les seves mans. Un cop al mes, després del cau, els caps demanaven unes pizzes i es quedaven als locals discutint sobre temes que l'equip d'agrupament plantejava. Van parlar sobre la societat de la informació i del coneixement, com el mirall del futur en què calia mirar-se. Els debats eren apassionants, i va sortir una idea: crear un agrupament paral·lel virtual. Al cap dels anys, aquest agrupament no se'n va sortir de realitzar-la, i una certa sensació de desànim va planar sobre el consell. Durant el temps que discutien i aprovaven les seves grans línies d'acord amb les grans tendències, el govern va instal·lar un punt Òmnia al poble, dedicat a difondre la comunicació via TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) de forma oberta a tota la població, totes les tardes. Impossibile de fer-los la competència, i absurd de plantejar-s'ho si la necessitat ja venia coberta per una altra banda.

Segona fórmula – *Quan desitgem definir on concentrem els nostres esforços, cal dedicar-hi menys a fer que l'agrupament sigui "perfecte" i més a col·laborar a resoldre els dubtes i les necessitats que planteja l'entorn.*

Un agrupament sòlid de la costa brava es va posar a revisar el seu funcionament. Van dedicar hores i hores a moltes temes que no els tenien satisfets, una d'elles el problema de locals. Així doncs, tots els caps del consell van engegar una campanya per recollir diners i poder fer reformes als diferents caus. Alhora, van estar discutint molt, amb una mare aparelladora, com havien d'anar aquestes reformes: si calia tirar una paret avall, si calia canviar el cablejat elèctric, si calia posar parquet al terra... Estaven tan absorbits amb totes les qüestions relacionades amb la fita que s'havien proposat per als locals, que aquell any no van tenir temps ni energies per organitzar el dia del cau al carrer, i la majoria de famílies que volien inscriure els fills a una entitat d'educació en el lleure ho van fer a l'esplai, perquè els seus monitors sí que van realitzar una gran festa infantil a la plaça major durant el primer trimestre. D'altra banda, tampoc van dedicar-se a preparar eixos d'animació engrescadors per a la clientela interna, fet que es va traduir en una certa desmotivació de molts nois i noies, dels quals un bon grapat va abandonar l'agrupament durant el curs. Al final de tot plegat, els locals van quedar meravellosament... buits.

Tercera fórmula – *Quan reflexionem sobre quina és la millor manera que tenim per organitzar-nos, és preferible dedicar menys estona a pensar estructures i més a parlar sobre com els caps ens relacionem els uns amb els altres.*

En un agrupament sòlid d'una gran ciutat, les coses no rutllaven al sí del consell d'agrupament. L'equip d'agrupament, amoïnat, va analitzar la situació i va concloure que mancava comunicació i parlar més les coses. Així que va proposar unes accions encaminades a augmentar i millorar aquesta comunicació. Van establir que, a partir d'aleshores, un membre de l'equip d'agrupament assistiria a les reunions dels diversos equips de caps, per estar informats i informar sobre tot allò que anava passant. També van decidir impulsar els "consellts", reunions ràpides de mitja hora abans de començar el cau amb tot el consell en ple, per explicar-se què farien aquell dissabte i si hi havia cap cosa que calgués coordinar. Al cap d'un temps, es va constatar que ambdues accions no havien funcionat. La presència constant d'un membre de l'equip d'agrupament a les reunions dels caps va ser entesa com una manca de confiança i una intromissió. I als consellts només hi assistia l'equip d'agrupament, els caps justificaven la seva absència pel munt de feina que tenien per a aquell dissabte. Faltava comunicació, però faltava comunicació perquè faltava confiança i coneixença. Ni deu consellts aconseguiran el caliu que pot generar sortir tots junts de festa un cap de setmana.

Quarta fórmula – *Quan ens plantegem accions que ajudin a fer realitat els valors de la llei escolta, és millor que deixem de donar respostes globals a temes locals i procurem donar respostes locals a temes globals.*

Un agrupament molt sòlid del nord, davant del repte de la pobresa i la desigualtat —realitats contràries a sentir-se ciutadans del món, o a ser germans de tothom—, va plantejar posar-se en contacte amb una ONG de solidaritat amb els països pobres i endegar una campanya de recollida d'aliments. Estaven tan engrescats, que van traspassar la proposta a la Demarcació i la resta d'agrupaments s'hi van apuntar a seguir-los i fer el mateix a la seva població. La cosa va agafar tanta volada, que els ajuntaments i el consell comarcal es van fer càrrec de les despeses d'emmagatzematge i transport dels aliments als

països destinataris, i la iniciativa va sortir en els mitjans locals de comunicació. Va ser molt forta, però, la “planxa” que van viure els caps de l’agrupament promotor quan, enmig d’una entrevista que els feia la televisió de la comarca, el periodista va preguntar-los quantes famílies immigrades participaven de l’escoltisme i ells van haver de respondre, astorats per la qüestió, que ni una.

Cinquena fórmula – *Quan discutim sobre com ha de funcionar la nostra relació amb l’entorn, val més deixar de pensar com nosaltres podem ajudar els altres, i els altres a nosaltres, i passar a reflexionar plegats sobre com podem resoldre junts els problemes comuns.*

Un agrupament molt gran i sòlid del sud va engegar un procés d’obertura al seu entorn, i va anar a parlar amb l’escola pública del poble per establir-hi lligams i fer coses plegats. Mestres i caps van reunir-se, i van pensar quines activitats podien organitzar. L’escola plantejava, per exemple, que hi havia nens i nenes que necessitaven una mica de repàs escolar, i van demanar que els caps aprofitessin una estona dels dissabtes a fer una mica de deures. L’agrupament, d’altra banda, explicava que tenia un problema de locals, i que necessitava que l’escola els cedís algunes aules per traslladar-hi els caus de forma permanent. Després de pensar-s’ho força, ni uns ni altres van voler acabar col·laborant plegats. L’ajut que uns havien demanat als altres no es corresponia amb allò que els altres estaven disposats a donar, simplement perquè no encaixava amb el sentit de la seva pròpia entitat. Si haguessin pensat plegats com fer un projecte conjunt per educar en la protecció del medi ambient, fomentant la reducció del consum, la reutilització de productes i el reciclatge de materials, és possible que haguessin tingut més èxit.

**Ni deu consellats
aconseguiran el caliu
que pot generar
sortir tots junts de
festa un cap de
setmana**

Qui

Branques

QUI?

**VINGA VA,
ELS SEGUENTS!!**

Acció!!

T'ASSASSINARAN!

Ai!

**MÉS PERILL TRO-
BO EN ELS TEUS ULLS
QUE EN VINT DE LESSEVES
ESPASSES!**

TALLIN!!

NO SERVEIX,
SEGÜENTS!!

TALLIN!!

SEGÜENTS!

4.

Grups d'infants, adolescents i joves amb una vida de pel·lícula

Perquè els projectes del nostre escoltisme es duen a terme com en el millor cinema clàssic: en un gran plató

El guió invisible de les pel·lícules

.....

Si has anat llegint, xafardejant, fullejant els capítols anteriors, a hores d'ara deus tenir una idea més o menys precisa de la pel·lícula que suposa viure l'escoltisme, però no et pensis, encara no hem arribat a la darrera escena de la nostra reflexió pedagògica ni de bon tros. Perquè els projectes del nostre escoltisme es duen a terme com en el millor cinema clàssic: en un gran plató. Decorats, plafons, escenografia... tot procura reproduir amb fidelitat cada detall del tema concret que es proposa de viure, amb la finalitat que el noi o la noia, un cop hagi acabat la seva carrera cinematogràfica, sigui capaç de seguir interpretant i rodant els diferents papers apresos en exteriors naturals, en el gran escenari de la pròpia vida.

El gran plató de l'escoltisme és el grup d'edat. Un agrupament, prou que ho saps —o intueixes— s'articula a partir de diversos grups que molts anomenen "unitats", de les quals n'hi acostuma a haver una de cada. La pertinença a l'escoltisme la fem a través d'aquest nucli format per un bon grapat de nois i noies si fa o no fa de la mateixa edat (dos anys amunt, dos anys avall), i uns caps i unes caps

—també d'edats diverses— que els acompanyen en el seu procés de creixement personal. Aquest nucli suposa una oferta global d'allò que és l'escoltisme. Com ja hem dit en el capítol anterior, es tracta d'una molècula essencial que disposa d'un projecte educatiu emmarcat en l'agrupament.

Una primera temptació que molts tenen a l'hora de fer escoltisme és abocar-se de ple a observar les diferències entre els diversos grups que componen l'agrupament. Tindrem temps de donar-hi voltes sobre com funcionen; ara et proposem d'acostar-nos al guió invisible que, sigui quina sigui l'edat, totes les unitats segueixen fil per randa. Com per art d'encantament, als diversos grups de l'agrupament els passa més o menys el mateix com el que succeeix al cinema. I no cal donar gaires explicacions al respecte. Des de petits hem vist tantes pel·lícules, i quasi totes tallades pel mateix patró (el nord-americà, és clar), que segur que ens resultarà molt fàcil comprendre la pauta misteriosa que les unitats despleguen com si estiguessin rodant una història per a la gran pantalla. Quin és aquest fil, aquesta pauta? La que vivim sempre un any rere l'altre, i ens permet d'intuir quin serà el curs dels esdeveniments abans que es produeixin. Dominar aquesta part de la matèria escolta ens permetrà dominar millor l'especificitat de cada edat:

■ Sabem que les primeres seqüències seran d'introducció a la pel·lícula. Se'ns presenten els personatges principals, el context on es desenvoluparà l'acció, les primeres pistes de l'argument. Si la pel·lícula és bona, aquestes primeres seqüències han de servir d'aperitiu, és a dir, de fer venir ganes de continuar amorrat a la pantalla. Si la pel·lícula és dolenta, i ja tens una edat, fins i tot ja pots preveure'n el final al cap d'uns minuts d'haver començat. L'expectativa durant aquesta primera part no és de grans històries sinó de ritme tranquil, d'anar-hi anant. L'objectiu d'aquesta fase és trobar-nos a gust i enganxar-nos al relat amb els ulls del director.

■ Sabem que, a continuació, apareixerà un problema. Bé descobrirem un secret amagat que tenen els personatges que ja hem conegut, o bé un fet concret desencadenarà un embolic que agafa els protagonistes per sorpresa i no sabem com resoldre'l. És clar, doncs, que al cap d'uns minuts d'haver començat una pel·lícula hi ha de passar alguna cosa, just aquella cosa que donarà sentit a la resta de seqüències de la filmació, dedicades a treure'n l'entrellat. Es tracta d'un moment molt important. Ha de ser creïble i comprensible pels espectadors, doncs si no correm el risc de desmotivar-nos, i sobretot ha de generar l'expectativa que els problemes descrits poden solucionar-se.

■ També sabem que el tercer paquet de seqüències aniran destinades a assajar primeres resolucions, a fer primers tempteigs de resposta. Per norma, aquests intents acostumen a acabar malament, per diversos motius. El primer, que s'acabaria la pel·lícula en mitja hora no arriba a tres quarts. El segon, més poderós, és que frustraríem l'expectativa de credibilitat i comprensibilitat que arrosseguem de la fase anterior. Les persones no fem bé les coses ni les entenem a fons a la primera, però ho hem d'intentar un cop i un altre fins a sortir-nos-en. Aquest és el missatge implícit d'aquesta part intermèdia de la pel·lícula, on els guionistes han de forçar l'expectativa que les coses no són pas tan fàcils com semblaven.

■ I sabem que, després d'aquests primers entrebancs, les coses entre els personatges ja poden començar a funcionar a ple rendiment. Es tracta de la fase de la pel·lícula de més acció i satisfacció per part de l'espectador. El director ha de deixar gaudir les persones que van al cinema o miren la televisió del triomf dels protagonistes. A les pel·lícules d'acció, cap al final és quan es concentren les persecucions més espectaculars, i a les d'amor quan els actors s'ho passen d'allò més bé. Cal donar la recompensa als esforços de resoldre els problemes creats i sobretot —des d'un punt de vista més pràctic— cal mantenir l'atenció en un moment en què aquesta pot decaure.

■ Per últim, sabem que tota pel·lícula té un final, i l'esperem des del principi. En funció de tot el que ha anat passant a les seqüències anteriors, fem hipòtesis sobre si la història acabarà bé o malament. Per als amants del cinema, el final és la part més delicada d'una pel·lícula, doncs és la responsable de deixar-te la sensació global de la filmació, i de portar la teva imaginació més enllà de la butaca —de la sala de projecció o del menjador de casa—. En el final, un director s'ho juga tot per a fer que la seva obra et deixi un bon gust de boca, o acabis amb la decepció d'haver perdut el temps una hora i mitja, o més, davant de la pantalla.

Si bé és cert que aquest fil invisible és present a la majoria de pel·lícules i a totes les unitats dels agrupaments, també cal reconèixer que l'edat dels protagonistes que interpreten el guió hi té alguna cosa a veure. A continuació ens dedicarem a explicar els matisos, els detalls que aporta cada moment de desenvolupament personal. I sobretot, com el gran joc escolta proposa de cuinar menús diferents segons els anys, bo i respectant-ne el sentit general. Primer proposem una pel·lícula de dibuixos animats per ambientar-se en els castors. A continuació adjuntem una pel·lícula d'aventures per als

llops i daines, i un thriller per als rangers i les noies guies. Acabem aquest capítol-DVD amb una romàntica pel·lícula d'amor sobre els pioners i les caravel·les.

No t'empassis tots quatre capítols de cop aclofat a la butaca de casa, o postrada al llit de la teva habitació davant de la pantalla de l'ordinador, és perjudicial per a la salut i per a la vista. Et recomanem una bona bossa de crispetes, un bon got del refresc que més t'agradi, i assaborir cada apartat del capítol un a un. I sobretot no t'oblidis d'apagar el mòbil durant la lectura, o molestaràs enormement a les teves neurones. En nom d'elles, moltes gràcies!

Castors

Fitxa tècnica

- Nom de la branca: Castors.
- Edat: Entre 6 i 8 anys.
- Relació amb etapes escolars: Primer i segon curs de Primària.
- Gènere cinematogràfic de referència: Els castors són persones en un moment molt intens del seu desenvolupament. La vida a aquesta edat és com una pel·lícula de **dibuixos animats**:

■ **Pura activitat.** A aquests infants allò que els agrada és fer activitats. Fer, fer i fer. Com en una pel·lícula de dibuixos, senten la vida com un continu de seqüències en les quals hi passen coses, i es defineixen a si mateixos bàsicament a partir d'allò que fan. Quan es troben que no tenen res a fer, automàticament troben qualsevol cosa per iniciar una nova acció que els permeti sentir-se desperts i vius. El seu cap creix a través de les seves mans.

Els castors són persones en un moment molt intens del seu desenvolupament. La vida a aquesta edat és com una pel·lícula de dibuixos animats

■ **Explorar i dominar el llenguatge.** També els agrada molt parlar. Just es troben en un moment d'accelerat aprenentatge lingüístic. D'una banda, comencen a dominar la llengua oral com vehicle de comunicació de les seves necessitats, opinions, idees... D'altra banda, estan en el procés inicial d'aprenentatge de la llengua escrita, la qual cada cop pren més importància en la seva vida. És un moment on els contes i les narracions són fonamentals, i les que més agraden són aquelles plenes d'accions, amb poca descripció. Com si veiessin una pel·lícula de dibuixos.

■ **Fantasia a dojo.** La fantasia en aquesta edat és molt gran, i encara costa distingir entre ficció i realitat. Per aquest motiu, tot i que cada cop dominen més les seves emocions, la por i la gelosia tenen una presència en la seva vida molt important. Ambdós estats emocionals són fruit de la inseguretat que els generen de vegades les situacions interpersonals o l'entorn que descobreixen.

■ **Guions senzills i convencionals.** A les pel·lícules de dibuixos animats, els esquemes de les històries són molt senzills, amb pocs personatges i plens de convencions per facilitar la identificació dels espectadors amb la cinta i fer passar una bona estona. Els castors també participen d'una vida social senzilla i convencional: existeixen els amics i aquells que no en són; existeixen unes normes que poden complir o no, però difícilment pensen que les poden modificar; existeix un món de relacions socials limitat a les seves xarxes concretes en l'entorn en el qual es mouen.

■ Deu pel·lícules per comprendre millor els castors: Doraemon, Tom i Jerry, Els Pica-Pedra, Bugs Bunny, Cercant a Nemo, 101 Dàlmates, Els Barrufets, Shrek, Les Tres Bessones, Ludovic.

Castors a la societat actual

Així són els castors en general. Les característiques que acabem d'esmentar són les pròpies d'un infant tant de Manresa com de París, Buenos Aires o Calcuta. Què distingeix, però, els nens i nenes d'aquesta edat que creixen a Catalunya?

D'entrada direm que, per norma, molts d'ells acostumen a ser infants estressats, amb poc temps per al gaudi personal. L'escola i les activitats extraescolars (esports, música, informàtica, dansa, idiomes...) els tenen normalment absorbits amb múltiples obligacions

—les quals, tot i ser divertides, no deixen de ser obligacions— que no faciliten espais per a la lliure creativitat, la imaginació o la gestió autònoma del seu lleure.

Els castors encara depenen força dels adults, en tots els sentits. Per això alguns d'ells acusen l'absència del pare, de la mare o de tots dos a la llar quan hi arriben després de l'escola. Els horaris laborals i les condicions de vida (preu de l'habitatge, del transport i de l'alimentació) fa que els grans hagin de destinar molt de temps a la feina, cosa que va en detriment del temps destinat als fills. A més, alguns d'ells han de fer front a la pròpia identificació i acceptació del model familiar que els ha tocat de viure. L'increment del nombre de famílies monoparentals i homoparentals fomenta una diversitat elevada de patrons, valors i realitats que cal que sigui assumida.

Un tercer element que cal destacar és l'efecte que té sobre les seves vides el fet de pertànyer a una societat de consum. Aquests infants molt sovint són considerats consumidors, i no ciutadans, per part de les empreses. A aquesta edat ja poden entrar en l'espiral creixent del consum ràpid amb facilitat, de la mà de les estratègies de publicitat d'aquestes empreses. Per exemple: un cop tenen una joguina, la fan servir dos o tres cops i ja els sembla vella —a més, decebedora, perquè als anuncis era molt més bonica— i clamen per tenir-ne una altra de nova. També és un moment molt delicat des del punt de vista del consum alimentari. És habitual que demanin productes insans, plens de greixos saturats simplement perquè els han vist a la televisió, i que vulguin consumir-ne grans quantitats sense massa límits.

En definitiva, són infants als quals el ritme de vida actual els proporciona poques oportunitats de fer una aturada, d'assaborir la calma i recuperar un ritme més d'acord amb el seu tarannà. D'una banda, ja els està bé sentir-se ocupats i bombardejats de mil propostes, però des del punt de vista del seu desenvolupament estan mancats de la pauta que els permetria d'anar aproximant-se a una mirada que cerca el sentit de les coses.

Com funcionen els grups a castors

Els grups de castors acostumen a desenvolupar un projecte de vida senzill i variat. No podem de parlar d'etapes molt diferenciades ni de grans daltabaixos entre una i una altra. Més aviat segueixen un ritme de funcionament constant al llarg del temps, després d'un període general d'adaptació a principis del curs.

L'habitació al projecte educatiu de l'agrupament passa per referir-se, d'una manera constant, al model de persona que trobem al darrera de la llei escolta.

La fase de trobada acostuma a ser breu. Es tracta d'un moment molt important per molts membres d'aquesta branca, que s'estrenen a l'agrupament a l'edat de sis o set anys. Tanmateix, aquesta qüestió no va més enllà dels inicis doncs la capacitat de viure intensament el present fa que aquests infants interaccionin i estableixin relacions amb els altres amb una relativa facilitat. Els lideratges emergeixen de forma bastant espontània, i aquests poden anar variant al llarg del curs respecte als que han sorgit els primers dies.

La fase de presa de consciència ve sobretot marcada per l'aparició dels grupets i poca cosa més. No és edat de conflictes greus ni incompatibilitats fortes entre uns i altres, i de vegades els grupets es fan en funció de qui assisteix o no, canviant sovint de temporada a temporada. És possible que facin agrupacions naturals basant-se en criteris de gènere, de llengua, d'afinitat, de veïnatge, o simplement per anar a la mateixa escola o classe. Per aquest motiu, la fase de contracte no es fonamenta tant en la necessitat d'arribar a un acord global de grup. Aquesta ha d'anar adreçada a elaborar les petites normes de convivència generals que cada nen o nena ha de respectar. L'esquema que predomina és "jo-el grup".

Poden arribar amb relativa facilitat a la fase de plena activitat fins i tot abans de Nadal. Allò que resulta més difícil és que s'hi puguin mantenir. La mateixa facilitat que tenen per agafar un bon ritme de treball la poden perdre en un tres i no res. I és que les dimensions del temps encara són massa gruixudes. Set dies en la vida d'un infant d'aquestes edats és molt, i entre cap de setmana i cap de setmana és fàcil que el grup perdi el fil. En canvi, i d'acord amb la mateixa lògica, quan anem amb ells de sortida dos dies, o de campaments uns quants més, la capacitat d'incidència dels caps sobre el grup augmenta considerablement, els quals

acaben bocabadats del potencial que contenen aquests infants en més d'una ocasió.

Els comiats no són gaire complicats. Potser els que passen a la branca de llops i daines tenen una mica de recança, però allò que els genera seguretat personal és la pertinença a l'agrupament i a la seva dinàmica. A voltes les enyorances vénen per motius relacionats amb caps que canvien de branca o deixen l'agrupament. L'expectativa de perdre el vincle afectiu amb els adults que en tenen cura els desperta un cert punt d'intranquil·litat. Ara bé, la cosa no dura pas gaire: l'any següent, la roda torna a començar com si res hagués passat.

Un marc d'habitució al projecte educatiu de l'agrupament

A castors, el projecte educatiu de l'agrupament s'orienta cap a l'habitució. D'allò que es tracta és que descobreixin una manera de fer que té estil propi, i que no s'assembli a allò que fan a la classe o amb els pares i germans. L'agrupament ha de ser viscut com un espai diferent a l'escola. És cert que al centre escolar s'hi fan també moltes coses —algunes potser fins i tot semblants o repetides respecte a les que es fan al cau—. Tanmateix, els nens i les nenes hi tenen un marge reduït d'acció que sigui lliure plenament, a causa del currículum de coneixements que cal aprendre tant si plou com si neva. L'agrupament també s'ha de sentir com un espai diferent a la família. Els caps no són els pares, ni els companys són els germans. Les activitats de lleure que es realitzen als escoltes han de ser la conseqüència natural d'un procés intens de descoberta dels propis gustos i afeccions.

Es fa molt difícil explicar el sentit i el rerafons de la llei escolta a infants d'aquesta edat, per això tota referència s'ha de vincular amb fets i esdeveniments que han succeït en la rica i diversa vida del grup. L'habitució al projecte educatiu de l'agrupament passa per referir-se, d'una manera constant, al model de persona que trobem al darrera de la llei escolta. Els castors necessiten, de forma especial, que algú els faci anar més enllà de tot allò que veuen els seus propis ulls.

Aquesta descoberta d'un estil particular, de les regles del joc escolta, cal que sigui desenvolupada des de la convicció més profunda que els castors són persones amb un gran potencial i una elevada capacitat d'aprendre coses noves. Una actitud paternalista per part dels adults de vegades pot limitar-los les oportunitats d'arriscar, de generar situacions que provoquin dificultats que hagin de superar. Treballar en clau d'habitució a castors significa que els adults que els acompanyen no han d'estar preocupats perquè

tot surti perfecte sinó perquè tot surti de les mans dels infants, tant com sigui possible. És d'aquesta manera que anirem creant una pauta invisible que situa el nen o la nena davant de si mateix, amb el repte de prendre cada cop decisions més conscients sobre què fer, sobre cap a on anar.

Com funcionen els projectes a castors

Ho acabem de dir: els castors, submergits en un marc d'habitució al gran joc escolta, disposen d'un fort potencial a l'hora de tirar endavant projectes. La seva energia és com la dels personatges de dibuixos animats: mai es cansen, mai es fan mal, mai deixen de trobar la solució als seus problemes en l'entorn. Tot passa ràpid, les penes s'esborren i se subratllen les alegries.

Tanmateix, les pròpies característiques de la seva etapa evolutiva fa que aquesta habitució a treballar per projectes necessiti d'ajut per part dels grans que els acompanyen. Només amb aquest suport seran capaços d'anar interioritzant a poc a poc l'estil d'acció que la pedagogia del projecte els proposa.

■ En la fase de proposta, els castors poden aportar grans dosis de fantasia i d'imaginació a l'hora de pensar projectes. De la mateixa manera, però, també ens podem trobar que acabin fent propostes de projectes ja fets, literalment copiats d'un altre entorn (la televisió, l'escola, la família) o inaccessibles. I no és manca de creativitat, el potencial hi és, però cal saber activar-lo. Una bona manera d'evitar que caiguin en la repetició —que d'altra banda els proporciona molta seguretat— és orientant la seva atenció envers elements del seu entorn concret (natural, social) sobre els quals no hi havia girat la mirada. Un cop estan en sintonia de descobrir els matisos i detalls d'allò que els envolta, és el moment d'ajudar-los a veure com en podrien fer un gran joc en el marc de l'agrupament.

■ En la fase d'elecció, els caps de castors compten amb l'avantatge que l'opinió dels infants entre sis i vuit anys, tot i que pot ser ben ferma, resulta encara prou flexible com per anar canviant o modulant els seus interessos envers propostes que no siguin la pròpia i que siguin viables. I és que els gustos i afeccions d'uns i altres acostumen a ser força semblants de moment, i és fàcil que puguin apuntar-se sense problemes a defensar la proposta d'un altre perquè resulta més engrescadora o bé és defensada per algú a qui estimen. Fins aquí, rai. El problema a castors pot arribar després, quan la decisió ja està presa i els nens i nenes no se la senten seva de debò. Per aquest motiu, una bona estra-

tègia per evitar-ho consisteix a destinar molt de temps a treballar amb el gran grup el consens sobre la proposta final. Es tracta d'escenificar en assemblea una presa de decisions consensuada. Els caps hi poden contribuir tot afegint elements que ajudin a cada infant a sentir-se identificat amb el nou projecte (un símbol, una targeta, una disfressa, una paraula...).

■ Pel que fa a la fase de planificació, hem de remarcar que els castors ja dominen la noció d'allò que significa planificar. A l'escola tenen un horari disposat en una graella, saben que els càrrecs de la classe s'han de programar per a què tothom en pugui gaudir, i al migdia mengen uns àpats d'acord amb uns menús elaborats des del primer dia de mes. Ara bé, la seva capacitat per planificar la complexitat d'un projecte, encara que sigui senzill i curt, encara és força limitada. Amb tot, no hem de renunciar-hi, i podem anar proposant petites accions de planificació. Al principi del projecte, podem fer una pluja d'idees en assemblea sobre quines tasques concretes caldrà fer. Durant el projecte, podem anar planificant cap de setmana rere cap de setmana (o dia rere dia si estem de campaments) al final de la jornada, concretant què farem el proper dia, què haurem de portar, qui se n'ocuparà de portar-ho...

■ La fase de realització és la fase preferida dels castors: és el moment de "fer coses"! Comptem doncs, d'entrada, amb el seu engrescament i capacitat d'implicació. Malgrat tot, no resulta gens estrany que es despistin al mig del procés, els costa anar mantenint el fil conductor que dóna sentit i explica d'on venim i cap a on anem. Per esmorteir aquesta dificultat, caldrà destinar una bona estona cada cap de setmana (o cada dia al matí quan estem de campaments) a parlar i recordar què estem fent, per què, i quin ha de ser el proper pas durant la nova jornada.

■ La fase de revisió, que acompanya al gran boom o moment de cloenda del projecte, és un moment en el qual aquests infants hi tenen moltes coses a dir. Són perfectament capaços d'analitzar si el projecte ha estat realitzat del tot, o només en una part, i poden comparar entre allò que havien dit que farien i allò que finalment han fet. També els encanta expressar la seva opinió sobre el resultat: si els agrada o els desagrada, si s'ho han passat bé. Amb tot, la capacitat de revisar tota la complexitat d'un projecte en aquestes edats és encara limitada, perquè els costa desempallegar-se del seu egocentrisme i valorar allò que han fet amb una certa distància respecte a si mateixos. Per aquest motiu caldrà ajudar els castors a anar més enllà de la seva visió individual i generar espais de

conversa en què, mitjançant diferents tècniques visuals i divertides, aprenguin a passar del “jo reviso el que em passa a mi” a “nosaltres revisem el que ens passa a tots”.

Com funcionen els dinamismes a castors

Petit grup

A castors els petits grups s’anomenen escamots. A causa de la seva edat, és recomanable que els escamots no superin les quatre o cinc persones, sis poden ser multitud.

La formació dels escamots pot fer-se un cop entrat el curs, pels volts de la castanyada. D’aquesta manera, els infants hauran tingut temps de conèixer-se una mica, i els grans que els acompanyem tindrem una idea més precisa sobre com ajudar-los a realitzar grups que funcionin.

Els escamots, però, han de ser fets pels castors. Es tracta d’un aprenentatge fonamental que després ha de seguir donant els seus fruits. Que els facin ells, però, no significa que no treballem quines han de ser les normes i quins els criteris.

Sembla també raonable que els escamots no durin tot l’any sencer. Podem proposar de fer canvis a meitat de curs, i aprofitar l’ocasió per reforçar l’aprenentatge de crear grups equilibrats i integradors.

És important que l’escamot sigui una petita unitat de gestió en el marc del gran grup. Quan hem de portar materials, quan hem de dormir a la tenda d’acampada, o a la casa de colònies, podem optar per proposar d’organitzar-nos per escamots.

Progrés personal

Els castors, en plena fase d’habitació, duen a terme un progrés personal molt important, que passa sobretot pel contacte amb un nou context d’aprenentatge al qual hi acaben d’entrar: l’agrupament.

Els castors progressen en assumir responsabilitats col·lectives preocupant-se de si mateixos. O, dit d’una altra manera, el millor que poden fer per al grup és tenir cura de les seves pròpies necessitats, i tenir prou autonomia com per a resoldre-se-les per ells mateixos. Això podem pensar-ho per a tots els àmbits de la seva activitat, des de coses molt relaci-

onades amb la higiene del seu cos fins al domini de la por o la inseguretat davant de nous reptes.

La revisió del progrés personal a castors convé que es dugui a terme sovint, després de cada activitat. Cal obrir espais perquè cada nen o nena pregui consciència d'allò que ha après, què ha significat per a ell o ella haver-hi participat. De vegades, fer-los dibuixar, o identificar-se amb l'estat d'ànim d'un rostre en una fotografia poden ser tècniques que ajuden a aconseguir-ho.

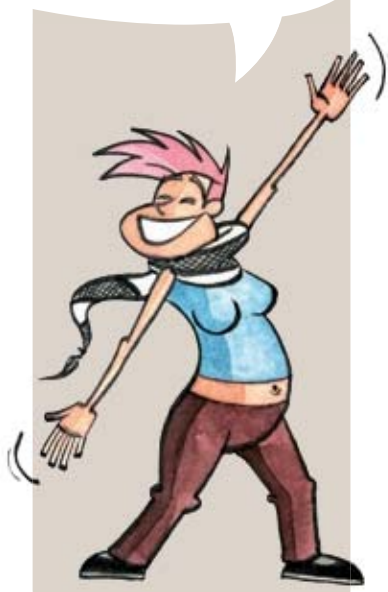
En aquesta edat és especialment important que tinguem en compte la diversitat en habilitats motrius, de moviment del cos. Com venim dient, els nens i nenes de sis a vuit anys són pura acció: es belluguen, salten, corren, s'amauguen. Aquells infants que tenen algun tipus de discapacitat física o sensorial han de trobar oportunitats també per al seu progrés personal, d'acord amb les seves necessitats educatives.

Fraternitat universal

La fraternitat universal a castors passa per la comprensió de les relacions entre allò que passa al costat i allò que passa lluny des d'una posició molt concreta. Aquests nens i nenes poden entendre que cal preocupar-se pel que succeeix a l'Àfrica perquè un company del grup, un veí o un amic de l'escola prové d'allí i explica coses sobre aquella realitat.

L'obertura l'hem de cultivar sobretot en la fase de proposta dels projectes. Els castors acostumen a fer projectes des d'ells i per a ells, però tenen potencial per començar a habitar-se a mirar fora per tal de trobar idees que siguin estimulants i atractives a l'hora de decidir què volen fer.

Els castors, en plena fase d'habitació, duen a terme un progrés personal molt important, que passa sobretot pel contacte amb un nou context d'aprenentatge al qual hi acaben d'entrar: l'agrupament

La idea de fraternitat encara queda massa lluny potser del seu abast a causa del seu desenvolupament – encara una mica egocèntric – però poden començar a albirar que les relacions entre les persones no són de dependència (com ells fan amb els pares, o amb els mestres i els caps), sinó que ser fraters passa per descobrir que necessitem dels altres per fer coses i ser feliços, però no de manera absoluta, ja que cadascú hi pot tenir un paper protagonista molt important.

Compromís

Els castors es comprometen amb els companys i les companyes del seu petit grup. És en ell on descobreixen el valor de la paraula donada, i de les responsabilitats assumides. La situació del gran grup encara queda una mica lluny, o una mica abstracta. Hem d'acostar l'actitud de compromís al lloc on aquests nens i nenes la puguin comprendre i fer-la viva d'una manera senzilla i palpable.

Val la pena que, al llarg de la seva trajectòria a la branca, un castor trobi l'oportunitat de reflexionar sobre aquest compromís que s'ha de fer present en la vida del dia a dia, i vulgui prendre la decisió de voler millorar i explicar-ho als seus amics i amigues del grup. Aquest moment és el que podem anomenar com la promesa.

En el cas d'infants d'aquesta edat, cal que aquesta reflexió vagi acompanyada de prop dels caps, i que es pugui fer al final del primer any, aprofitant els bons moments i espais que ofereix el camp d'estiu, per exemple. El contingut d'aquesta promesa és lliure, i d'acord amb el progrés personal de cada castor en els projectes que realitza la unitat, però sembla raonable que els valors que es vulguin treballar, o parlar, girin al voltant de l'autonomia. Comprometre's amb un mateix a no dependre dels altres en aquelles coses en què no és necessari resulta una de les millors maneres de créixer entre els sis i els vuit anys.

Joc institucional

A castors, les decisions importants es prenen en gran grup. Les trobades que realitzem per discutir les diferents postures i arribar a acords les anomenem assemblees. Les assemblees de castors han de ser curtes, i els caps hi tenen un paper important a l'hora de dinamitzar-les, doncs a voltes els nens i nenes de sis a vuit anys tenen dificultats per recordar-se'n de tot el que cal parlar, per anar resumint els diversos acords presos, per resoldre de forma col·lectiva els interessos i necessitats de tothom. Val la pena que les

assemblees estiguin moderades per algun castor, i que al principi s'expliqui molt bé de què anirà la conversa.

Per tal que l'assemblea sigui una mica operativa, és important que els caps hagin dedicat temps a escoltar els nens i nenes de forma individual, intentant copsar què és allò que pensen o senten respecte als temes que s'hi volen discutir. D'aquesta manera, es podrà vetllar perquè tothom tingui oportunitat de dir-hi la seva, i per evitar que alguns castors abandonin de manera ràpida la seva proposta o reflexió, i adopti immediatament la que acaba d'expressar el seu millor amic o els propis caps.

Pel que fa a l'organització de l'assemblea en petits grups, ja hem comentat que els castors s'apleguen al voltant dels escamots. D'entrada, no sembla necessari que existeixin altres petites agrupacions, la vida d'aquests infants al cau pot ben estructurar-se a partir d'aquesta dinàmica. El que sí resulta interessant és proposar petites responsabilitats individuals als nens i les nenes, de manera que sintonitzin amb la realitat que ja viuen a l'escola, i perquè aprenguin a implicar-se en les tasques del grup. És bo que els castors sàpiguen que alguna cosa depèn d'ells.

Pel que fa als rols més formals, sembla positiu que els castors s'entrenin a fer de representants. A aquesta edat, assumir aquesta responsabilitat és molt difícil, ja que confonen allò que pensa el petit grup que representen amb allò que pensen ells mateixos. Per aquest motiu els caps hem de vetllar perquè aquest rol el puguin desenvolupar amb garanties des d'una perspectiva de portaveus. En un principi, sembla raonable que els portaveus coincideixin amb els líders naturals del gran grup, però hem d'anar preveient la rotació per tal d'oferir oportunitats que el màxim nombre de castors puguin viure aquesta experiència.

Finalment, quan les coses en el gran grup no acaben de funcionar, o quan hem de valorar alguna dificultat que acaba de sorgir pel que fa a les responsabilitats, a castors es constitueix el consell. El consell acostuma a estar format pels infants més grans, tot i que alguns agrupaments decideixen que el consell sigui la mateixa assemblea. Els caps també formen part d'aquest consell. Aquest és, de manera puntual, el responsable de valorar la situació creada, i prendre decisions. Normalment acostumen a ser fets relacionats amb les responsabilitats que assumeixen els nens i les nenes, per aquest motiu cal ser molt prudent i els caps hi tenen un paper molt important per evitar que, allò que hauria de

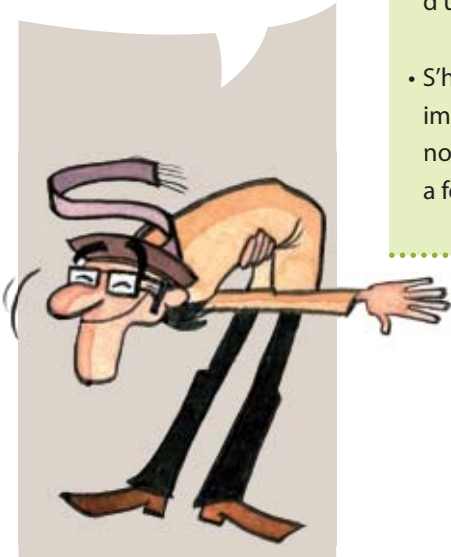
ser un espai per millorar les coses, esdevingui en un judici innecessari.

Resumint

Podrem considerar que el procés d'habitució a la branca de castors ha estat completat quan els infants que han de passar de branca:

Els castors es comprometen amb els companys i les companyes del seu petit grup. És en ell on descobreixen el valor de la paraula donada, i de les responsabilitats assumides

- Han après a expressar, d'una manera lliure i elaborada, les seves pròpies emocions, fantasies i desigs sense perdre l'equilibri personal.
- Han descobert el gust per la col·laboració real amb els altres, i comencen a estimar-se més compartint les seves activitats preferides amb els altres en comptes de fer-les en solitari.
- Han generat mecanismes que els permeten dominar la por al desconegut, i s'hi saben enfrontar d'una manera equilibrada i racional.
- S'han habituat a participar en la vida col·lectiva, a implicar-se en les tasques que beneficien tothom i no només uns quants, a dir la seva i estar disposats a fer allò que calgui.

Llops i Daines

Fitxa tècnica

- Nom de la branca: Llops i daines.
- Edat: Entre 8 i 11 anys.
- Relació amb etapes escolars: Tercer, quart i cinquè curs de Primària.
- Gènere cinematogràfic de referència: Els llops i les daines són els infants més grans, persones a les portes de l'adolescència que gaudeixen amb plenitud la maduresa infantil assolida. Se senten molt grans perquè, certament, són molt grans, i viuen un estadi de seguretat i de domini de l'entorn que els caracteritza. Sempre estan disposats a viure històries fascinants que requereixin el millor d'ells mateixos, talment com a les pel·lícules d'aventures:

■ **Activitats amb sentit.** Són infants que, com els castors, necessiten ocupar tot el seu temps amb activitats que els mantinguin desperts i interessats. A diferència, però, de l'etapa anterior, els llops i les daines cerquen un fil de continuïtat que vagi enllaçant una activitat amb una altra en seqüències breus. Com a les pel·lícules d'aventures, són investigadors nats, els agraden els enigmes i frisen per resoldre'ls. És la seva manera de sentir-se grans: imitant les capacitats que pressuposen que tenen els adults. Dominen bé la relació amb el seu entorn i són aventurers encuriosits, encisats amb tot allò que hi passa. L'aprenentatge es dona de forma molt natural, com el procediment lògic que permet donar resposta als reptes que els arriben del seu medi.

■ **Maduresa del llenguatge.** A aquestes edats, els infants ja han adquirit una competència lingüística impor-

Sempre estan disposats a viure històries fascinants que requereixin el millor d'ells mateixos, talment com a les pel·lícules d'aventures

tant, cosa que els permet descriure i explicar fets, emocions i/o procediments amb correcció. L'afany per la lectura pot irrompre amb força, i alguns d'ells esdevenen lletraferits d'històries fantàstiques: és el moment de la descoberta del Senyor dels Anells, o de Harry Potter. L'escriptura, també més madura, comença a tenir un ús funcional. A poc a poc es va convertint en una eina que els facilita la comunicació amb els seus iguals. Cartes escrites a mà, participació en xats o navegació per internet són accions que els ajuden a explorar la riquesa i les possibilitats del llenguatge escrit per parlar amb els amics.

■ **Imaginació al poder.** Els llops i les daines ja saben d'on vénen els reis mags, i qui fa cagar el tió. No obstant això, tocar de peus a terra no inhibeix la seva imaginació infinita ni la seva capacitat de gaudir de mons imaginaris sense límit. Saben distingir entre ficció i realitat, però la ficció poden viure-la com si fos real sense cap problema. Com a les pel·lícules d'aventures, es deixen dur pels esdeveniments tal com arriben, amb la seguretat que la història tindrà un final feliç. És obvi, però, que això no sempre és així i hem de reconèixer en els llops i les daines persones poc tolerants o comprensives amb la frustració.

■ **Un món complex però reduït.** Aquests infants saben que el món és molt gran, i manifesten interès per conèixer-lo. Com en una pel·lícula d'aventures, el viatge a territoris desconeguts suposa un dels ingredients fonamentals que tiba els seus aprenentatge. Però la pròpia edat i condicions de vida, per norma general, imposa que aquest viatge sigui més aviat virtual, a través de les tecnologies de la informació. El seu món real de quatre dimensions continua essent l'espai concret on viuen i els contextos definits que els envolten (família, escola, agrupament). Coneixen molt bé quines són les regles d'aquest espai concret, i en saben la seva complexitat. Les seves relacions socials vénen molt marcades per aquesta característica, i esdevenen aventurers molt intolerants amb qui no segueix la pauta.

■ Deu pel·lícules per comprendre millor els llops i les daines: El Senyor dels Anells, Indiana Jones, Astèrix i Obèlix, El rei Artús i els cavallers de la taula rodona, Harry Potter, La volta al món en vuitanta dies, Tintín, Jurassic Park, La guerra de les galàxies, King Kong i tots els super-homes (Superman, Spiderman, Batman...)

Llops i daines a la societat actual

Quan girem la nostra mirada envers els infants catalans de nou o deu anys, aviat ens adonem que algunes de les característiques esmentades prenen matisos que convé remarcar.

Els llops i les daines són persones amb un volum d'activitat prou alt, que respon a les seves necessitats però que sovint acaba resultant excessiu. Si practiquen un esport o toquen un instrument musical, a aquestes edats ja han adquirit una competència elevada. Normalment esdevenen força selectius amb aquelles accions que volen realitzar durant el seu temps lliure.

A aquesta edat són els grans de l'escola, i això els dona molta seguretat, una seguretat que traslladen a la resta d'àmbits de la seva vida. Molts d'ells comencen a anar i tornar sols de casa a l'escola, i s'encarreguen de petites responsabilitats a la llar (comprar el pa, recollir la taula, endreçar la pròpia roba...). Els agrada molt que els adults confiïn en ells, i que no els tractin com a criatures que necessiten dependre dels grans.

Les seves relacions socials s'eixamplen i intensifiquen. És temps de començar a fer colla d'amics i amigues amb els quals es fa un jurament implícit de fidelitat, tot i que existeix una certa flexibilitat a l'hora d'estructurar aquests grups i poden haver-hi canvis d'un any per l'altre. Són nens i nenes als quals els agrada anar a casa dels altres, o convidar els amics a la seva. Els criteris de selecció acostumen a ser el gènere (es donen pocs grups mixtos de nois i noies) i les afeccions. Tenen tendència a ser excloents amb aquells que no són "normals" (és a dir, com ells), i acostumen a tractar-los amb menyspreu o amb una actitud paternalista.

Entre els vuit i els onze anys, el consumisme pren un paper rellevant. L'autonomia que comencen a reclamar fa que demanin sovint diners als pares de forma més o menys sistemàtica, i apareixen els primers debats sobre la necessitat d'una setmanada per a finançar les seves despeses. Des del punt de vista dels productes de consum, es pot iniciar la fal·lera per jugar amb videojocs i eines informàtiques —sobretot per part dels nois— i d'escoltar la música que està de moda —especialment les noies—. En el terreny alimentari, les lllaminadures tenen una presència remarcable.

L'entorn adult d'aquests infants, però, continua essent protector. Quan combinem aquest proteccionisme amb la maduresa típica de l'edat, que els garanteix una àmplia autonomia en molts aspectes, apareix una de les característiques típiques dels nenes i nenes de la nostra societat: la dificultat per distingir quins són els límits en les diverses situacions de la seva vida quotidiana. El seu raonament al respecte és senzill: "Jo ho puc fer tot com vulgui, perquè els grans m'ho deixen fer tot". Aquesta manca de límits sovint els empeny

a estirar més el braç que la màniga, i acaben enfrontant-se a situacions negatives d'una intensitat emocional elevada, moments que encara no acaben de comprendre ni de controlar. Tot un camí per endavant a recórrer.

Com funcionen els grups a llops i daines

El projecte implícit d'un grup de llops i daines és més dens que a l'etapa anterior. Aquí les distintes fases queden més definides, tot i que no resulten clarament marcades. Entre els vuit i els onze anys, les interaccions entre les persones encara mantenen una certa flexibilitat, i és habitual constatar canvis habituals en les preferències de relació.

La fase de trobada no és gaire llarga, i serveix per acomiadar els nois i noies que passen a la branca posterior i rebre els de l'anterior. En el cas dels agrupaments que no tenen castors, cal acollir els infants que trepitgen els escoltes per primer cop. Amb tot, aquells que sí tenen aquesta branca també reben un nombre important de nens i nenes nous a llops i daines. El principi del curs és el moment de conèixer-se. Si es tracta d'un agrupament de l'àrea metropolitana de Barcelona, és temps d'aprendre els noms i els gustos dels companys nous —probablement desconeguts per la majoria—; si es tracta d'un agrupament situat en una zona rural, és temps de descobrir-se els uns als altres en un terreny de joc nou, inexplorat, diferent a l'escola i al carrer.

Els llops i les daines que fa més anys que hi són van marcant la pauta, i és habitual que apareguin dos o tres líders, seguits i estimats per tothom, perquè ajuden el grup a organitzar-se i a saber què han de fer a cada moment. La fase de presa de consciència va generant trames de relacions a l'entorn d'aquests lideratges, que responen a l'estructura d'una ceba: agrupacions àmplies però formades per diverses capes. En primer lloc tenim el nucli fort de dos o tres infants, "presidit" pel líder i format pels seus seguidors preferits. Al seu voltant hi apareix un segona capa, una estela de dos o tres nens més, que representen els "coneguts" bastant afins i tolerats. Per últim, trobem sovint una tercera capa en la qual hi identifiquem dos o tres satèl·lits, aliats ocasionals en moments concrets de joc o d'activitat, però que queden despenjats de les dinàmiques de relació de qualitat la majoria de les vegades.

Aquesta existència d'estructures naturals més sòlides, que poden facilitar l'aparició de nens i nenes marginats, fa que la fase de contacte tingui especial rellevància. En aquesta fase, per anar bé, els infants han d'anar verbalitzant i assimilant normes que els perme-

tin la convivència. No tots els desigs —anar només amb els amics, fer només allò que volem— són possibles en el joc escolta. Els llops i les daines han d'entendre que de vegades els seus desigs topen de front amb els desigs dels altres, i cal arribar a acords que evitin que algú se senti disgustat o poc realitzat.

Si s'aconsegueix això, el pas a la fase de plena activitat és automàtic. Aquest estadi de desenvolupament del grup, a la branca dels llops i de les daines, és dels més plaents doncs acostumen a generar dinàmiques d'engrescament mutu, amb molt caliu. La seva maduresa actual els dificulta la continuïtat d'un rendiment a tota marxa. Per aquest motiu, el grup necessita referents i suports constants, tant per seguir el fil del projecte que es va duent a terme com per mantenir el nivell de motivació adequat per les distintes activitats que realitzen. Si aquests suports no apareixen, és fàcil que el grup es desentengui dels seus compromisos presos i retorni a una fase de presa de consciència dominada pels grupets en forma d'anells concèntrics i un únic interès pel joc lliure.

La fase de comiat, igual que la de trobada, acostuma a ser senzilla. Potser per als qui resulta més difícil és per a aquells que passaran a la branca posterior. Inconscientment, els grans del grup saben que aviat deixaran de ser-ho. Els espera un nou senderi en el qual seran de nou els petits. Inconscientment també, saben que un seguit de grans canvis personals són a la cantonada, i tot plegat els manté força inquiets. Aquests llops i aquestes daines que passen de branca necessiten, en el comiat, d'un acompanyament especial per assumir el nou pas que els espera de forma positiva i constructiva.

Els llops i les daines han d'entendre que de vegades els seus desigs topen de front amb els desigs dels altres, i cal arribar a acords que evitin que algú se senti disgustat o poc realitzat

Un marc d'hàbit al projecte educatiu de l'agrupament

Els llops i les daines necessiten que el projecte educatiu de l'agrupament s'orienti cap a l'hàbit. Desenvolupar hàbits concrets a l'hora de fer les coses els permet seguir vivint amb comoditat en el món en miniatura que tenen construït al seu voltant. El repte, però, és assumir els hàbits propis d'un estil escrit al rerefons de la llei escolta. Els nens i nenes d'aquesta edat viuen d'una manera especial i per primer cop la tensió entre el model de vida que els proposa la societat i el model de vida que es desprèn dels valors de l'escoltisme. És un moment crucial per a l'aprenentatge d'allò que té sentit i d'allò que no en té en la proposta escolta, i de cultivar-ne el gust per aquesta.

De vegades, la construcció d'hàbits de tota mena coherents amb l'escoltisme és viscut amb resistència. Als llops i les daines els costa d'entendre per què ho han de fer tot entre tots, o perquè han de jugar net o defensar la natura. Es crea una situació en la qual el clima imperant és a voltes el de renúncia, renúncia d'allò que han après a casa, a l'escola i sobretot a la televisió, i aquesta sensació no els agrada. Per aquest motiu és molt important que els caps apareguin com aquests referents adults que, amb molta mà esquerra, els facin descobrir la part positiva i agradable de participar dels escoltes. No és qüestió de renunciar a res, sinó d'aprendre a passar-s'ho bé d'una manera diferent a la que hi estan acostumats fora de l'agrupament.

Per a dur a terme aquest procés d'adquisició i interiorització d'hàbits i pautes de vida quotidiana marcades pels valors escoltes, els caps compten amb dos grans aliats. El primer, ells mateixos. Nens i nenes de deu o onze anys encara cerquen l'aprovació i els referents que els grans poden aportar-los, i tendiran a naturalitzar determinades pràctiques si consideren que els qui els acompanyen en el seu procés de creixement també les aconsegueixen i en gaudeixen. Els caps són models alternatius i propers, de carn i ossos, i la seva influència és encara elevada.

L'altre aliat és el propi pas per la branca anterior. Si un bon grup de llops i daines han estat a castors, podem comptar amb un bagatge d'habitació que convé aprofitar. En aquest cas, els processos de resistència i les dificultats que tenen per fer del món un escenari menys rígid i previsible, i encarar-lo amb fermesa i voluntat de millora, desapareixen amb més facilitat.

Com funcionen els projectes a llops i daines

Els llops i les daines són infants amb una gran capacitat per a fer projectes amb èxit. Com a la branca de castors, és fent i desfent que aprenen i prenen consciència de l'estil que l'agrupament els proposa. Són grans aventurers, i cada projecte s'emmarca en aquest esperit d'aventura.

No obstant, que sàpiguen fer projectes no significa que hagin adquirit l'hàbit de treballar per projectes amb l'estil propi dels valors de l'escoltisme. Els caps han d'acompanyar-los en aquest procés d'aprendre a realitzar projectes amb una marcada personalitat escolta, fins al punt que aquest aprenentatge generi una sensació de naturalitat, gens forçada, de treballar d'aquesta manera com si ho haguessin fet així tota la vida:

■ En la fase de proposta, els llops i les daines poden aportar grans dosis d'imaginació i de creativitat. Tanta, que poden acabar plantejant projectes irrealitzables. Amb tot, ja hi ha una certa consciència de les possibilitats i els límits. Se senten segurs i capaços, i creuen que quasi tot és possible. I això és bo. El problema rau en el moment en què el possibilisme topa de cap amb el mur de les limitacions. En funció d'això, queda clar que l'objectiu no és tallar-los les ales, sinó més aviat orientar la seva atenció envers la realitat del seu entorn, físic i social, i demanar-los de quina manera podrien encabir-hi les fantàstiques propostes que plantegen.

■ En la fase d'elecció, aquests infants ja comencen a ser prou grans com per anar definint els seus gustos i afeccions, saben prou bé allò que els agrada (i, en conseqüència, voldrien repetir mil vegades), i allò que no els motiva. Tanmateix, la dinàmica d'un grup d'aquesta edat fa que l'elecció sovint quedi marcada per les afinitats personals, i els nens i nenes votin allò que el seu líder natural acaba votant. Per aquest motiu, és important que durant la fase d'elecció l'assemblea s'utilitzi només per presentar primeres idees i una proposta de consens final. La millor estratègia consisteix a fer ús de les institucions de la unitat (les sisenes, els comitès de treball) per anar forjant una discussió consensuada en petits equips. D'aquesta manera el monopoli per part dels qui tenen més veu queda neutralitzat, i s'enforteix la posició d'aquells que tenen menys pes.

■ En la fase de planificació, hem de dir que apareixen i es consoliden les primeres capacitats reals de planificar projectes amb una certa autonomia. Aquests infants no només saben allò que han de fer sinó que, a més, dominen l'ordre de les accions a tirar enda-

És normal que els llops i les daines, un cop el projecte està engegat, s'adonin de les diferències entre allò que imaginaven i allò que finalment està essent

vant. Allò que no dominen encara, però, és la concreció en la realitat del procés que han ideat en un principi. Els caps han d'ajudar-los a temporalitzar les distintes accions del projecte usant el marc de l'assemblea, i a preveure la necessitat de materials i el repartiment de tasques en grups més petits, els quals s'ocuparan d'una part del conjunt.

■ En la fase de realització, poden demostrar una gran autonomia a l'hora de fer alguna tasca concreta del projecte, un cap de setmana o un dia de campaments. Se'ls ha de continuar ajudant a no perdre el fil de tot plegat, però Déu n'hi do com el saben seguir ja amb nou o deu anys. Aquí el problema el trobem en la temptació que molts llops i daines tenen de voler canviar d'activitat a mig projecte. És normal que els llops i les daines, un cop el projecte està engegat, s'adonin de les diferències entre allò que imaginaven i allò que finalment està essent, i per resoldre aquesta decepció poden creure que la millor manera és deixar de banda el que tenen entre mans i començar un projecte nou. Per evitar això és important, doncs, que els grans que els acompanyen sàpiguen valorar i remarcar els petits èxits que es van aconseguint pas a pas. Una bona planificació en aquesta etapa hauria de preveure que aquests infants assaboreixin el fruit del seu esforç durant la realització abans del final.

■ Les revisions amb els llops i les daines acostumen a ser més denses que a castors. A aquesta edat saben observar els resultats, expressar el seu grau de satisfacció, i a més —a diferència de la branca anterior— saben fer un judici menys personal i més objectiu sobre el producte final. Allò que els costa és comprendre la globalitat del procés que els ha conduït fins allí. És una qüestió de memòria, de recordar-se'n, i també d'establir relacions de causa i efecte entre els elements de tot el garbuix d'accions que ha re-

presentat dur a terme el projecte. Per això els caps han de donar-los un cop de mà, en assemblea, i dibuixar conjuntament amb ells (si és emprant tècniques visuals millor que millor) quin ha estat el camí que els ha conduït fins allí on són.

Com funcionen els dinamismes a llops i daines

Petit grup

A llops i daines els petits grups s'anomenen sisenes. Com diu el propi nom, amb infants de vuit a onze anys ja podem proposar-los d'elaborar grups de sis persones.

La formació de les sisenes també requereix el seu temps, no podem proposar de fer-les el primer dia! Aprofitar la meitat del primer trimestre pot ser una bona ocasió. D'aquesta manera, també deixem marge perquè els nens i nenes que entren nous —aquells que no provenen de castors— vagin situant-se i desvetllant les seves habilitats de relacionar-se amb els altres.

Les sisenes han de ser fetes pels llops i les daines. D'entrada, cal comptar amb la feina feta a castors, però amb infants d'aquesta edat és important també introduir criteris molt clars pel que fa a no discriminar ningú, i equilibrar-hi el nombre de nois i de noies. El tema de la coeducació esdevé molt sensible a aquesta edat.

Valdria la pena que les sisenes fossin permanents, ja que d'aquesta manera es fomenta l'esforç i l'interès per tirar endavant un petit projecte col·lectiu de convivència. Amb tot, si observem que algun petit grup té dificultats serioses per seguir amb garanties, podem plantejar al gran grup algun petit reajustament quan sigui convenient.

La sisena ha de tenir vida pròpia, una personalitat que pot venir simbolitzada per un color, per un animal. Escollir els propis símbols, i construir aquesta identitat forma part de l'exercici d'aprendre a "fer grup" i sentir-s'hi cohesionat.

Progrés personal

Els llops i les daines, en fase d'hàbit en el marc del gran grup, orienten el seu progrés personal vers el domini del món que els envolta. Tenen interès, i necessitat, de sentir-se que creixen a l'hora de realitzar les activitats que els permeten fer allò que més els agrada.

El progrés personal en assumir responsabilitats col·lectives ve marcat per la vida en el petit grup. Són nens i nenes que han d'actuar de manera responsable a l'hora de passar un missatge important a la seva sisena entre setmana, a l'hora de portar algun material per a realitzar una activitat en el gran grup o en el moment de preocupar-se pel bon funcionament del petit grup.

Aquest progrés personal troba ocasions de ser revisat de tant en tant, però sense deixar passar massa temps. Disposar d'un moment adequat un cop al trimestre pot ser una bona mesura. En el marc d'una excursió, o d'una activitat de diumenge al matí, podem organitzar un gran joc que condueixi a pensar individualment sobre què s'ha après, quan i com.

Dels vuit als onze anys es comença a exagerar la distància que pot existir entre la majoria del gran grup i algun nen o nena que tingui alguna dificultat per a l'aprenentatge d'arrel intel·lectual. L'afany pel domini del món immediat fa que el pensament, el joc del llenguatge i la reflexió siguin elements essencials. Aquells infants que presenten alguna discapacitat psíquica han de seguir trobant oportunitat per a desplegar al màxim les seves possibilitats, en un marc de respecte i d'acompanyament, no només dels caps, sinó també dels companys del grup.

Fraternitat universal

La fraternitat universal a llops i daines també passa per un pensament encara concret a l'hora d'entendre i de manegar les relacions entre el que passa en l'àmbit local i el que passa en un àmbit més global. A diferència dels castors, però, aquests infants poden tenir iniciatives de relacionar de forma concreta allò que fan amb altres contextos que són llunyans. Podem voler compartir, a través d'internet, el seu projecte amb un altre grup d'escoltes de la seva edat en una altra comarca, o en un altre país, i això ajuda a créixer en aquesta dimensió.

En els projectes, és molt important vetllar perquè l'actitud d'obertura s'eixampli i s'estiri de la fase de proposta fins a la fase de planificació dels projectes. Aquests nens i nenes poden posar a prova el seu hàbit d'organitzar la seva pròpia activitat en el moment de preveure quins seran els intercanvis necessaris que cal realitzar amb els diversos entorns (propers o llunyans) per aconseguir els objectius que es proposen.

La idea de necessitar els altres, de veure que les coses estan connectades les unes amb les altres, que tot plegat forma un sistema de relacions que cal conèixer per desenvolupar-s'hi amb desimboltura, és encara difícil de tenir. Malgrat tot, anar construint petites relacions amb gent que no pertany a l'agrupament pot ser útil per avançar en aquesta concepció d'interdependència.

Compromís

Els llops i les daines poden assumir compromisos concrets davant dels seus petits grups, i també davant del gran. Tota el desplegament d'acció i d'energia propi d'aquesta edat dóna oportunitats per posar a prova la seva capacitat de comprometre's en un entorn més ampli que el dels castors. La vida del dia a dia és plena de situacions que afavoreixen la presència d'aquest dinamisme.

És bo que els llops i les daines sàpiguen trobar un temps per pensar en les seves actituds a l'hora de treballar amb els altres, de relacionar-s'hi, d'estar amb els caps del grup... Aquest temps poc girar al voltant del final del primer any, i concretar-se en celebrar la promesa. La promesa a llops i daines és l'acte en què els nens i nenes d'aquesta edat expliquen als altres les seves ganes de millorar en algun aspecte concret, per millorar així la vida del gran grup.

El temps de la promesa, que es pot situar en un campament, es pot preparar després d'haver fet una reflexió sobre els valors i les actituds del gran grup. Es tracta d'una oportunitat en la qual aquests infants reben informació sobre com són vistos pels altres, i tenen l'oportunitat d'escoltar elements explicats pels altres que no coneixen de si mateixos, o explicar elements de si mateixos que els altres no han escoltat mai.

Allò al qual cada llop i cada daina es vulgui comprometre és completament lliure, però a aquesta edat val la pena que els caps vetllin i ajudin a fer evidents valors i actituds al voltant del respecte. Respecte no només a les persones, sinó també a les regles i les normes del joc, creades i acceptades per tots. A llops i daines és un moment excel·lent per fer aparèixer la importància de no fer trampa.

Joc institucional

Les decisions importants dels grups de llops i daines es prenen en assemblea. Tots els nens i nenes, amb els caps, debaten arguments, fan propostes i tiren endavant els acords

que han de permetre la bona marxa dels projectes i del grup. Aquestes assemblees no han de resultar gaire llargues, perquè els llops i les daines es cansen. Per això de vegades val la pena que les assemblees es concentrin en pocs punts i que calgui fer-ne dues o tres més, que assajar de concentrar-ho tot en una única assemblea.

A aquesta edat ja es pot organitzar l'ordre del dia entre tots plegats al principi de la reunió (de què parlarem avui?), i es pot seguir amb l'hàbit que sigui un nen o nena qui doni les paraules i moderi el debat. Una bona estratègia per fer funcionar l'assemblea és que algunes de les coses que calgui parlar-ne ja s'hagi debatut en els petits grups, de manera que la reunió no es converteixi en un guirigall de propostes o idees individuals (que ja hauran trobat el seu espai en la sisena) sinó una trobada més o menys endreçada per valorar idees i decisions més o menys treballades.

L'assemblea dels llops i de les daines s'organitza, com hem dit, a partir de les sisenes. En aquesta edat, però, i d'acord amb la complexitat creixent dels projectes, sembla positiu que s'organitzin comitès de treball de manera puntual. Si fem una obra de teatre, podem demanar que un membre de cada sisena s'ocupi del vestuari i el maquillatge, per la qual cosa constituïrem un comitè adreçat a realitzar aquesta feina i que està format per cadascun d'aquests responsables. A aquests nens i nenes els ajuda compartir la seva responsabilitat amb altres membres del grup que han de fer la mateixa tasca. D'aquest tipus d'agrupació, alguns agrupaments en diuen consell de traçuts.

Dels vuit als onze anys també és positiu que s'estableixi una dinàmica de representants a l'hora d'organitzar-se i/o de dur a terme alguna activitat. Llops i daines tenen més traça que castors per saber distingir entre els seus propis desigs i els dels altres, però encara tenen un llarg camí a recórrer a l'hora d'implicar-se a representar un petit grup més enllà d'un moment puntual. Aquests infants tenen el repte d'aprendre a representar els seus companys i companyes durant un període de temps que suposi més d'un o dos dies, perquè això els proporciona experiència per esdevenir bons gestors de les opinions col·lectives.

No volem acabar sense esmentar que els llops i les daines es doten d'una estructura de reflexió al voltant de les responsabilitats que no funcionen que anomenem consell. És un espai que normalment el formen els més granats del grup amb els caps, tot i que l'assemblea també pot tenir aquesta funció de manera puntual. En el consell es debat la

bona marxa de les normes, i quines propostes es poden fer perquè les normes de grup siguin tingudes en compte per tothom. La tendència a ser massa rígids que caracteritza ells infants de vuit a onze anys fa que els caps hi tinguin un paper molt important per evitar que el consell sigui un espai per ferir els membres del grup en comptes d'un lloc de reflexió per trobar solucions als càrrecs i responsabilitats que no van bé. En alguns agrupaments, d'acord amb la tradició, aquest consell és conegut com el consell de roca.

Resumint

Podrem considerar que el procés d'hàbit a la branca de llops i daines ha estat completat quan els infants que han de passar de branca:

- Han après a dominar els límits de les pròpies iniciatives, tenint en compte els altres a l'hora de voler impulsar-les.
- Han sabut desenvolupar una relació social positiva amb els seus companys i companyes, marcada pel respecte i un sentiment de solidaritat que es tradueix en obertura a tothom.
- Han integrat de forma coherent els significats que vénen del món actual, i han estat capaços de resoldre de forma positiva el contrast entre el que ells imaginin i el que és en realitat.
- Han descobert el significat i el valor de la diversitat de les persones, i han après a fer d'aquesta diversitat una riquesa i no una excusa per marginar els altres.

Aquests infants tenen el repte d'aprendre a representar els seus companys i companyes durant un període de temps que suposi més d'un o dos dies, perquè això els proporciona experiència per esdevenir bons gestors de les opinions col·lectives

Ràngers i Noies Guies

Fitxa tècnica

- Nom de la branca: Ràngers i Noies Guies
- Edat: Entre 11 i 14 anys.
- Relació amb etapes escolars: Sisè curs de Primària, i primer i segon curs d'ESO.
- Gènere cinematogràfic de referència: Els rangers i les noies guies són persones en un moment clau del seu desenvolupament personal. Viuen uns canvis biològics que els situen gairebé de cop en el cos d'un adult, i aquest procés s'acompanya d'uns canvis psicològics i socials molt importants. Deixen enrere la seguretat de la maduresa infantil i s'endinsen en un terreny desconegut i inexplorat, ple d'incerteses, que han d'anar desxifrant sobre la marxa, igual que en el gènere dels *thrillers*:

■ **Activitat física i mental.** Els canvis en el cos concentren bona part del seu interès i activitat. Són nois i noies que necessiten una forta activitat física per posar a prova les noves capacitats i la nova força corporal adquirida. També apareix per primer cop la possibilitat de gaudir del plaer sexual adult, i la masturbació acostuma a ser una experiència reiterada que els ajuda a explorar les possibilitats i els límits de la seva sexualitat. No obstant això, estan en una edat en la qual apareix de forma molt important l'activitat mental, una reflexió sobre el propi jo i la relació que estableix amb el seu món de referència. Jocs d'estratègia com els escacs, o de rol poden cridar molt la seva atenció. Com en un bon thriller, la motivació prové de l'enigma i del desplegament d'habilitats intel·lectuals per resoldre'l.

Els nois i noies d'aquesta edat passen de ser infants molt grans a adults molt petits. Tenen el repte personal de saber què significa això de ser adult

■ **Pensar en escenaris possibles, i relacionar causes i efectes.** Els rangers i les noies guies són gent a qui els agraden les converses llargues entre ells. Tenen la necessitat d'explicar-se molt les coses amb els qui tenen confiança. Es tracta d'un mecanisme que, entre d'altres necessitats, els serveix per exercitar una nova capacitat d'argumentar i justificar els seus pensaments plantejant hipòtesis, i per explicar als altres i a si mateixos tot el garbuix d'idees i sentiments que els apareixen a flor de pell. Són els detectius que investiguen les pistes de la pel·lícula de la seva pròpia vida. Una investigació que els ha de dur, amb el temps, a descobrir qui són i què en volen fer d'ells mateixos.

■ **Explorar la realitat jove i adulta.** Els nois i noies d'aquesta edat passen de ser infants molt grans a adults molt petits. Tenen el repte personal de saber què significa això de ser adult. Observen, imiten, adopten formes pròpies de gent que els depassa amb edat, tot i que acostumen a emmirallar-se en joves. És època de grans ídols, de pòsters i fotografies de personatges socials —o propers— als quals els agradaria semblar-se, en una recerca constant de referents que els ajudin a construir la pròpia identitat.

■ **Vida social intensa.** Aquesta desorientació general davant de si mateixos els condueix a una necessitat intensa de compartir neguits i dubtes amb altres que tenen la mateixa edat i passen pel mateix tràngol. Neix una forta necessitat d'intimitat amb qui consideren els seus amics de l'ànima, i tot això dibuixa unes relacions socials molt denses i fragmentades, emocions a flor de pell i dificultats per saber-les gestionar, ja que aquesta intimitat no vol ser compartida amb tothom sinó amb uns pocs. És temps de llargues converses per telèfon o a través del xat amb els col·legues que just acaben de veure, i de desequilibris entre nois i noies (o entre els mateixos nois i les mateixes noies) pel que fa al ritme i el compàs d'aquesta efervescència. Com als thrillers, busquen saber a qui poder confiar els seus secrets sense ser traïts durant el procés de resolució de la seva "identitat".

■ Deu pel·lícules per comprendre millor els rangers i les noies guies: *Psicosi*, *El fugitiu*, *El cap de la por*, *El silenci dels anyells*, *El col·leccionista d'ossos*, *Sospitosos habituals*, *El cas Bourney*, *Els tres dies del còndor*, *Seven*, *Odessa*, *El negociador*.

Rangers i noies guies a la societat actual

Els nois i noies de dotze o tretze anys d'una societat com la catalana desenvolupen comportaments molt semblants als que podríem trobar arreu d'Europa. Van a la recerca d'una identitat pròpia que els distingeixi dels altres i els faci assemblar a aquells qui són

amics, combinat amb elements propis de dinàmiques adultes. La roba, la música, els gustos i les afeccions ocupen una part molt important de la seva vida, i esdevenen la seva targeta d'identitat davant del món. Val a dir que les preferències acostumen a ser força extremes, i bastants excloents, ja que encara no disposen d'una seguretat personal prou ferma com per flexibilitzar els seus posicionaments.

A alguns d'ells els agrada submergir-se en debats polítics. Com que es tracta d'un assumpte de grans, hi volen dir la seva. El tema del nacionalisme, espanyol o català, acostuma a despertar interès, i qüestions com la llengua, les banderes o les formacions polítiques poden conduir-los a generar discussions apassionades on posen a prova, com dèiem, les seves noves capacitats d'argumentar i raonar.

Volent ser adults, però, tant en allò que els és positiu per al seu creixement com en allò que pot entorpir-lo. Com en els thrillers, desitgen fer incursions en el costat "ocult o prohibit" de la realitat, i poden anar a la recerca d'oportunitats per tastar l'alcohol, el tabac i altres drogues més dures. Els rangers i les noies guies ja tenen edat de quedar per sortir una tarda de cap de setmana, o fins i tot alguna nit esporàdica, com una manera d'aproximar-se a allò que observen en els seus germans grans o els joves del poble o del barri als quals volen assemblar-se. Els caps i les caps també actuen com a referent.

Un canvi essencial a la seva vida és el trànsit de la Primària a l'ESO. Passen a formar part d'una comunitat d'adolescents i joves entre els dotze i els divuit anys, i l'experiència els marca a l'hora de trobar referents i pautes de comportament. L'interès pels estudis no és excessiu, ja que els currículums de les assignatures es comencen a farcir de temes cada cop més allunyats de la seva realitat, i la seva predisposició a l'estudi queda eclipsada pel seu interès en moltes altres coses que no tenen a veure amb l'activitat d'aula. El seu esforç no el volen dedicar a aprovar les assignatures sinó a ser acceptats pels seus iguals.

Les relacions familiars pateixen un trasbals important. Volen de totes totes allunyar-se de les figures paternes, que de ser admirades i idealitzades en l'etapa infantil passen automàticament a ser vistes com un obstacle per al propi desenvolupament. Es qüestiona tot el que prové del pare o de la mare per sistema, la comunicació es limita i deteriora, i es procura acusar els adults de tot i per tot. Els pares i les mares hi han d'invertir molts esforços si se'n volen sortir d'una situació que és realment complexa, i han d'entendre que els fills d'aquesta edat vulguin fugir de casa a la recerca d'altres espais (com el grup

de companys de classe, o de l'agrupament) amb els quals se senten compresos.

Com en un thriller, desitgen arribar fins al final per saber la veritat, la seva veritat. A aquest exercici hi aboquen tota la seva energia, inconscients que a la vida al final mai s'hi arriba, i que de guió escrit no n'hi ha cap. Un rànger i una noia guia encara no sap que les persones que vivim al segle vint-i-un, per sort o per desgràcia, no tenim guions preestablerts per actuar a l'escenari de la societat, sinó que estem condemnades a escriure el nostre propi personatge seqüència a seqüència, dia a dia.

Com funcionen els grups a ràngers i noies guies

Els grups de ràngers i noies guies podem dir que tenen vida pròpia. Això no vol dir que no la tinguin a castors, o a llops i daines, sinó que el grup té més cos i això li dóna més estabilitat.

La fase de trobada és difícil. Els qui arriben de la branca anterior ho fan més o menys atemorits, un cop se n'adonen que els grans han canviat força físicament des que van coincidir a llops i daines fa tres anys i perceben en l'ambient tot un seguit d'elements que no acaben ben bé de comprendre a la primera. Els qui són de segon i sobretot de tercer any se senten abandonats pels grans, que marxen a pioners i caravel·les, i amb la incòmoda tasca de rebre i acollir els marrecs de primer. Ràngers i noies guies no és una branca d'entrada massiva de nois i noies del carrer, però els que hi resten cal que es coneguin de nou una altra vegada, que es redescobreixin sota uns nous focus en un nou escenari. Pe això resulta convenient que els caps introdueixin una dinàmica molt intensa d'activitats curtes, que promoguin molt la interacció i l'intercanvi, i que generin l'expectativa, en tothom, que aquell pot ser un bon grup i un bon curs.

La fase de presa de consciència també esdevé complexa. Els grupets que es fan ja no responen a l'estructura d'una ceba sinó a la d'una amanida: tot de productes diferents trossets i ben diferenciats, plegats però no fusionats. Es creen nuclis de pocs nois i noies força —no més de dos o tres membres— normalment marcats pel gènere (ràngers per una banda, i noies guies per l'altra), i la seva vida natural acostuma a ser bastant autònoma. És habitual que els petits quedin despenjats i esdevinguin satèl·lits, per la qual cosa caldrà vetllar força per ells. Atès el moment pel qual estan passant, anar-hi de front pot ser un greu error d'estratègia. Ells ja saben que cal superar aquesta fase d'escissió bastant marcada, no cal que els caps els ho expliquin ni els sermonegin al respecte. Allò que necessiten és descobrir que, bo i respectant les agrupacions naturals, els grupets no són excloents

entre si sinó que poden ser complementaris, i que aquesta complementarietat no naixerà d'un imperatiu moral (tots hem d'anar amb tots) sinó d'unes activitats engrescadores que, per ser realitzades, calgui que més de dos i de tres s'arromanguin i posin mans a l'obra.

En conseqüència, la fase de contacte no ha de ser gaire formal, cal orientar-la perquè tingui un aire d'espontaneïtat, gens forçat, en el qual a poc a poc es van teixint els llaços d'interdependència mútua. Cal anar provocant, suggerint, i sobretot facilitant que els líders positius prenguin la paraula a l'hora de proposar unes regles del joc que impliquin més col·laboració, doncs si aquestes paraules —exactament les mateixes— provenen dels caps és possible que no siguin tingudes en compte amb el mateix valor i respecte a la pràctica.

Els grups de rangers i noies guies necessiten força temps per anar constituint-se, per anar forjant-se com a tals. Si no s'encallen a la fase de presa de consciència o de contracte —cosa bastant habitual—, i arriben a la fase de plena activitat, voldrà dir que almenys hem consumit el primer trimestre i bona part del segon. Per això en força ocasions el primer projecte del grup acostuma a ser el camp de setmana santa. La fase de plena activitat es manté gràcies a la motivació de la feina a fer, cosa que cohesiona els uns amb els altres. Per aquest motiu cal vetllar perquè els projectes siguin vertaderament engrescadors.

La fase de comiat inverteix els papers que es van produir a la fase de trobada del començament de curs. A aquestes alçades és freqüent que alguns de primer any hagin fet un salt de creixement en pocs mesos (biològic, psicològic) i que les distàncies s'hagin reduït força entre petits i grans. Els qui es queden, per tant, assumeixen amb rapidesa el paper mandrós d'haver de quedar-se a aquesta branca, en comptes de passar a pioners i caravel·les. I els que marxen, de sobte viuen el vertigen i la incògnita de com seran rebuts per gent que, als seus ulls, ja són grans i es comporten com a tals de debò. El millor en aquest moment, per part dels caps, és vetllar el reconeixement que les coses entre els membres del grup han acabat molt bé, si és el cas. Es tracta d'un record que pot infondre confiança en els qui passen a la branca posterior, i esperança d'un bon curs als qui es queden.

Un marc d'"identitat" al projecte educatiu de l'agrupament

Els rangers i les noies guies necessiten que l'agrupament els proporcioni un marc d'identitat. Si les coses han anat prou bé a llocs i daines, ens trobem amb nois i noies que transpiren estil escolta en la manera de fer a l'agrupament. Han interioritzat la importància de compartir, de parlar per resoldre els problemes, de ser valents i donar la cara quan toca.

Ara bé, que aquests comportaments estiguin interioritzats no significa que en tinguin consciència plena, del què i del perquè dels valors que es troben al darrera del que fan.

Ràngers i noies guies és una etapa clau en el desenvolupament del projecte educatiu de l'agrupament. Un cop la capacitat, tant de pensar com de sentir, ha fet un salt, es pot treballar l'adhesió i identificació amb els valors de la llei escolta i de les opcions des de la pròpia llibertat individual. Aquests nois i noies han d'aprendre el significat d'allò que realitzen sota un cert automatisme. No es tracta de fer les coses d'una forma perquè els caps així ho exigeixen sinó perquè s'ha entès el sentit i s'hi està d'acord. A l'edat de tretze o catorze anys això és possible perquè els preadolescents estan molt receptius respecte a tota proposta que els faciliti la configuració d'una identitat pròpia. Es considera un període crític en el qual s'imprimeix una forta petjada que condicionarà tot allò que vindrà després per una bona colla d'anys.

Un rànger, o una noia guia, hàbil des de fa temps en saber-se comportar de forma diferents segons el context —a l'escola, a casa, a l'agrupament o amb els amics— comença a tenir necessitat de tenir un propi nord, d'optar per un estil personal que no vingui definit per allò que s'espera d'un aquí o allà, sinó que un és el mateix aquí i allà. De res no val que aquests nois i noies siguin col·laboradors i solidaris durant el cap de setmana i als campaments, i que després siguin competitius i insolidaris quan practiquen un esport o realitzen tasques escolars.

A través de treballar per projectes, els ràngers i les noies guies han d'anar desxifrant els codis secrets de l'escenari escolta. Només d'aquesta manera, entenent-los, podran arribar a fer-se'ls seus de veritat —cosa que no sempre passa— i fer-ne no solament un estil de passar-s'ho bé, a l'agrupament, sinó un estil de vida que esquitxa tots els entorns on es mouen. Aquesta comprensió i lliure adhesió dels valors escoltes necessita que la temperatura de l'autenticitat, la confiança i l'empatia sigui elevada, fins al punt de fondre les resistències que poden desenvolupar enfront de les propostes que provenen del món adult. És el moment en què l'agrupament pot deixar de ser un terreny de joc per esdevenir un espai de vida, i cal aprofitar-se'n.

Com funcionen els projectes a ràngers i noies guies

Els ràngers i les noies guies són persones plenament capacitades per tirar endavant projectes, més complexos i més rics que els de l'etapa anterior. Això és possible perquè dis-

posen de noves habilitats (per pensar, per manipular materials, per imaginar i crear, per preveure) i sobretot de bones dosis d'energia que cal canalitzar d'una forma endreçada perquè siguin font d'aprenentatge. L'agrupament és un espai de primera on poden veure satisfeta la seva necessitat de mesurar-se de tu a tu amb la realitat tot passant-s'ho bé.

Tot i així, són nois i noies que, quan són en grup, encara els costa d'organitzar-se i de trobar una sintonia col·lectiva. Demanen la implicació dels caps per arribar allí on ells i elles no poden, i accepten bé el seu suport si veuen que els pot ser útil per aconseguir allò que es proposen. En aquest sentit, cal tenir en compte:

■ En la fase de proposta, els rangers i les noies guies tenen bones idees. A la seva edat, dominen força la idea d'allò que és possible i d'allò que no ho és, i no hi haurà gaire problemes per reconduir propostes irrealitzables envers el terreny de la possibilitat. Amb tot i això, caldrà evitar que s'autolimitin en un exercici de realisme, i aprenguin a dir lliurement tot el que els agradaria fer. Normalment proposen projectes que posen a prova les seves noves capacitats, en ocasions relacionades amb coses que fins aleshores no haguessin somniat mai de fer pel fet de ser "petits" —un viatge a l'estranger, una ruta amb bicicleta pels Pirineus, etc.—. Caldrà, però, anar amb molt de compte a l'hora d'animar l'assemblea de propostes, doncs podem trobar-nos que l'opció per una proposta o una altra estigui sotmès a les seves relacions en el si del grup, i esdevinguin una eina per a l'enfrontament. Per aquest motiu és important que els caps vagin orientant les propostes de manera que aquestes siguin molt àmplies i que recullin molts elements, com un collage. Elaborar propostes que demanen activitats variades redueix el risc d'instrumentalització del projecte d'uns envers els altres, i garanteix que tothom s'hi pugui veure motivat en algun aspecte, element clau en una edat en què les preferències i les afeccions comencen a estar ja força definides.

■ En la fase d'elecció, els rangers i les noies guies compten amb una forta motivació per defensar la seva proposta. De la mateixa manera, però, tenen dificultats per arribar a consensos, són gent predisposada a fer del seu projecte la seva causa, com un exercici d'argumentació i d'experimentació de la seva força. Si hem aconseguit que les propostes que arriben a la taula siguin àmplies i integradores, ja haurem guanyat molt camí, però caldrà encara invertir temps i dedicació a fer un procés previ a l'assemblea d'elecció que passa pels petits grups. Millor que discutir les coses així tots junts d'entrada, el millor és valorar les propostes i adoptar una decisió prèvia per petits grups, sempre usant

l'estructura contrària que hem utilitzat per elaborar-les: si hem usat els petits grups formals, valorarem les propostes a partir dels grups espontanis i naturals de relació. Si les propostes han nascut de grups naturals, aleshores hem d'utilitzar els grups formals.

■ En la fase de planificació, aquests nois i noies ja tenen capacitat tant per assenyalar el fil conductor del projecte (organització de les accions i els passos a fer) com per fer un llistat realista amb els recursos de tota mena que es necessiten per tirar-lo endavant: persones, materials, eines... Potser el que més costa és la previsió dels diners. No dominen del tot els euros que costen les coses que vagin més enllà de coses quotidianes (roba, llaminadures, alguns aliments), ni tampoc tenen massa idea de com obtenir-ne si és que en calen molts, doncs la seva font única de finançament acostumen a ser els pares. Els caps els hauran d'ajudar, doncs, a l'hora de fer aquestes previsions i trobar solucions per pagar les activitats. Potser una de les millors maneres d'aconseguir-ho no és tots plegats a la vegada sinó a poc a poc, per parts, en petits grups que s'encarreguen d'un aspecte concret del projecte.

■ En la fase de realització, els rangers i les noies guies ja no tenen dificultats per aguantar la tirada d'un projecte que dura unes quantes setmanes, o uns pocs mesos. Amb tot, la constància no és precisament un dels seus punts forts. Un dia els trobem molt implicats en les accions a fer, i un altre dia arrossegueu un aire desmenjat d'aquells que donen ganes d'engegar-ho tot a rodar. Els caps no hauran de deixar-se impressionar per aquests cicles, del tot normals, i hauran de preveure una estructura d'animació paral·lela al projecte que introdueixi elements d'intriga i emoció. Sense que es mengi la importància de l'activitat principal, cal trobar aquesta història, aquest fil que anima i motiva, i que so-

la constància no és precisament un dels seus punts forts.

Un dia els trobem molt implicats en les accions a fer, i un altre dia arrossegueu un aire desmenjat d'aquells que donen ganes d'engegar-ho tot a rodar

bretot els fa sentir a gust tot veient com els caps s'impliquen i preparen coses per a ells.

■ En la fase de revisió, els rangers i les noies guies ja poden abastar una reflexió que depassi el resultat del propi projecte i s'endinsi en les característiques del procés que l'ha fet possible i els aprenentatges personals i grupals que se'n deriven. Amb tot, encara necessiten força ajuda per acabar de comprendre el per què de tot allò que ha passat, sobretot d'aquelles seqüències en què la dinàmica pintava bastos. Els caps han d'evitar que la revisió sigui una conversa esbiaixada pels seus sentiments personals, on els nois i noies aprofiten per llençar-se els trastos pel cap sobre les coses que no han acabat de funcionar del tot sense veure que tothom té una mica de responsabilitat del fet que una situació hagi anat d'una manera o d'una altra. Cal ajudar-los a ser més equilibrats en els seus judicis —la seva capacitat per ser durs és molt elevada— i orientar la seva reflexió envers la complexitat de tota la quantitat d'elements (tan interns com externs del grup) que han fet que les coses hagin acabat així.

Com funcionen els dinamismes a rangers i noies guies

Petit grup

A rangers i noies guies els petits grups s'anomenen patrulles. És recomanable que les patrulles siguin de sis persones.

La formació de les patrulles ha de ser un tema que podem plantejar de fer al cap de poques setmanes de començar el curs. Si no hi ha cap situació extraordinària, els nois i noies ja es coneixen de fa alguns anys, i la fase de coneixença i d'exploració no cal que sigui massa llarga.

No cal dir que les patrulles les han de fer els propis nois i noies. En aquesta edat, tan sensibles a l'amistat i la seva llibertat, és vital que els petits grups esdevinguin un espai carregat de diferències, perquè serà en ells on es pot arribar a vertebrar la vida de la unitat. És complicat que una noia de tercer any, madura, senti interès per acostar-se a un noi de primer any en el marc del gran grup, però el petit grup facilita aquest contacte gràcies a la proximitat i al joc de relacions que s'hi desplega.

Les patrulles ha de ser permanents, i als rangers i les noies guies els agrada de mantenir la tradició del nom dels petits grups any rere any: noms de muntanyes, de pobles ibèrics

o d'animals acostumen a donar una identitat que passa al llarg de les generacions i que desperta interès i complicitat.

A diferència dels castors, i dels llops i les daines, amb els adolescents de dotze a catorze anys val la pena mantenir les mateixes patrulles tot el curs sencer, i combinar-ne l'existència amb d'altres tipus d'agrupacions, per exemple en forma de comitè per donar resposta a alguna necessitat més tècnica i no tan centrada en aspectes de convivència, com la patrulla.

Progrés personal

Com hem comentat, els rangers i les noies guies se situen en un marc on el seu progrés col·lectiu passa per interioritzar els valors de la llei de forma conscient i volguda. És un moment clau del seu desenvolupament. Els agrada sentir que creixen en tots els sentits (el cos, la personalitat, les habilitats...), i sobretot que aquest creixement és reconegut i apreciat per grans i petits al seu entorn.

Nois i noies d'onze a catorze anys ja poden progressar en assumir responsabilitats dins del gran grup. Poden comprendre que són necessaris, i mirar de respondre-hi. També poden —i els encanta— discutir sobre la marxa de les coses i situar-hi les responsabilitats individuals que han estat la causa de l'èxit o de la desfeta d'alguna activitat o projecte.

Els moments de reflexió i de revisió d'aquest progrés poden anar fent-se de curs en curs. No es tracta que cada noi o noia digui què ha après a cada activitat, sinó que de tant en tant se li faciliti un espai personalitzat per pensar sobre si mateix i sobre com va progressant en el marc que li proporciona l'agrupament per a aquesta edat. El campament d'estiu és una bona ocasió per ajudar a trobar aquest espai, i poder-lo compartir si cal amb els caps o els altres.

Entre aquests adolescents, els qui se senten menys afavorits —i per tant necessiten una atenció per part dels caps per donar-los una empenta— són els qui estan més mancats d'habilitats socials per a la relació. No saber relacionar-se amb els altres, no saber "estar", pot bloquejar el progrés personal a escala global, ja que es poden reduir els espais i les vies de posar-se a prova a la mínima expressió. Els nois i noies que no tenen habilitats socials han de concentrar el seu esforç en anar adquirint-ne com a camí segur per a un progrés personal en igualtat de condicions que la resta.

Fraternitat universal

La fraternitat universal a rangers i noies guies passa per un grau d'elaboració prou abstracte. Els nois i noies a aquesta edat inicien el camí de comprendre les relacions entre el global i el local sense necessitat de partir de fets locals i propers, i això eixampla les seves possibilitats de contextualitzar la seva activitat en un marc més ampli.

En conseqüència, aquests adolescents poden sentir-se sacsejats per aquest dinamisme no només en la fase de proposta i planificació, sinó també de realització. És fàcil veure com un grup d'aquesta edat s'engresca a realitzar un projecte amb un altre grup d'escoltes d'una altra latitud, o com a voltes sorgeixen projectes en què els valors de la llei es fan presents a l'hora de resoldre necessitats de l'entorn.

En aquest punt del seu desenvolupament, aquests nois i noies poden començar a teixir xarxes de relacions complexes entre els elements dels diferents entorns socials, i identificar la interdependència existent entre allò que passa al costat de casa amb allò que passa a escala planetària. Temes com la immigració, la pau, el medi ambient o la pobresa poden ser vistos no només com una realitat que succeeix al costat de casa, sinó com un fenomen que solament s'entén del tot si l'observem en el seu context.

Compromís

La capacitat dels rangers i de les noies guies per comprometre's, si volen, és gran. Dominen bé el significat de la responsabilitat, del que significa dir de fer una cosa i després no fer-la, i de les conseqüències que no fer-ho pot comportar. També poden ser sensibles al que representa no ajudar els altres, no compartir, no escoltar ni parar atenció a les normes col·lectives.

Els nois i noies d'onze a catorze anys poden desplegar una reflexió bastant elaborada del que està suposant el seu pas pel grup, quins són els punts forts de la seva presència i els punts febles que de vegades couen

Els nois i noies d'onze a catorze anys poden desplegar una reflexió bastant elaborada del que està suposant el seu pas pel grup, quins són els punts forts de la seva presència i els punts febles que de vegades couen. Aquesta reflexió acostuma a ser força present en el marc de la vida amb els altres, però no destorba dedicar un temps a una reflexió més general sobre on són i cap a on volen anar. Els rangers i les noies guies també són convidats a fer la promesa.

Aquesta promesa, a finals del primer any d'estada en el grup, i en un entorn com una sortida o un campament, val la pena que arribi després d'una conversa amb els companys i les companyes sobre com es veuen els uns als altres. En aquesta edat, però, cal vetllar perquè aquestes converses es facin en un ambient relaxat i positiu, ja que pot existir molta duresa en els comentaris, cosa que al final fa més mal que bé i que impedeix aconseguir l'objectiu que es pretenia: engrescar a la millora personal. Fer un raid pot ser una experiència que ajudi a crear aquest clima de proximitat i d'experiència intensa i positiva.

La decisió de la promesa, tant de fer-la com del seu contingut, és lliure per a cada noi i noia. El moment del seu desenvolupament crida a centrar els seus compromisos personals al voltant de les relacions amb els altres, de la cooperació, de la solidaritat. Si alguna cosa resulta difícil a un o una adolescent en aquesta etapa és mirar d'anar amb aquells amb qui no s'hi vol fer relació. Lluny de forçar relacions artificials, del que es tracta és d'assumir la necessitat de no perdre oportunitats de descobrir amistats en persones impensables.

A més a més, en aquesta edat també és important girar l'atenció vers els compromisos col·lectius, els que som capaços de prendre en grup. Cal transmetre la sensació que el compromís individual té sentit en un marc ampli en el qual tots hi juguem fort. Per dinamitzar aquest compromís col·lectiu, una bona eina pot resultar el que anomenem la carta. La carta és un text elaborat per tot el grup on hi queden reflectits tots els reptes que els nois i noies assumeixen per crear un clima de convivència d'acord amb els valors de la llei.

Joc institucional

Els rangers i les noies guies prenen les decisions importants en assemblea. Són gent gran, amb trajectòria de parlar en grup, i aquest és l'espai en el qual s'hi ha de reflectir tota la dinàmica pròpia de la discussió sobre els projectes, els campaments o els conflictes de grup. A l'assemblea hi és present tothom, caps inclosos. Fóra bo que les assemblees no

fossin improvisades, sinó que hi hagués un temps de preparació. Alguns rangers i noies guies, conjuntament amb els caps, poden quedar una estona abans del cau i pensar el contingut d'aquella reunió, i proposar-lo de manera oberta a la resta.

Les assemblees a rangers si noies guies poden ser bastant llargues, i pot haver-hi fins i tot un interès a allargar-les, perquè suposen una bona eina per explorar les seves capacitats i habilitats d'argumentació i defensa de posicions pròpies. D'entrada, pel que fa a la moderació, no hi ha d'haver gaire problema, doncs són gent gran que han d'haver adquirit l'hàbit de respectar la paraula. Però, per si de cas, sempre és bo de tenir algun noi o noia que compleixi la funció de moderador de la trobada. Com hem dit en un altre moment, aquest espai comú pot ser un terreny per al combat entre grupets, o entre algunes persones, per tal de reforçar la seva posició en un col·lectiu de persones que juguen a esdevenir adultes, i per això el rol dels caps com a reguladors és fonamental, sempre respectant la seva autonomia de gran grup.

Pel que fa a l'organització en petits grups, els rangers i les noies guies s'estructuren a partir de les patrulles com dèiem més amunt. Aquests adolescents, però, ja duen a terme projectes d'una certa complexitat i durada en el temps, pel que es fa imprescindible que aquestes patrulles convisquin amb comitès de treball especialitzats que donen suport tècnic a algun aspecte de l'activitat. Si anem a fer una expedició de trineus de fusta als Pirineus, hem de veure com planifiquem el transport des del cau fins a la destinació, com aconseguim els materials de fusta necessaris i quin disseny hi volem fer... Són qüestions que poden resoldre petits grups de nois i noies de les diferents patrulles que s'apleguen per fer-ho. En alguns agrupaments fins i tot es reuneixen representants d'aquests comitès de treball especialitzats per coordinar-se, i anomenen consell d'expedició a aquest tipus de reunió.

Rangers i noies guies també és un bon moment per començar a delegar responsabilitats importants en càrrecs més o menys duradors. Vetllar pel bon estat del material, portar els comptes de l'economia o conservar l'arxiu de documents del grup són coses que ja poden començar a compartir els caps amb aquests nois i noies. També resulta positiu per al seu creixement que segueixin aprenent a fer de representants. Se suposa que saben com gestionar aquesta tasca, per la qual cosa el repte neix d'exercir la representació amb una forta capacitat de mediació, és a dir, aprenent a prendre distància i implicant-se a resoldre les desavinences que puguin néixer en el si del grup. Val molt la pena que els lí-

ders naturals dels grups d'onze a catorze anys tinguin aquesta experiència de mediació.

Per acabar, volem remarcar el fet que alguns grups de rangers i noies guies també disposen d'un consell. Es tracta d'un grup reduït de nois i noies, normalment els més grans, que acompanyats dels caps s'ocupen de debatre amb serenitat els problemes pel que fa a les responsabilitats i els càrrecs. En alguns casos, es prefereix que el consell sigui la mateixa assemblea. El sentit del consell és mirar de resoldre els atzucacs que a voltes es produeixen en la vida col·lectiva, i trobar propostes de solució que després es puguin debatre i aprovar en assemblea per a la millora de tots. En aquesta edat és especialment important vetllar perquè aquest consell existeixi, doncs de vegades és la forma de solucionar picabaralles entre alguns nois i noies del grup sense necessitat de recórrer al marc de l'assemblea per parlar-ne. En alguns agrupaments, la tradició fa que aquest consell s'anomeni consell d'honor.

Resumint

Podrem considerar que el procés d'“identitat” a la branca de rangers i noies guies ha estat completat quan els preadolescents que han de passar de branca:

- Han desenvolupat una bona autoestima, saben qui són i els agrada ser-ho, sempre en camí de creixement personal.
- Han forjar una identitat amb sentit, emmarcada en els valors de l'escoltisme.
- Han après a respectar la diversitat que hi ha al grup, i han trobat estratègies personals i grupals per conviure-hi.
- Han descobert un món adult de valors solidaris al qual volen adherir-se.
- Han assolit un equilibri personal que els permet gestionar les seves emocions més o menys de forma adequada.

Pioners i Caravel·les

Comencen a prendre consciència que tenen tota la vida per endavant, tot un món sencer per descobrir, i això els dóna força i els retreu alhora, els motiva i els espanta a la vegada

Fitxa tècnica

- Nom de la branca: Pioners i Caravel·les
- Edat: Entre 14 i 17 anys.
- Relació amb etapes escolars: Tercer i quart curs d'ESO. El darrer any d'estada a la branca ja no segueixen ensenyaments obligatoris, i ja tenen edat de treballar.
- Gènere cinematogràfic de referència: Els pioners i les caravel·les són persones que a poc a poc van assimilant i acostumant-se a les noves capacitats i condicions de vida que els ha imprès el terrabastall de la preadolescència. Per aquest mateix motiu, també podem afirmar que són persones amb més criteri i més seguretat a l'hora d'avançar en el seu procés d'autonomia. Malauradament, la maduració del seu rellotge biològic no coincideix amb la maduració del seu rellotge social. Un i altre tenen una relació impossible i imprescindible a la vegada, com a les millors pel·lícules **d'amor**:

■ **Activitat social.** Els adolescents gaudeixen d'una capacitat per pensar i sentir força semblant a la dels adults, tot i que encara la tenen poc entrenada. El joc d'estratègia, l'exercici físic o les activitats de lleure són encara entre els seus interessos, però queden subordinats sota el paraigua de les relacions socials com eix central de la seva activitat. Ja no és només allò de buscar l'amic o l'amiga de l'ànima com a rangers i noies guies sinó cercar la colla, el grup gran que dóna seguretat i identitat, el grup de referència on es vol desenvolupar tota l'activitat amb significat per a ells i on sovint esperen trobar —amb una certa impaciència— la persona

amb qui experimentar les primeres relacions afectives de parella. Com a les pel·lícules romàntiques, la fascinació, el desig i l'enamorament de vegades semblen no tenir límits.

■ **Comunicar amb el silenci.** Si tot va bé, a aquestes edats els adolescents ja tenen un domini prou desenvolupat del llenguatge, tan oral com escrit. Allò que no tenen clar del tot és el domini dels diferents contextos comunicatius, i el tipus de to i de paraula que cal a cada moment, ni les possibilitats infinites tant de la comunicació verbal com d'aquella que podem desplegar amb el cos. És temps d'aprendre a desxifrar i produir significats amb la mirada, amb el gest, amb el somriure, eixamplant els límits de la paraula. Com a les bones pel·lícules d'amor, els pioners i les caravel·les aprenen el poder de transmetre els significats més importants a través dels silencis.

■ **Ser grans sense traves.** Els nois i les noies de quinze o setze anys disminueix la necessitat d'anar a la recerca constant de models i imitar-los, a poc a poc ja van trobant el seu propi estil, el món de símbols i d'activitats que els identifica. Els segueix menjant l'ànsia, però, d'esdevenir adults, de comportar-se com els grans que els envolten. A diferència dels rangers i les noies guies, però, la societat ja els permet de dur a terme activitats "prohibides" fins aleshores: conduir una moto de baixa cilindrada, treballar amb un contracte, etc. Amb tot, tenen molt poc recorregut, i la curta perspectiva que han acumulat d'una vida adulta els confon fins al punt que creuen que això de ser gran és bufar i fer ampolles. Talment una pel·lícula romàntica, el desig els impedeix veure la realitat, i és força habitual que es tirin de cap a una piscina buida en més d'una ocasió... amb les consegüents seqüeles de tota mena.

■ **Tot un món per descobrir.** Aquests adolescents comencen a prendre consciència que tenen tota la vida per endavant, tot un món sencer per descobrir, i això els dóna força i els retreu alhora, els motiva i els espanta a la vegada. Enamorats de la vida, pateixen aquesta contradicció clàssica de l'enamorament. Mai reconeixeran, però, inseguretats o por davant dels tempteigs que assagen per encetar el camí de l'existència adulta. Forma part del seu joc mostrar un aire desafiador i segur. Si els grans que els acompanyen cauen en el parany, i els forcen a reconèixer la seva vulnerabilitat, aleshores faran tot el possible per demostrar el contrari, si cal trencant els límits. Com a les pel·lícules d'amor impossible, l'amant que és descobert i no correspost —almenys en aparença— només li queden dues sortides: o l'atac, o la fugida.

■ Deu pel·lícules per comprendre millor els pioners i les caravel·les: Casablanca, Breu encontre, Memòries d'Àfrica, Contra la paret, Before the rain, Brokeback Mountain, Codi 46, El piano, Un cor a l'hivern, Els ponts de Madison county, Titanic, El príncep de les mares, Ferida, El que queda del dia, Lolita.

Pioners i caravel·les a la societat actual

Els adolescents de la nostra societat no ho tenen fàcil. En un context com el nostre, la distància entre els seus dos rel·lotges —recordem-ho: el biològic i el social— és encara més gran. L'ensenyament obligatori els fa romandre en una estructura d'escola-institut que no acaba fins als setze, i les expectatives de fer una vida pròpia, lluny de la llar familiar —és a dir, trobar una feina estable i un pis on viure— són remotes a la seva edat. Ells i elles ho saben, i afronten la reflexió sobre el futur per primer cop i amb incertesa. Fins aleshores tota la seva vida havia estat programada: d'un curs cal passar a un altre, després d'una activitat cal continuar amb una altra. Ara s'acosten decisions importants que marcaran el camí que prendrà la seva vida: seguir estudiant, posar-se a treballar o les dues coses? I en cas de resposta afirmativa: quins estudis o quina feina?

Per norma general, els pioners i les caravel·les afronten aquestes decisions amb poca perspectiva, per desesperació dels seus pares, que els veuen sovint en un núvol irreal d'inacció davant del precipici que els suposa optar per una via o una altra. Aquests nois i noies acostumen a no veure-hi més enllà del seu propi nas, i als adults que encara se'n responsabilitzen això els inquieta. Amb tot, el procés de divorci amb la família iniciat uns anys abans queda llest per sentència. Es passa a una clara separació de béns i d'idees, i a unes visites de cap de setmana alterns, on els temes de conversa evidencien un divorci amistós després de les baralles i la lluita per la independència —normalment a l'hora de dinar—. No queda clar, però si aquesta victòria es deu al seu grau de maduresa o al cansament i acceptació de la situació per part dels propis pares.

Molts nois i noies de quinze i setze anys, a Catalunya, són fans d'un estil de vida i de consum marcat per les 5 M: música, mòbil, moto, marca (roba, és clar) i marxa de cap de setmana. Pot haver-hi variacions, incorporant o traient elements de la llista (per exemple, complementant el mòbil amb el messenger), però resulta evident per a tots que aquest és el patró de consum que cal seguir i al qual la societat els convida a apuntar-s'hi. L'experimentació de distints formats de drogues, o de relacions sexuals, passen a ser un comportament habitual i integrat en la seva vida quotidiana en molts casos, i és

aleshores quan hem de parlar de comportaments de risc.

Per desgràcia, els dubtes i els neguits que els provoca aquesta situació no volen, d'entrada, compartir-los amb els adults, i a voltes ni tan sols amb els seus amics. Es tracta d'una etapa difícil des del punt de vista de l'expressió dels propis sentiments, que moltes vegades queden soterrats en les profunditats del seu silenci desafiant. Cal molta, molta paciència i habilitat per tractar amb aquestes persones des d'un punt de vista educatiu. Si els adults no els tenen por, i són capaços de mostrar-los confiança absoluta de veritat —que necessiten com l'aire— aleshores és possible que molts d'ells puguin aferrar-se al consell o a la paraula d'un adult que els escolta en moments de desesperança.

Com funcionen els grups a pioners i caravel·les

Els grups de pioners i caravel·les estan, diguem-ne, una mica de tornada de tot. Són dels grans de l'agrupament i tenen una gran seguretat en el domini d'aquest context. No és edat tampoc d'una entrada de molta gent nova, per la qual cosa cada grup es retroba més o menys igual que fa tres anys abans.

La fase de trobada acostuma a ser molt lenta, mancada de dinamisme. Aquesta seguretat que tenen els grans del grup de conèixer-ho i saber-ho tot genera un sentiment general d'inacció. Tothom, grans i petits, estan a l'expectativa. Els primers, de veure si els que arriben de rangers i noies guies són unes criatures, o bé ja es pot comptar amb ells com a gent "adulta". Els segons, de respirar quin és l'ambient i per on van les coses. És normal que costi demanar-los de seure i parlar sobre què fer aquell dissabte, que costi que obrin la boca per dir què en pensen, perquè certament hi pensen poc. És edat també de plantejar-se seriosament la continuïtat, o no, a l'agrupament, que a voltes pot ser vist com una cosa de "nens" que cal abandonar per integrar-se a la vida tan interessant de les 5 M. Els caps tenen molta feina a treure'ls la son de les orelles, la mandra crònica que tenen aquests grups, i això és possible convidant-los a participar d'activitats de l'entorn que siguin per a gent gran —anar a la presentació d'un cicle sobre el medi ambient, fer un taller curt sobre sexe segur, participar en una marxa contra la guerra, etc. —. D'aquesta manera es va marcant un ritme, es van escalfant motors, donant idees sobre possibles projectes, i sobretot remarcant als de primer any quin és l'estil que cal seguir, que no és el que mostren els de segon i tercer any.

Cal donar temps per a la fase de trobada, doncs en ella es van forjant les bases per a

una òptima fase de presa de consciència. En aquesta es repeteix el fenomen de creació de grupets naturals, però amb una particularitat. És habitual que a pioners i caravel·les hi apareguin algunes relacions de parella entre membres del grup, i es dóna el cas que aquestes relacions afectives no acostumen a coincidir amb les relacions d'amistat i afecions, per la qual cosa es crea una estructura bicèfala en la qual tenim les parelletes d'una banda i les colles per una altra. No és una època de grans enfrontaments entre ells —tot i que en tenen— perquè a aquesta edat l'enemic és l'adult, i això genera un cert grau de cohesió i d'anar tots més o menys a la una. De tota manera, no hi ha grans enfrontaments, perquè no hi ha grans expectatives d'aprofundir massa en les relacions, bastant difoses en general.

De fet, aquest és l'estat natural dels grups de pioners i caravel·les: el de l'eterna presa de consciència. Si fos per ells, s'hi quedarien tot el curs allí, i els caps s'hi han de posar forts per anar provocant la generació de petits conflictes que, sense desmotivar-los, els vagin tensionant i fent anar més enllà. En la fase de contacte cal ser molt clars i valents: aquests adolescents són a l'agrupament per fer coses, projectes, i no només passar l'estona. Cal aprofitar els líders més positius del grup per recolzar-se en ells. A diferència de les branques anteriors, la importància del contracte no passa tant per millorar el clima de convivència del grup sinó el pacte de mínims i de respecte que cal que hi hagi entre grup i equip de caps per tal de tirar endavant amb unes mateixes regles. Regles no solament aplicables a les activitats sinó també a temes importants per a l'edat com, per exemple, el consum de diferents tipus de drogues: alcohol, tabac, haixix...

Si els caps se'n surten, i el grup té clar que és als escoltes per aprendre a desplegar les noves possibilitats que li proporcionen el seu grau de maduresa, aleshores la fase de plena activitat esdevé oli en un llum. Cal, però, que el projecte sigui molt engrescador i que tothom hi tingui un paper, altrament viurem un rosari d'abandonaments i desercions. Perquè als pioners i les caravel·les, sempre a la recerca del lloc perfecte on sentir-se grans i compresos, no dubten ni un instant de replantejar-se l'acord assolit si creuen que una nova orientació de les coses els oferirà més beneficis. La vida d'aquestes persones és molt intensa, com una muntanya russa, plena de pujades i baixades, i quan es troben immersos en un pic o en un forat, l'interès pel grup passa a segon terme ja que donen prioritat a allò que els afecta personalment. Cal que els caps desenvolupin una estratègia d'enginyeria en el repartiment de responsabilitats, garantint que totes són sempre assumides per més d'una persona, de manera que si una falla, el grup no se'n ressent perquè

n'hi ha d'altres que, amb una mica de sort, continuen estant "on" en comptes d'"off".

La fase de comiat no acostuma a portar grans problemes. Si han aparegut grans amistats o relacions de parella entre grans i petits, ni uns ni altres se senten intranquils d'haver de separar-se del grup, ja que tenen prou edat i autonomia com per substituir la branca com espai de trobada pels vespres després del cau o altres estones. La continuïtat de les relacions, als setze o disset anys, ja no depèn d'un aixopluc creat pels adults. Si el curs ha funcionat bé, hi ha ganes de simbolitzar-lo doncs la satisfacció és molt gran. Si les coses no han rutllat, simplement s'espera passar d'etapa i prou. Potser el que cal destacar és el repte que tenen els pioners i caravel·les de tercer any, a les portes d'una nova branca, el TRUC, que trenca amb tot allò vist fins aleshores. Els caps passen a ser animadors, el grup es redueix molt i les activitats que s'hi desenvolupen tenen relació amb el servei. Els adolescents s'ho han de rumiar força, i decidir si aquest espai que els continua oferint l'agrupament els interessa, o bé consideren que ja n'hi ha hagut prou i opten per marxar del cau. En els agrupaments de zones rurals, a més, a aquests dubtes s'hi afegeix la complicació que suposa haver d'anar a estudiar lluny de casa, o treballar els caps de setmana. Els caps de pioners i caravel·les tenen un paper molt important a l'hora d'orientar a aquests adolescents en la presa de decisions al respecte.

Un marc de "projectar" al projecte educatiu de l'agrupament

A pioners i caravel·les, l'orientació del projecte educatiu de l'agrupament se centra precisament en la dimensió de projectar. Projectar a diversos nivells. En primer lloc, des del punt de vista de grup. Si a rangers i noies guies han assolit un estadi d'identitat amb la proposta escolta, és fàcil doncs que sentin la necessitat de realitzar coses, i a més de fer-les d'una forma determinada, malgrat que les hormones els empenyin cap a l'astènia permanent. Per això el gran repte de l'etapa és desenvolupar projectes en tota la seva amplitud. La capacitat per a fer-ho hi és, i el pioner i la caravel·la està demanant a crits silenciosos que se'ls tingui en compte com a grans de veritat. Els adolescents viuen per primer cop la possibilitat de fer accions "importants" en tota la seva magnitud, abastant la complexitat de gestionar pressupostos, preveure temps i recursos, i cal facilitar-los l'espai perquè això sigui possible.

Un altre nivell és la descoberta de l'escoltisme com projecte social. Als escoltes no només hi anem a jugar o a créixer com a persones sinó que l'acció col·lectiva, la finalitat de tot plegat, és deixar el món una mica millor de com estava. Els pioners i les caravel·les

han de veure com l'agrupament els dóna un cop de mà a l'hora d'interessar-se i preocupar-se per tot allò que passa a la societat, i com aquest pot resultar una plataforma vàlida per desplegar les ales i volar envers el compromís social. Aquesta branca és el moment de donar sentit social a la tasca, d'inocular fortes dosis de transformació social en tot allò que es du a terme o en connexió amb altres iniciatives.

Tot i això, pioners i caravel·les és també temps de projecte personal. Ja ho dèiem, cal prendre-hi decisions vitals que marcaran el futur immediat i a mig termini d'ells i elles com a persones. L'agrupament no pot ser un espai aliè a aquestes necessitats tan vitals, i ha d'oferir oportunitats per compartir-les i treballar-les a nivell intern. Entrenant-se en la creació d'un projecte de creixement personal a la branca, cada adolescent pot adquirir habilitats per anar construint el seu projecte de creixement global.

Aquesta capacitat de previsió —és a dir, de fer projectes amb gran autonomia—, si ha estat cultivada des d'una identitat clarament escolta a la branca anterior, imprimeix un estil i un aprofundiment en el camí d'anar contaminant cada fet de la pròpia vida amb els valors propis d'aquesta proposta. Preveure, somniar, imaginar... Ara ja no es fa només per engrescar-se amb jocs sinó per a prendre decisions reals que afectaran directament el decurs de la seva pròpia vida. L'agrupament ha de ser un lloc d'experimentació i de seguretat alhora. D'aquesta manera s'adquireix un domini prou ampli del seu projecte vital com perquè després els beneficis d'aquest creixement personal s'escampin tot fent servei als altres. Un no pot servir els altres si no controla els remes de la seva pròpia barca. Els trucaires podran dur a terme un bon aprenentatge emmarcat en la projecció si quan eren pioners i caravel·les van vèncer la por a fer-se grans i assumir amb valentia les contradiccions i les dificultats que suposa ser adult dia a dia.

Com funcionen els projectes a pioners i caravel·les

Des d'un punt de vista de maduresa intel·lectual, els pioners i les caravel·les no necessiten grans suports externs per tirar endavant els seus projectes. Si l'activitat els motiva, disposen de totes les eines personals per gestionar la seva posada en funcionament.

Les dificultats d'aquesta branca no vénen per la banda de la capacitat sinó de l'estat de motivació i d'eixamplar la mirada envers un entorn més ampli que el del propi grup. Per tal de resoldre-les, els caps hauran d'acompanyar a aquests adolescents en cada fase dels projectes amb una acció determinada:

■ En la fase de proposta, resulta molt fàcil que els pioners i les caravel·les tinguin idees i projectes al cap. Tenen un coneixement cada cop més complet del món i la societat en general. El problema és que a voltes no acaben de fer el pas per engrescar-se a pensar propostes que vagin més enllà del seu entorn immediat. Els manquen encara claus per identificar projectes que siguin socials i que els permetin entroncar amb els valors que ja formen part de la seva identitat des de rangers i noies guies, els valors de l'escoltisme. Fins ara els projectes que han fet a l'agrupament han estat limitats a les dimensions del propi grup. Pioners i caravel·les ha de ser un pas més envers l'obertura que culmina a TRUC, i els caps tenen la funció imprescindible d'obrir-los els ulls i orientar-los en la recerca d'informació de projectes i activitats que els poden implicar en la millora de la societat.

■ En la fase d'elecció, aquests adolescents ja disposen d'una capacitat de raonament que fa molt fàcil la reflexió al voltant dels punts forts i dels punts febles de cada proposta, dels avantatges i els inconvenients de decantar-se per un projecte o per un altre. Malgrat tot, no podem perdre de vista que els pioners i les caravel·les són gent amb uns interessos molt definits, fins al punt de fer-ne marca d'identitat. A diferència dels més petits, que poden compartir motivacions més o menys comunes, als quinze o setze anys la diversitat de necessitats i afeccions fa que sigui difícil de gestionar l'elecció. Per això els caps procuraran orientar l'elecció de manera que els compromisos adquirits tinguin a veure amb més persones que les que hi ha al grup, com a estratègia per reforçar la seva cohesió i una elecció que uneixi més que dividir. Si es fan projectes socials, l'elecció ha de ser compartida amb aquelles persones de fora de l'agrupament amb les quals es pensa treballar plegats.

■ En la fase de planificació, els pioners i les caravel·les compten amb el gran avantatge de dominar no només els recursos que fan falta per dur a terme activitats, sinó també la gestió del temps que cal planificar. Són més realistes que els rangers i les noies guies a l'hora d'avaluar les possibilitats de fer un projecte en un període determinat. En allò que no en són tant és en lligar tot plegat de manera que s'aconsegueixi allò que inicialment estava previst. Sense acompanyament dels caps, poden trobar-se fent una cosa que, tot i resultar molt interessant, no ajuda a assolir l'objectiu plantejat. Tot projecte és ple d'imprevistos, de coses que cal canviar a meitat de recorregut, i els caps tenen un paper important a l'hora de planificar no només allò que cal fer sinó també alguns imprevistos que poden sorgir. Aquests adolescents ja poden elaborar hipòtesis sobre possibles escenaris que poden passar, i cal planificar algunes pistes sobre com reaccionar d'acord amb un o un altre.

■ En la fase de realització, el grup també compta amb el potencial personal dels seus membres. Els pioners i les caravel·les saben molt bé què han de fer, com i quan. El problema és que no sempre volen. I com dèiem, a voltes no és per falta de voluntat. Els trasbalsos personals, habituals, poden desviar l'atenció de la feina que es fa en el grup, i es pot engegar un procés de desmotivació generalitzat. Per això els caps han de forçar que el projecte vagi donant resultats concrets a cada pas, per garantir que efectivament les coses van tirant endavant a poc a poc, i per rebre la motivació que sempre acompanya la feina ben feta i l'elogi d'aquells que no són del grup i que valoren positivament la tasca endegada.

■ En la fase de revisió, els pioners i les caravel·les són els primers de l'agrupament que ja poden fer raonaments sobre com haurien pogut anar les coses si s'haguessin fet d'una altra manera. Tenen un potencial que els permet plantejar alternatives respecte al passat que després poden mirar de tenir en compte en el futur, i així aprendre. Però aquest exercici d'aprendre dels errors comesos no els resulta senzill. La confiança en les pròpies possibilitats és tan alta de vegades que, quan hi ha alguna cosa que no funciona, la responsabilitat acostuma a no ser vista com pròpia. Els caps han d'ajudar-los a tocar de peus a terra, i a acceptar les pròpies errades i limitacions, un exercici que no els és gaire fàcil. D'aquesta manera, prendran consciència d'allò que poden millorar, com a persones i com a grup, en un clima constructiu.

Com funcionen els dinamismes a pioners i caravel·les

Petit grup

A pioners i caravel·les els petits grups s'anomenen equips. Els equips són formats per sis persones de la unitat, tot i que si el gran grup és més reduït perquè hi ha adolescents que comencen a abandonar l'agrupament, poden fer-se de cinc. Quatre és massa poca gent.

La formació dels equips no cal que esperi gaire. Igual que a rangers i noies guies, és possible que els nois i noies ja es coneguin de fa temps, i no fa falta deixar temps per a l'adaptació de nousvinguts.

Els equips són fets pels mateixos pioners i caravel·les, i poques coses cal dir-los després d'un recorregut d'anys a l'agrupament sobre com cal fer-los. Malgrat tot, és important que aquests adolescents compreguin la necessitat de no anar només amb els qui són més propers. Perquè els equips funcionin, cal que hi hagi dosis elevades de sintonia en-

tre alguns dels seus membres, però també s'ha de deixar la porta oberta a la sorpresa que pot crear establir contacte més estret amb una persona amb qui no s'hi tenia tanta relació.

Els equips són permanents, i es combinen de forma clara amb altres tipus d'agrupacions més tècniques. És important que la identitat d'aquests petits grups s'elabori pels propis adolescents any rere any, donant oportunitats a innovar, a transgredir, a trencar, a sorprendre... accions imprescindibles —per activa o per passiva— per a persones de catorze a setze anys.

Progrés personal

Els pioners i caravel·les se situen en un estadi de "projecte" respecte a la proposta de joc escolta. Progressar-hi individualment significa saber formar part d'una història col·lectiva autogestionada, fent-ne les contribucions que siguin necessàries i que esdevinguin font d'aprenentatge.

Aquests adolescents són dels grans de l'agrupament, i se'ls pot començar a demanar responsabilitats en aquest àmbit. Se'ls pot demanar que ajudin a organitzar alguna activitat col·lectiva, que donin un suport puntual a algun altre grup de petits, que revisin el material comú per tal de mantenir-lo en condicions.

Nois i noies de catorze a disset anys no requereixen de gaire suport per prendre consciència del seu progrés individual, o manca de progrés. Malgrat tot, és bo que trobin espais per donar-hi importància, i per fer-ne memòria. Tenir un diari personal on s'hi va anotant lliurement tot allò que un vulgui, o tenir una paret del cau dedicada a penjar-hi o dibuixar-hi coses que expressin el propi progrés poden ser tècniques útils al respecte.

Els pioners i les caravel·les són els primers de l'agrupament que ja poden fer raonaments sobre com haurien pogut anar les coses si s'haguessin fet d'una altra manera

En el cas d'aquests grups, és molt important parar atenció a la diversitat d'opcions a l'hora de construir la seva pròpia identitat. Des d'aspectes tan vitals com l'orientació sexual, o la ideologia política, fins a aspectes com els gustos musicals, la forma de vestir o la pràctica de l'esport, tots ells són elements pels quals cap pioner o caravel·la ha de sentir-se deixat de banda, o sense possibilitats de desplegar tot el seu potencial en aquell àmbit al qual se li dóna preferència. Si no ho fem així, ens quedarem amb la unitat buida, i aquests adolescents perden una oportunitat de créixer en l'afirmació de la pròpia identitat personal sense que això suposi ferir la diversitat grupal.

Fraternitat universal

La fraternitat universal a pioners i caravel·les pot passar per una dimensió de clara acció i lligam entre allò que és local i allò que és global. Diem pot passar perquè la motivació a obrir-se no sempre és present, però la capacitat per a fer-ho existeix. En alguns casos, aquesta capacitat apareix com una necessitat de canviar el món. Podem trobar una caravel·la que, a la pregunta de per què tanca el llum del cau quan no hi ha ningú a dins, et pot respondre que ho fa per salvar el planeta.

A l'hora de fer projectes, la fraternitat universal pot manifestar-se en tota la seva amplitud. No es tracta només de fer accions amb els altres com a rangers i noies guies, sinó també des dels altres i per als altres. La fraternitat mou a realitzar projectes que tenen a veure amb allò que passa a fora, més enllà de les quatre parets de l'agrupament.

Es tracta d'una edat en què les possibilitats de reflexió habiliten aquests adolescents per comprendre d'una manera abstracta les relacions entre els diferents entorns (els locals, els internacionals...). Cal ajudar-los a lligar les idees ben lligades, com a garantia d'una bona percepció d'allò que passa, i de trobar explicacions que reforcen el sentit de les seves accions. Tot un repte que una posició oberta davant dels projectes pot ajudar a aconseguir.

Compromís

El compromís entre els pioners i les caravel·les pot eixamplar-se fins més enllà de l'entorn de l'agrupament o del propi grup. En aquesta edat és el primer moment en què podem començar a demanar-los de traslladar les actituds i els valors que viuen en el cau a d'altres entorns en els quals es desenvolupen. Els compromisos d'aquests adolescents van més enllà de la dimensió individual i prenen categoria de compromisos col·lectius amb els que ens envolten.

L'actitud del compromís comença a passar per la societat. I els nois i noies de catorze a disset anys necessiten un espai per poder aprendre a desvetllar aquesta dimensió. Necessiten, com tota persona, el seu temps de reflexió individual, i al cau el poden trobar. Però la conversa ja no pot girar només al voltant de les coses que passen en l'agrupament, sinó que han d'abastar tot el que succeeix en la vida habitual (estudis, feina, família, amistats).

És temps de prendre decisions, algunes d'elles molt importants a la seva edat (què vull ser quan sigui gran? quin estil de sortir de festa és el que m'escou? em comprometo a una relació de parella?), i compartir-les amb els companys i companyes, que viuen situacions semblants pot resultar de suport. El caps, han de dinamitzar aquest aspecte, i ho han de fer en moments de qualitat, en una sortida o en un campament. A través del diàleg, del raid, de la reflexió, cada noi i cada noia ha de trobar un espai de compromís amb si mateix que alhora vol dir compromís amb la societat.

La decisió sobre el contingut del compromís a pioners i caravel·les és evidentment lliure i individual. Els caps, però, hauran de fer un esment especial en el compromís amb l'acció. A voltes, la mandra i la son a les orelles conquereixen la voluntat d'aquesta adolescents, i poden acabar en un estat d'escàs interès a no fer res. Amb pioners i caravel·les —gent que ja poden saber parlar molt bé i fer les millors declaracions d'intencions— les actituds i els valors es demostren més que mai en els fets, i no en les paraules.

Tanmateix, si bé el compromís ha de començar a mirar més enllà del marc de l'agrupament, la regulació de la vida en el grup pot esdevenir una font important d'aprenentatge amb vistes a aquest compromís social. Els pioners i les caravel·les encara tenen moltes coses a dir i a dir-se els uns als altres per tal que la convivència estigui d'acord amb els valors de la llei. Per aquest motiu, és bo de proposar-los d'acordar un marc estable per conviure, un seguit de regles, normes i principis que, en alguns agrupaments, anomenen constitució.

Joc institucional

L'assemblea és l'espai del qual es doten els grups de pioners i caravel·les per a prendre les decisions rellevants de la seva dinàmica de treball i de vida col·lectiva. Els adolescents d'aquesta edat desenvolupen un sentit molt fort de gran grup, i és en ell on volen concentrar tot el pes dels processos de reflexió i valoració de com van les coses. La durada d'una assemblea de pioners pot ser llarga per definició, però precisament per això, i per

la seva escassa motivació, que els caps han de vetllar per tal que aquestes no s'allarguin precisament massa. Cal evitar assemblees que s'eternitzen tardes i tardes senceres de dissabte, cop mortal a la motivació i animació d'un grup d'adolescents que acaba caient en l'ensopiment.

El contingut i el funcionament de l'assemblea a pioners i caravel·les ha de quedar completament en mans dels nois i noies. Els caps, com venim dient, han de tenir més aviat un paper de suport, i de "tallar" quan calgui, però sempre des d'un rol bastant igualitari amb els membres del grup. La dinamització de l'assemblea pot anar variant d'uns a altres, cal evitar que sempre governin la dinàmica els mateixos. I també cal trobar un equilibri entre petits i grans a l'hora de fer sentir la seva veu i portar el comandament de la reunió. Si els de primer any no comencen a tenir oportunitats d'experimentar com portar una reunió, serà difícil que els anys posteriors se'n surtin d'una manera raonablement eficaç.

L'organització de l'assemblea de pioners i caravel·les en petits grups es realitza a través dels equips. De la mateixa manera que a ràngers i noies guies, però, es fa necessari que disposin d'una estructura de comitès de treball per dur a terme algunes tasques derivades dels projectes. En alguns agrupaments, la reunió de representants d'aquests comitès de treball per coordinar-se s'anomena consell de coordinació. A banda d'això, i de donar també una gran autonomia a l'hora de gestionar algunes responsabilitats importants (economia, material, secretaria), no ens ha d'espantar que els pioners i les caravel·les s'organitzin en petits grups informals a l'hora de realitzar alguna activitat d'interès. Insistir en anar tots a una de manera molt rígida amb adolescents entre catorze i disset anys condueix al fracàs. Si anem a la festa major d'un poble, sembla raonable que uns vulguin ballar, que uns altres prefereixin quedar-se a les tendes perquè allò no va amb ells, i que uns tercers vulguin fer un joc de pistes. Atendre la diversitat d'interessos dels pioners i les caravel·les sense perdre el sentit del gran grup és una prioritat essencial.

Atès que en aquests grups d'adolescents hi predomina l'autogestió d'una manera important, gran part de la feina i les discussions passen per l'assemblea. Això no vol dir, però, que en ocasions es necessitin representants per realitzar alguna cosa. Per a aquests nois i noies, fer de representant significa d'alguna manera aprendre a fer de líder positiu, és a dir, aprendre a jugar totes les cartes necessàries que permeten que cada membre del grup se senti a gust amb allò que s'ha decidit col·lectivament, i conduir la barca de la vida comuna cap als objectius compartits.

Per últim, volem fer esment del consell, el petit grup que tenen els pioners i les caravel·les – juntament amb els caps – per analitzar els motius de manca de responsabilitat que es puguin produir. Com dèiem quan parlàvem dels compromisos col·lectius i la constitució, a voltes la dinàmica d'aquests adolescents provoca la necessitat de comprendre per què es desenten dels compromisos presos, o es desvinculen de la vida del gran grup. Normalment és l'assemblea qui assumeix aquesta feina, però quan la cosa es desborda una mica, és positiu que alguns dels més grans es reuneixin i parlin en un espai més reduït d'allò que està passant i quines propostes de millora s'hi poden fer. El consell compleix aquesta funció i s'utilitza de manera puntual quan els propis nois i noies ho creuen convenient, tot i que els caps poden suggerir també de convocar-lo. Alguns agrupaments l'anomenen consell d'honor.

Resumint

Podrem considerar que el procés de "projecte" a la branca de pioners i caravel·les ha estat completat quan els adolescents que han de passar de branca:

- Han après a gestionar la motivació pels propis interessos eficaçment, arribant a aconseguir allò que es proposen en un inici.
- Han descobert el potencial del grup com espai de vida i d'acció.
- Han adquirit compromisos concrets de millora de l'entorn a través dels seus projectes.
- Han desenvolupat una sensibilitat equilibrada pel món, des dels valors de l'escoltisme.

A photograph of a person's legs from the waist down, wearing khaki pants and dark shoes, walking on a dirt path. The image is overlaid with a semi-transparent magenta color. The text 'Qui' is written in a large, white, sans-serif font, and 'Caps' is written below it in a smaller, white, sans-serif font.

Qui

Caps

PEX04
ZZZZZZ

PEIXO

FORMIGA 2, DESEMBRE 2011.

CANIGO, ESTIU 2012

MANIFESTACIÓ A FAVOR DE LA TACA TOBIN, 2013

INTERRAIL 2013

PEIX09

CAMPAMENTS D'ESTIU 2009

5. Retalls

Primer retall

De: edu@hotmail.com
Assumpte: **Hola Ari**
Data: 07/01/2008 21:07
Per a: ari@correu.cat

Ei Ari!

He rebut la teva carta, escrita a mà. Me la vaig trobar al rebedor de casa quan vaig tornar de la Facu (per cert, he catejat l'estadística de segon...). M'ha molat el detall de rebre una carta a mà. No n'estic gaire segur, però diria que és la primera que rebo així! Vull dir personal, a banda del rebut de l'assegurança del cotxe i les cartes de la universitat. Estem tan acostumats al xat i al sms... M'ha agradat especialment el tipus de paper, d'aquest com de pergamí. Recordo que una vegada vam fer un taller al cole per aprendre a fer-ne, amb paper de diari, però la cosa no va tenir gaire èxit...

Què com em va aquest tercer trimestre? Anar tirant... El campanyament de setmana santa va anar prou bé, tot i que al final vam

haver de portar a l'hospital una nena que s'havia torçat un turmell pujant el Puigmal. El grup de noies guies de tercer any segueix anant a la seva, sense col·laborar gaire. Continuen pensant-se que són les reines del món, i nosaltres no ens en sortim que siguin més acollidores. No tinc massa clar què acabarem fent aquest estiu, ja veurem... Però el temps passa i apreta!

Sincerament, i entre tu i jo, crec que nosaltres com a caps també fem alguna cosa, o no fem, que ajuda que la situació de la unitat sigui així. Encara no ho he parlat amb el Dani i la Berta, però hi ha una peça que no funciona. Els tres ens passem hores i hores entre setmana preparant les coses, buscant llocs per anar d'excursió, organitzant l'eix d'animació del trimestre, decorant les parets del cau com una selva amazònica... I després arriba el dissabte i tot se'n va en orris. El Dani no para de cridar demanant als nanos que callin, i òbviament ells encara criden més. La Berta, intentant fent-los reaccionar, agafa la porta i se'n va, i els rangers es queden igual, com si haguessin vist passar un fantasma. I jo... em sap greu, però m'ho miro tot una mica amb cara de babau. Els altres dos són els experts, i jo com a cap de primer any no goso fer res, em deixo portar. Suposo que perquè tampoc no sabia gaire què fer, la veritat.

Hi he donat moltes voltes, i em sembla que no enfoquem bé les coses amb la unitat. Gastem un munt d'energia a preparar les coses, però després, quan som amb els rangers i les noies guies al davant, no sabem com crear un clima més càlid. Fem reunió per parlar de feina (què hem de fer, qui ho fa, com ens ho repartim, ...) però no parlem de videojocs, ni de pelis. No celebrem els aniversaris dels nois i noies. Entrem al cau seiem, i ja està. No perdem el temps a l'entrada del cau, xerrant amb els grupets que esperen a la porta, i quan s'acaba el cau marxem ràpid sense gairebé ni dir adéu al bar per aprofitar el temps i començar a preparar el proper dissabte.

Jo seria més baliga-balaga, però no m'atreveixo, em fa la impressió que si no, seré mal cap. I aquells dos, com que porten tres anys a la branca, no hi ha qui els aturi! Van a pinyó fix. Hi van tant, que em sembla que infantilitzen una mica la unitat. Els tracten massa com a criatures, i em fa la impressió que això no els agrada gaire. Volen que surtin tan bé les coses que el Dani i la Berta no els deixen fer-les, per por que s'equivoquin.

No sé tia, em sembla que m'hauré de posar les piles, i potser començar jo a donar el primer pas de cuidar els detalls, i passar una mica de tants objectius, i programacions i calendaris. Potser el primer detall, com tu m'has fet, pot ser enviar una carta al Dani i la Berta amb paper bo per convidar-los a sopar demà passat a casa, en plan guais (amb espelmetes, rostít al forn i tot això), aprofitant que els vells foten el camp el cap de setmana i l'Anna té sortida de monogràfics (de cants i danses a Can Girona, s'ho passarà de conya!). Ja t'explicaré.

Cuida't molt. No crec que ens puguem veure abans de la Fira de Teatre (amb el cau, telecos i el bàsquet vaig que no puc més), però guarda'm llit a casa teva, val? L'any passat ens ho vam passar bé, no? Aquest any només espero que no ens perdem i hagi d'acabar tirat a les tantes de la matinada al Parc de Sant Eloi.

Petonets

Edu.

Segon retall

Tiuuu!!! Gràcies per portar-me avui a casa. La veritat és que a mitja tarda ja estava molt agobiada (em ratllo molt amb el profe de mates), em feia mal el cap, m'havia vingut la regla just al migdia... i que no, que només volia arribar a casa i estirar-me. Suposo que per a tu, que vius a fora, et deu ser fàcil això de desplaçar-te d'un lloc a l'altre però jo, que només estic acostumada a agafar els ferrocates i el metro per anar a classe, m'hagués fet un pal enorme passar per Olesa abans de tornar cap a Blanes.

Res, que volia agrair-t'ho, i dir-te també que m'ha agradat la conversa que hem tingut al cotxe. La veritat és que m'han anat passant una mica tots els mals, m'has fet oblidar la misèria de dia que m'havia tocat. M'ha fet gràcia que m'hagis dit que el primer dia de primer de carrera vas saber a l'instant que jo també anava a un cau per la forma de vestir. Home, no vaig de pija, però tampoc sóc una kumba consumada, no trobes? I m'ha agradat sobretot saber que tu també vas tenir les mateixes sensacions que jo el primer dia de fer de cap.

Està clar que la situació d'entrada no és comparable: tu estàs amb una "parelleta" (tu dius que no, però pel que expliques, jo estic convençuda que el Dani i la Berta s'ho fan) i jo amb tres ties més, totes noves i acabades d'arribar de TRUC. Tu has de tractar amb tios i ties de dotze a catorze anys, i jo estic molt còmoda amb els meus castorets. Però has dit una cosa amb la qual m'he sentit totalment identificada: el primer dia, el primer moment que entres al cau, de cap nova, i et trobes davant dels nens, t'agafa un vertigen sideral al·lucinant! Igual que a tu, em van venir al cap totes les imatges dels meus caps: els que m'havien agradat, els que no. Em vaig recordar del cap de qui em vaig enamorar a pioners com una bleada (estava tan bo...), i també d'aquella amargada, que perquè l'havia deixat el nòvio ens ho volia fer pagar a tots.

Automàticament, vaig tenir ganes de començar a imitar als que em semblava que ho feien bé, i passar una mica de fer coses que havien fet aquells que no m'havien arribat gaire endins. I així he anat fent. A la FOCA de la meva Demarcació no és que hagi après gaire cosa, potser deu ser l'any. Però me n'adono que de qui he après quantitat és dels propis nens, especialment al campament de setmana santa a la casa de Pontons. Joder, com et qüestionen, tan petits... tu amb rangers deu ser l'hòstia! No sé, el pas del temps m'ha

anat desenganxant a poc a poc d'aquestes imatges, i les cagades que he anat fent amb els nanos m'han anat situant i fent veure que el meu rol me l'he de currar jo mateixa.

Saps què se m'ha acudit? Penso escriure en algun lloc tot el que recordo del primer dia de cap, ara que fa pocs mesos i ho tinc fresc, i al costat escriuré què vull haver aconseguit, de ser i de fer, l'últim dia, quan m'acomiaï dels darrers campaments a la plaça de davant del cau, amb l'autocar encara allà i les motxilles totes amuntegades. Aleshores m'ho podré llegir i podrà ser divertit, no?

Edu, tui, ets terapèutic, ets de puta mare!!! Encara em fan mal els ovaris, però ja no estic ratllada. Ara sóc jo qui m'he dedicat a ratllar-te a tu!!! Perdona la filosofada, però m'ha vingut de gust.

T'envio el missatge a les dues adreces, la de hotmail i la de yahoo, per si de cas alguna no la tens activada.

Una abraçadota

Mariona

P.S. No et pensis que vull res amb tu, m'agafes sensible i ja està, de bon rotllo, val?

Tercer retall

Mariona,

És l'última vegada que et truco i et deixo un missatge al contestador, no vull fer-me més pesat. No entenc per què no em respons, si encara no sé què he fet malament, per què no m'ho vols explicar? Se'm fa una muntanya veure't a la classe del costat, que ens creuem a l'entrada o a la sortida, i que em giris la cara.

Jo sempre he anat en sèrio, mai m'he pres la nostra relació (millor dit, la nostra antiga relació) com un passatemps d'anar al llit i prou, creia que entre nosaltres hi havia una

màgia... Estar clar que anava errat. No et vull fer pena, però des que ho hem deixat que tot se m'ensorra una mica. El primer semestre, ja ho saps, no m'ha anat gaire bé, a la feina m'he quedat adormit al magatzem dos cops, he hagut de deixar les classes de violí perquè no tenia temps per assajar, i al futbol, l'entrenador ja fa dos mesos que sempre em deixa xupant banqueta.

I al cau... fatal. Sóc nou, els altres tres són de segon i tercer any, i tot ho porten més per la mà. La FOCA no l'he aprofitada gaire, perquè quan arriba el cap de setmana l'única cosa que tinc ganes és de dormir, però a l'agrupament falten carnets i ja se sap... Arribo sempre tard a les reunions d'entre setmana, ja fa dos consells que em coincideix que no hi vaig perquè he de presentar treballs de microelectrònica. Amb els llops i les daines no acabo de connectar-hi, i sé clarament que no és culpa seva, sinó meva, que no hi sóc tot.

Res, penjo, no volia enrotllar-me massa. Només vull que sàpigues que ets el millor que m'ha passat a la vida, i que sóc jo el responsable que això nostre no funcionés. Quan estava amb tu, tampoc estava amb tu, sinó amb mil coses al cap que havia de fer, preocupat sempre per ser "Don Perfecto". Ara estic punxant, i estic obrint els ulls, aprenc a cop de garrot. I sé que sóc jo qui se n'ha de saber sortir d'aquest laberint en què m'he ficat, i que no he d'aprofitar-me de tu com a coixí per només plorar les meves penes. No t'he cuidat, no t'he mimat, sempre egocèntric parlant dels meus mil problemes. T'he estimat bojament, però no t'ho he sabut transmetre... No sé per què he fet el que he fet. Només sé que encara estic penjat de tu, i que només et demano que quan ens trobem a la porta ens diguem "hola".

Dissabte vinent al costat de casa, al Parc de la Ciutadella, celebren la Festa de la Primavera de les ONG. Nosaltres hi anirem amb els nanos, tinc ganes de veure si puc connectar amb ells de veritat. Al vespre toca "La Troba Kung-Fú" al mateix escenari. Sé que t'agrada molt el vocal de Dusminguet. No sé, pensava que potser voldries venir... Després et pots quedar a dormir a casa. No ho interpretis malament, aquest weekend estem al complet (iaia de Reus inclosa), però sempre podem estirar el sofà del menjador.

Per si de cas encara no t'ha quedat clar, sóc l'idiota del Carles.

Quart retail

Ei Carles! Què passa tio? Per què no respons els meus missatges? Que els reps? T'has canviat a gmail? Ja no vols saber res de la teva cosineta?

Sé que estàs una mica tocat per la història de la Mariona, però passa d'ella, val? No et me-reix. Precisament et volia convidar aquest cap de setmana a Reus. Quan acabis el cau podries venir i quedar-te fins diumenge? O aquest cap de setmana també has de fer mil coses com sempre?

T'ho dic perquè ja fa unes setmanes que la Rut del cau, em pregunta per tu, sembla molt interessada... Se'n recorda de quan vas venir pel meu aniversari, i em sembla que la vas frapar bastant... Ella també està sortint d'una relació complicada (anava amb un imbècil que la maltractava), i potser us aniria molt bé a tots dos de conèixe-us, no trobes?

La Rut m'ha comentat que potser us podríeu trobar dissabte a la nit per sopar i parlar d'escoltisme. Com que ella també és cap de llops, deia que potser podeu fer una sortida conjunta entre els teus nens i els seus xiquets del camp de Tarragona. La veritat és que això de Minyons és guai per coses com aquestes: vivim en llocs llunyans, diferents, però tots pertanyem a un moviment, i tenim l'ocasió de conèixe'ns, intercanviar, formar-nos. És un gust!

Jo per exemple estic molt contenta amb la FOCA. Aquí a la nostra Demarcació hi ha entrat un equip molt potent, amb molts anys d'experiència, i tots els caps de primer any estem encantats!!! Només pensem quan serà la propera trobada per tornar-nos a veure. Els caps que portem rangers i noies guies hem tingut la iniciativa de muntar una web interactiva per als nanos, per fer comitès de treball temàtic fixos i poder intercanviar-nos receptes de cuina per a campaments, per fer intercanvis d'objectes (ofereixo tenda de quatre places a canvi de dos fogonets), o idees per a expedicions o llocs d'acampada, i està funcionant de conya! Jo sóc la webmaster i controlo tot el procés, perquè a Pedagogia ens van fer una assignatura de TIC i domino una mica. Alguns nanos passen, però és igual perquè n'hi ha uns quants que estan animats a tope. L'altre dia uns pares ens ho deien, que els seus fills havien fet amistat virtual per exemple amb els de l'Espluga i de Valls i que no paren d'enviar-se missatges i fer xats a les tardes!

I saps de què tinc ganes? D'anar a la propera assemblea general, a veure quin ambient hi ha. Diuen que a la nit hi ha preparada molta marxeta, i que l'assemblea en si és tot un espectacle, amb una sèrie de personatges fixos que sempre surten a viure el seu minut anual de glòria... Jo a la de l'any passat no hi vaig anar. Era a Girona, massa lluny, i a més no tenia tampoc gaire clar això de Minyons. Però ara que he fet la FOCA ho veig una mica més clar, i em pica la curiositat. Sabies que som més que quinze mil persones a tot Catalunya???

Ui, com m'enrotllo, ja saps que m'agrada xerrar pels descosits! I va, tio, a veure si et treus aquesta "castoreta butanera" del cap i et busques alguna que vesteixi de groc. Aquí la Rut t'està esperant amb candeletes...

Digue'm alguna cosa aviat, com a molt tard demà passat, d'acord? No cal que em fotis la parrafada com jo, només que em diguis "Sí" o "No", per poder anar preparant el terreny. Podràs dormir si vols a l'habitació del Pol, que se'n va amb els pioners al Montsec. Si veig que no em dius res en un parell de dies, et truco al mòbil, a veure si tinc més sort, tot i que no sé si el tinc enregirat... Res, ja m'espavilaré. Petons! Iris.

Cinquè retall

Dubtes

De: **Jofre** (jofre82@hotmail.com)

Enviat: Dimecres, 19 de desembre de 2007 15:20

Per a: iris@gmail.cat

Iep Iris, què fem?

Em dic Jofre i sóc també cap de rangers i noies guies de Calaf, a la Demarcació de Manresa. He llegit a la web del Moviment la vostra experiència de pàgina virtual per als nois i noies de les vostres unitats, i m'ha interessat molt. T'escric perquè voldria demanar-vos informació sobre l'experiència, perquè potser ens animem a fer una cosa semblant aquí a les comarques centrals. Tinc, doncs, uns quants dubtes que m'agradaria que em responguessis, quan et vagi bé, és clar:

- El primer dubte que tinc és com ha sorgit la idea d'entre els rangers i les noies guies de tants agrupaments junts. Vau fer una assemblea col·lectiva a Cambrils o alguna cosa per l'estil?
- El segon dubte és com s'ho fan els propis nois i noies per gestionar la pàgina web entre ells mateixos. Els heu fet un curset de com muntar i gestionar pàgines web, o bé heu seleccionat els qui en sabien alguna cosa de cada cau i els heu constituït en comitè organitzador?
- El tercer dubte és com han format entre ells els petits grups inter-cau (o comitès com en dieu vosaltres). Per afeccions? A l'atzar? Es poden canviar de comitè un cop ha passat un temps?
- El quart dubte és com introduïu temes d'actualitat, de solidaritat, en les seves converses. Per cert, com han organitzat els nois i noies, a través de la web la trobada presencial de veure's les cares? Com els heu ajudat com a caps a preparar-la?
- El cinquè dubte és com els nois i noies fan evident i revisen el seu compromís i la seva participació en el projecte, què passa si n'hi ha que es "despengen" (mai més ben dit...)? En parreu amb ells?

Perdona que et faci aquestes preguntes tan ximpls. No sé tu, però jo sóc cap de primer any i tot just fa uns mesos que m'hi he posat, i no en tinc ni idea d'això d'educar ni de metodologia. A més, no he pogut anar a formació perquè la fan en caps de setmana, i jo dissabtes i diumenges ajudo a casa, amb les feines del tros. Els altres caps que sí hi han anat diuen que t'expliquen lo del mètode escolta (sona súperdifícil) i aleshores ja saps educar, però jo no ho he après encara.

Gràcies, i disculpa un cop més.

Fins aviat!

Jofre.

Sisè retall

De: solsolet@gmail.com
Assumpte: Hola Jofre, com va?
Data: 16/05/2007 21:07
Per a: jofre81@escoltesiguies.cat

Hola Jofre, com va?

No sé si te'n recordes de mi. Sóc la Núria de Vilafranca, i ens vam conèixer perquè tu vas venir a fer pràctiques d'FP a l'empresa on treballa. Vam riure un munt quan em vas demanar de telefonar des de l'oficina, jo et vaig dir "sempre a punt" i em vas respondre "tant com puc". La resta d'administratives es van quedar fli-pant de veure'ns riure d'aquella manera per dir unes frases que no entenien, va ser la nostra forma de delatar-nos com escoltes...

T'escric perquè el rangers del meu cau estan pensant a fer una sortida de cap de setmana cap a la banda del teu poble. Els he dit que coneixia algú de per allà, i m'han demanat que t'escrivís per veure si us aniria bé d'acollir-los. No me'n recordo de les dates exactes, ni de què volen fer, però si et/us fa gràcia la idea, els passo el teu email i us poseu en contacte directament.

A mi les coses no em van de perles. Cada dia que passa tinc el convenciment més clar que ha estat un error això de deixar el TRUC i posar-me directament a fer de cap de pioners i caravel·les. I no és que em tractin malament, no és això. L'altre cap, el Marc, em fa sentir com una cap experimentada, tot i que ell ja és el seu quart any i jo el primer, i els nanos (ui, perdó, vull dir els "joves" com nosaltres) no se'm pugen a sobre, però jo no em sento còmoda. No acabo de trobar el meu rol, el meu espai. L'estiu passat vaig fer d'intendenta a llops, i em va agradar molt.

Els havies d'anar pautant una mica, però ells anaven fent. Era més aviat una qüestió d'anar posant límits a les seves mogudes, perquè els costa saber quan s'ha acabat la festa. En canvi ara, a pioners, tinc la impressió que sóc com la germana gran, no em deixen entrar tant en les seves històries, i tinc molt poc marge de dir-los el que han de fer... El Marc em diu que tingui paciència, però ara a final de curs és que se m'està acabant!

I tu a rangers, com ho fas, com ho feu? Encara accepten que els digueu quatre normes? M'imagino que ha de ser força difícil, perquè crec que la teva és la branca en què hi ha més diferència i desnivell de maduresa entre els nens, veritat? Suposo que per als petits els caps encara sou herois, mentre que per als grans ja sou bastant col·leguis, no? Deuen ser gairebé com els meus pioners.

No sé, noi. Em sembla que l'any vinent m'apunto a castors, que segur que deu ser molt gratificant. Tot el dia tenint-los a sobre, i amb un conte ja els tens entretinguts. Dic això, i ja sé que no podrà ser, perquè el Marc plega definitivament, i jo m'hauré de quedar de "vella" de la unitat, amb vés a saber qui. És que al meu agrupament ningú vol agafar pioners i caravel·les! Qui sap, però. Potser l'any vinent em sentiré més a gust perquè els nanos (una altra vegada se m'ha escapat...) ja em coneixen millor, i em veuen com la responsable. De tota manera, hi confio poc que sigui així. Els PIC veuen com adults "torranassos" a qualsevol persona que tingui responsabilitats sobre ells, i em sembla que tant si tens divuit anys acabats de fer com si ets una iaia de trenta anys, la distància que em demanarien seria la mateixa.

Au, espero la teva resposta sobre el tema de l'intercanvi, i fins una altra. Ja saps, "sempre a punt"! :-)

Abraçades, Núria

Setè retall

Adrià: Uei, Núria, t'he "pillat" per fi, feia dies ke et buscava!

Adrià: Pensava que ja m'havies esborrat del msg!.

Núria: OK, pro stic al kurro ara, i no em puc entretnir gaire, ke vols?

Adrià: kuan ens vam conèixer a l'assemb gral em vas dir ke

Adrià: tenies l libbre sobre com fer de kap ke era guai, sí?

Núria: vols dir el "codi obert"?

Adrià: no, aket ja el konec i és l pal, un altre

Núria: un de lideratge?

Adrià: OK, akesta paraula em sona, de ke va?

Núria: (moment - telèfon)

Núria: torno aki - va de com fas de lider a la unitat

Núria: si tens l grup guai i amb ganes, els has d dxar fer

Núria: si tens l grup de llestos ke pasen d tot, no renyar sinó seduir

Núria: i l grup patós xro amb ganes, ajudar

Adrià: i amb els patosos ke pasen d tot? Pnjar-los d la fork?

Núria: + o -

Adrià: mola, kin titol t?

Núria: No recordo, t'ho busco a ksa i t'envio l mail, OK?

Núria: =ment diu + coses

Núria: parla d treure el millor d kda xaval, i de tenir sempre els objectius presents

Núria: i tb diu ke sempre has d pensar + enlà dl cau quan prens decisions

Núria: pq el vols?

Adrià: pq l'kip d grupam m'ha demanat preparar la fok previa dels TRUCs

Adrià: i em falten materials

Adrià: soc de l any com tu i no vull kgarla

Núria: OK, dma tenvio el titol i autor

Adrià: gracies, quan vinguis x Terrassa et pago l birra!

Núria: OK, = x Vilafranca!

Adrià: kisses del vallès!

Núria: ciao

Vuitè retall

Et trobo a faltar. Ja fa dues setmanes que no ens veiem, i la cosa no pinta millor per les que vénen. El cap de setmana vinent tinc l'última trobada de FOCA, i l'altra fem la sortida de caps de l'agrupament de finals de curs. Em moro de ganes de veure't. Això de les relacions a distància no ho porto bé. Tu a Terrassa i jo a Figueres... Però no li veig gaire sortida al tema. Com m'agradaria que la vida fos sempre com als estius, quan estem els dos junts a la platja, a Begur, i tenim tot el temps per nosaltres, i per fer xerrades que s'allarguen fins a la matinada.

Per cert, m'he trobat la Carla. M'ha dit que ella i el Pol passen de l'interail i que se'n van pel seu compte al sud de França, a mirar els castells dels càtars. O sigui que quedarem quatre: el Joan, la Rosa, tu i jo. L'any que ve anem amb els teus amics, perquè ja has vist que els meus van bastant a la seva.

El que m'estranya és que el Pol no me n'hagi dit res. Ahir a la nit vam tenir reunió per preparar el cau de rangers de dissabte, i no em va dir ni mu... em sembla que serà millor que no vinguin, perquè darrerament no m'acabo de trobar còmoda al seu costat. I no és res personal, és com tracta els nens. Ja t'havia comentat que sempre va amb la màscara posada de "súpercap", i que això als rangers i les noies guies no els agrada gens. D'acord que porta tres anys a la branca, i els altres tres som nous, però sempre vol mostrar que està segur del que fa, del que diu. Es fa el dur, i el responsable. I la veritat és que penca, i la seva experiència ens va bé als altres passerells, però els nanos no se l'estimen. Dues noies guies de les grans m'han arribat a comentar que el Pol va de xulo, i que no els genera cap confiança, jo no vaig saber què respondre'ls. I una altra: l'altre dia, a l'última sortida, em va fotre la bronca perquè jo estava jugant amb els nens just en el moment en què tocava començar la vetlla. Per una vegada que el Marcel, que és supertimid, se m'havia obert i m'estava explicant una cosa que havia fet a l'escola... em va fer molta ràbia aquest posat de sergent.

El que més em té intrigada és si se n'adona, i si ho fa com ho viu. Però el Pol, ja el coneixes, és com una paret, li has de treure les paraules amb unes tenalles. Suposo també que hi ha una qüestió de no saber-se posar en el lloc dels rangers, li falta empatia. No veu que el que esperen d'ell és algú amb qui jugar i passar l'estona, no un pare ni un mestre

– entre d’altres coses, perquè tampoc no n’és ni d’una cosa ni de l’altra – .

Total: que si l’any vinent hem de seguir junts a la mateixa branca (ja ha dit que no vol passar a pioners, tot i que falten caps), em sembla que m’anirà bé una mica de distància. Sobretot per la Carla, no vull tenir mal rotllo amb una de les meves millors amigues de l’escola perquè el seu xicot i jo no ens entenem. De tota manera, em sembla que un dia d’aquests li plantejaré el tema de l’equip de caps, i a veure com reacciona... No les tinc totes. Tu en el meu lloc hi parlaries?

Bé, amoret meu, acabo el missatge i vaig a continuar barallant-me amb els apunts de química orgànica. Això de la carrera em matarà, i més em matarà pujar i baixar entre Figueres i Girona cada dia, quatre dies a la setmana.

Per cert, t’escric un mail perquè no et trobo mai al messenger. Que t’has esborrat l’adreça? No és Adrià punt Vallès a hotmail?

Novè retall

Ep Helena, com anem?

M’imagino que ben embolicada enmig de tanta química. Et confesso que a mi les fórmules i les taules estadístiques també em surten per les orelles. Aquí a Torelló les coses van tirant. Seguim amb els rangers i tota la campanya contra el túnel de Bracons, tot i que cada cop costa més explicar-los la necessitat d’implicació en una causa que ja es veu gaire bé com a perduda.

Amb aquesta carta volem agrair-vos, tota la nostra unitat, el vostre suport amb la recollida de signatures a les comarques de l’Empordà. La veritat és que de la vostra demarcació n’hem rebut un munt, quasi bé de tots els agrupaments. Ara el que farem serà una plantada davant de la seu del Departament de Medi Ambient, a Barcelona. Baixarem en autocar, i passarem el cap de setmana a Can Fanga.

Els caps estem molt satisfets de la resposta obtinguda d’altres agrupaments com el vostre, i també dels pares dels nanos. Però l’equip tenim els nostres dubtes. Jo, com

qui diu, m'hi he anat trobant, i sent de primer any he anat seguint el fil. Els altres dos companys, però, l'Oriol i l'Arnau, que porten més el pes, també tenen els seus dubtes a les reunions que fem per planificar les coses. Diuen que a la formació de caps els van dir que els escoltes i les guies eduquem per a la transformació social, i per tant sembla raonable el projecte de protesta que estem duent a terme. Però d'altra banda... no serà que els caps estem influint massa amb les nostres dèries ecologistes (l'Oriol és forestal, i l'Arnau és el responsable de Greenpeace a la comarca), i en el fons els estem manipulant d'una forma que no ens adonem? Fins a quin punt nens de dotze a catorze anys entenen una protesta com aquesta, tot el rerafons?

I més coses encara: un agrupament s'ha de dedicar a fer coses com aquestes? No serà que volem transformar el cau en una cosa que ja fan altres plataformes i entitats? Com més avançat tenim el projecte, més dubtes i interrogants ens sorgeixen. De fet, algunes d'aquestes preguntes ja ens les han fetes alguns dels nois i noies al llarg d'aquest temps, i l'equip de caps ens hem quedat una mica sense saber gaire què respondre-hi. Potser per això, quan rebem adhesions com la vostra a la nostra campanya com, volem creure que no estem sols amb aquesta història, i que si hi ha caps que com tu ens heu donat suport, i heu dedicat un temps a recollir signatures, vol dir que no anem pas malament del tot.

El millor de tot és que quan els rangers i les noies guies, especialment els de tercer any, ens qüestionen, ens perdonen que no tinguem respostes per a tot, i tu ja deus saber prou com costa que gent d'aquesta edat sigui tolerant i no et tiri la cavalleria per sobre! Potser fer de cap ha de ser així: avançar però sempre amb un interrogant gran a la butxaca.

Gràcies un cop més, i fins una altra. Si voleu passar-vos un dia per Osona a fer una sortida, no dubteu a dir-nos-ho, i podem preparar una trobada o així entre les dues unitats, què et sembla.

Apa, siau!

Albert.

Desè retall

“És nit fosca, i la pluja continua.
Sento ben endins com la foscor
m’ha robat l’arc de Sant Martí,
presoner d’un sol brillant que ara il·lumina
altres contrades que no són la meva.
I tanmateix, segueixo sentint-me com la princesa
d’un conte inacabat,
la vida fins i tot així és bella.
Avui l’herba mullada del parc
ha despertat mil estrelles a la meva pell.
I he vist com un estel fugaç cavalcava sobre un núvol rabiós
vers la lluna grossa i vermella del primer capvespre.
El meu desig segueix caçant papallones
a les flors de la sang,
i els meus ulls - inútils rodejats de tant de negre -
contemplen els pardals de l’ànima,
recollint mandrosos amb el bec
les cireres saboroses de l’arbre del sentit.
L’escola de la vida em somriu, i jo vull retornar-li
tota aquesta felicitat teixint, amb tacte,
la tendresa que regalo a cada amic que esdevé per sempre.”

Què, t’ha agradat? És un poema que vaig escriure el cap de setmana passat, a la nit, enmig d’una sortida que havíem fet pels Pallars. A dins de la tenda dels caps, i amb la llum d’una lot, em va sortir la necessitat d’escriure aquest text.

I és que estava especialment emocionada. Aquell dissabte amb els llops i les daines havia anat de meravella. Havien vingut quasi tots a la sortida, només faltaven dos nens, i des del primer moment es va notar que el grup estava molt bé i que hi havia molt bona sintonia amb els caps. És el meu primer any, igual que tu, però ja puc entreveure que si estàvem bé era a causa de tota la feina que l’equip hem realitzat al llarg del curs.

Me'n recordo dels primers dies, quan era impossible poder tenir una conversa tots asseguts al cau, quin infern! Cap dels quatre caps (ja saps: l'Èlia, la Beatriu, el Tomeu i jo) sabíem com gestionar la situació, i jo confesso haver perdut els nervis. Sort que vam comptar amb el suport de l'equip d'agrupament. Parlar amb ells ens va anar molt bé. Bé, parlar amb ells, i fer la FOCA, i conèixer-nos millor entre nosaltres...

No sé, veig que això de fer de cap et provoca mil emocions. Amb els nanos, per exemple. Al final acabes estimant-te'ls tant... L'altre dia, quan escrivia el poema a les fosques, de tant en tant els mirava i em sentia molt plena i satisfeta de poder fer-los de cap. Per primer cop, vaig pensar en el dia que em tocaria canviar d'unitat (després de l'estiu) o, pitjor encara, en el dia que deixaré de fer de cap, i se'm feia impossible pensar que això podria arribar. Què serà de mi sense l'Alba, el Roc, la Roser, el David, el Jordi, la Sara i l'Ibrahim, els de tercer any que passaran a rangers? No ho vull de cap manera.

Emocions, també, amb els companys d'equip. Entre l'Èlia i jo ha nascut una amistat molt especial, sintonitzem un munt! A veure, ens portem molt bé entre tots quatre, però amb ella hi ha alguna cosa més, no sé, és com si tinguéssim les dues ments connectades. És fascinant veure la telepatia que tenim, no ens cal obrir la boca per saber què pensa l'altra, i normalment acostumem a pensar molt semblant. Em sento molt feliç al seu costat, aprenc de la seva experiència.

Aquesta complicitat que sento amb l'Èlia és la mateixa que sento per tu, Albert. Em sembla màgic que, després d'un any d'haver-nos conegut, encara ens escrivim i tinguem una amistat "a distància" que sembla ser que dura. Això també em passa amb un altre noi que vaig conèixer a la Fira de Teatre d'aquí de Tàrraga, un que es diu Eduard que — mira per on — també és dels escoltes i encara ens escrivim de tant en tant.

Em sento mooooolt feliç, i ho volia compartir amb tu. Ara mateix també li escric el poema a l'Edu, en un paper bonic i apergaminat com aquest. M'agrada tenir cura dels detalls. A través d'ells, i de la poesia, és la millor forma que tinc de dir-li a la gent, als amics especials, que els estimo.

Ariadna.

I mil retalls més

La proposta ideològica del moviment està molt bé, per què no dir-ho, oi?. I la proposta pedagògica més encara. Són molts anys i moltes persones les que s'hi han dedicat, amb el mateix esforç i il·lusió que tu, a discutir-les i perfilar-les.

El mateix passa, si fa no fa, amb el funcionament de l'agrupament al qual pertanys, i la proposta de vida a les branques que es realitza per a cada grup d'edat. El món no comença avui, ni tan sols ahir, i això és bo, i bonic.

El que sí comença, ara i aquí, i cada dia que passa, és la teva experiència única i irrepètible, molt i molt teva, de fer de cap. I no has de deixar que ningú te la menystingui, ni que te la robi. Perquè és el millor que pots aportar al gran joc escolta, i el que te n'enduràs a les butxaques de la memòria un cop acabis aquesta etapa tan activa. Al cap i a la fi, la proposta ideològica i pedagògica, així com l'agrupament i la unitat on fas servei, tenen sentit perquè existeixes tu, i no a l'inrevés.

Ja has vist, però, que no et trobes sol vivint aquesta experiència. Més enllà de tu mateix, i de les parets de la teva unitat i del teu agrupament, hi ha milers – sí, has llegit bé, milers – de cors que bateguen en una direcció bastant semblant a la teva. En aquest darrer capítol te n'hem volgut mostrar deu, no importa si són certs, o no, el que val és que ho podrien ser, i que tu et pots haver identificat en algun aspecte amb algun d'ells o elles.

T'hem mostrat experiències de deu caps de carn i ossos que, com tu, aprenen a educar enmig del seu propi procés de creixement personal, el qual – val a dir-ho – es troba en un moment molt i molt especial: l'accés a la vida adulta. Cadascun d'ells viu a la seva manera situacions, circumstàncies personals o d'equip que plantegen reptes, dubtes, projectes:

■ L'Eduard és un cap que queda sobtat agradablement pel detallisme i la sensibilitat de l'Ariadna, i tota l'energia positiva que rep d'aquesta cap i amiga el mou a cercar la sensibilitat de la seva relació amb els seus companys d'equip, i a traslladar-ho als nois i noies amb els quals comparteix unitat enguany. La sensibilitat que genera sensibilitat, i fa que la convivència i el créixer plegats sigui més agradable.

■ La Mariona és una cap que pren consciència, gràcies al favor que li fa l'Eduard en un dia difícil, sobre com marquen les expectatives que un diposita al principi d'una experiència, en aquest cas de fer de cap. I com en aquesta situació ens llancem a buscar referents immediats de la nostra experiència passada, i hem d'evitar que aquesta experiència ens esclavitzi més del compte per tal d'arribar a ser nosaltres mateixos.

■ El Carles és un cap que se sent desbordat per una situació personal d'estrés molt important, i això l'impedeix no només poder tenir unes relacions personals equilibrades, sinó també sentir-se plenament educador amb els nois i noies de la seva unitat, perquè sempre té el cap en un altre lloc o, millor dit, enlloc. N'és conscient, però no sap com sortir-s'hi, ni on pot trobar el suport que necessita.

■ L'Iris és una cap vital, fresca, segura de si mateixa, amb molta marxa i coses per aportar. Tantes, que li costa trobar la mesura a tot allò que fa, i fent de cap no deixa que siguin prou autònoms els nois i noies amb els quals treballa. L'impuls sense mesura li fa oblidar que els veritables protagonistes del joc escolta són ells, i ratlla la pèrdua dels valors i l'estil més importants de la pedagogia del projecte.

■ En Jofre és un cap que, ben al contrari que l'Iris, no és conscient de tot el que sap sense saber que ho sap. Dubta, té interrogants i, enmig d'una vida dura de dedicació als estudis i al negoci familiar, busca respostes. En Jofre, per créixer com a cap, ha de saber exactament en quin procés es troba, i així poder créixer personalment.

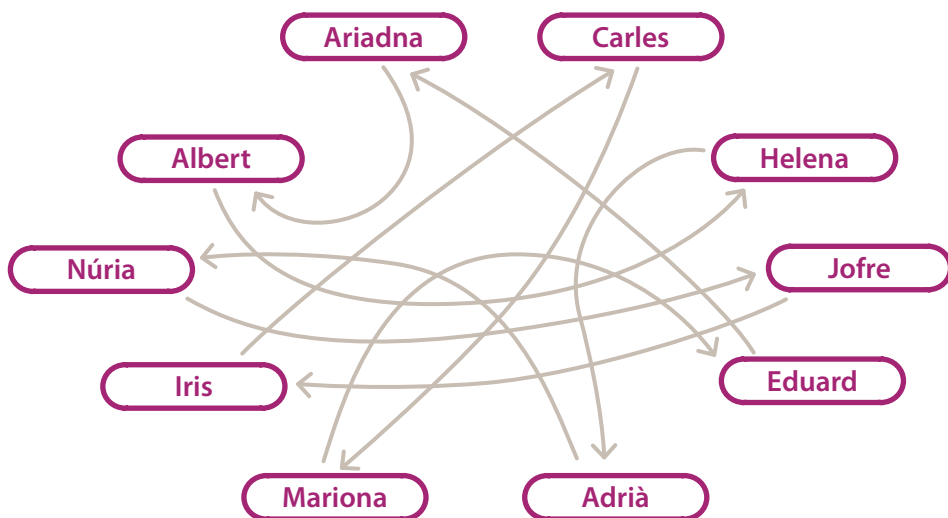
■ La Núria és una cap amoïnada pel seu rol de cap d'acord amb l'edat dels nois i noies de la seva unitat. Li ha tocat "estrenar-se" a pioners i caravel·les, i tot li accentua una reflexió que, de fet, és compartida per qualsevol cap sobre quin posat cal adoptar a l'hora de tractar amb una franja d'edat o una altra. Com trobar el punt just de l'acompanyament és fonamental, l'equilibri perfecte entre el pare o mare, i l'amic o amiga.

■ L'Adrià és un cap espavilat, amb ganes de fer coses i adquirir responsabilitats a l'agrupament, i que quan li manca informació es mou i sap com trobar-la. L'Adrià aprèn de la Núria que dominar l'estil de lideratge adequat segons el grup és fonamental, i que millor no concentrar-se a trobar una única forma d'acostar-se als grups educatius, sinó diverses maneres d'acord amb les necessitats que aquests presentin.

■ L'Helena és una cap senzilla, discreta, amiga dels seus amics i fidel a les seves relacions que, no obstant, es troba en conflicte perquè un dels seus companys d'equip no és conscient dels tres ingredients imprescindibles en l'actitud global d'un cap que acompanya de forma eficaç els seus nois i noies: autenticitat (mostrar-se com un és), confiança (no avaluar l'altre des d'una posició de jutge) i empatia (saber-se posar a la pell de l'altre).

■ L'Albert és un cap amb un fort compromís social que dubta de la frontera entre l'educador i l'activista social, i fa bé de dubtar-hi. La pretensió de transformació social del nostre moviment a voltes dibuixa límits imprecisos entre un rol i un altre, i es pot perdre la perspectiva. Tanmateix, l'Albert té clar que cal dubtar, tenir sempre certes provisio-nals que ens acompanyin, perquè és la millor manera d'equivocar-se amb garanties que l'error ens farà créixer.

■ L'Ariadna és una cap molt emotiva, desperta, amb una gran necessitat d'estimar i ser estimada, i busca vies d'expressar totes les emocions que sent. L'Ariadna ben segur que sap com treballar amb els seus nois i noies de la unitat la dimensió més emocional de l'experiència escolta, i pot aportar elements molt valuosos en aquesta línia, tot i que segur també que caldrà trobar el punt d'equilibri perquè l'emoció no es desbordi i esdevingui pur foc d'artificis.

És possible que el cap o la cap perfectes siguin aquells que recullen totes les qualitats, i més, abans expressades. I, pel poc que sabem, no existeixen. Nosaltres no n'hem estat, i de tots els qui hem conegut, no en sabríem identificar-ne ni un com a tal.

El que sabem que existeix són caps que s'esforcen a saber quines són les seves fortaleses, i les seves debilitats, i de la fortalesa en fan virtut i de la debilitat repte. Per si algun dia decideixes llançar-te a l'aventura sense fi de créixer com a cap, i també com a persona, i vols un punt d'arrencada, et deixem deu preguntes que et fan cadascun dels deu personatges que t'han acompanyat en aquest darrer tram d'aquest llibre.

Tota la sort del món i que mai, mai, et falti la brillantor als ulls.

- Quins són els meus models a l'hora de fer de cap? Com influeixen aquests models la meua manera de fer? Fins a quin punt hauria de fixar-me en altres referents? Quina expectativa tinc com a cap del meu pas per l'agrupament, què vull que es digui de mi el dia del meu comiat?
- Com trobo l'equilibri entre la meua vida personal i la vida de fer de cap? Fins a quin punt una influencia en l'altra de forma positiva? Què he de reconduir per trobar el punt d'equilibri que em permeti sentir-me satisfet, o satisfeta, en el meu interior?
- De quina manera aprofito els recursos que em proporciona el moviment escolta al qual pertanyo? Com integro tot el que aquest moviment m'aporta en la meua pràctica quotidiana amb els meus companys d'equip i amb els meus nois i noies?
- Fins a quin punt tinc consciència de l'ús que en faig del mètode escolta? Com respecto els pilars essencials de la nostra proposta pedagògica, com ara el protagonisme dels nois i noies? Com contribueixo al creixement autònom de cada membre de la meua unitat?
- Quin rol de cap he d'adoptar d'acord amb l'edat dels membres de la meua unitat? Com afecta aquest rol a les possibilitats de desplegar el potencial educatiu de cada

noi i noia? Com he de transmetre'ls aquest rol i negociar-ne les característiques?

- Quin estil de lideratge he de dur a terme d'acord amb el tipus de grup amb el qual treballa? Com puc fer-ho per ajudar a fer present sempre el projecte de creixement personal de cada infant o jove? De quina manera, quan prenc decisions, tinc en compte el context en el qual es troben immersos els nois i noies?
- Com cultivo l'actitud d'autenticitat amb els nois i noies? Com ho faig per no amagar-me darrera d'una màscara que em fabrico a mida? Com m'hi acosto sense haver de jutjar-los? Com ho faig per intentar veure les coses des del seu propi punt de vista?
- Fins a quin punt em moc en certeses o enmig d'interrogants? Com aprofito els interrogants que se'm generen per créixer? Com busco suports per seguir navegant enmig de preguntes gruixudes que tenen resposta indefinida? Com domino l'angoixa que aquest estat em provoca?
- Com gestiono les emocions que visc a l'escoltisme? Com trobo l'equilibri emocional que em permet créixer i acompanyar el creixement dels altres? Com trasllado les emocions que aprenc a sentir a la resta de contextos en els quals em moc?
- Com tinc cura de les persones que m'envolten, els nois i noies de la unitat, els companys de l'equip de caps? Fins a quin punt sóc sensible amb els detalls, amb l'atenció a les necessitats personals que tenen els altres? Com afecta aquest estil de fer que tinc a la relació educativa?

Si en vols saber més...

Aquest llibre que ara acaba no és perfecte, ni ho diu tot, i just en el moment que el llegeixes ja apareixen noves (o renovades) idees que el superen. És, ni més ni menys, una aturada en el camí en un espai concret (Catalunya) i en un temps determinat (cent anys després del primer campament escolta).

Per aquest motiu, volem acabar obrint finestres a través d'altres veus, algunes més autoritzades, altres més expertes, i totes elles molt interessants, sobre continguts i temes que hem anat tractant en aquestes pàgines. Tota una invitació a seguir llegint, formant-te, a buscar més preguntes, per fer de la feina educadora que fas, i de tu mateixa o tu mateix, un projecte apassionant de creixement personal i col·lectiu.

Així doncs, si en vols saber més...

... sobre els orígens i la història de l'escoltisme a Catalunya, et recomanem que facis una ullada a "**Federació Catalana d'Escoltisme i Guiatge. (2003). La força d'una utopia jove. 75 anys d'escoltisme català. Barcelona: FCEG**". És un llibret prim, molt senzill, que va ser concebut i editat com a catàleg de l'exposició que es va fer al Museu d'Història de Catalunya per celebrar els setanta-cinc anys d'escoltisme català. És possible que el tinguis a la biblioteca de l'agrupament i, si no, a la de la demarcació. Moltes fotografies i poc text, però tot prou clar i suficient com per a tenir una visió general d'on venim. I és que, com diuen, una imatge val més que mil paraules!

... sobre les bases i les principals idees pedagògiques d'en Quim Franch, el pedagog que va inspirar ara fa tres dècades la "renovació pedagògica" de l'escoltisme que encara practiquem avui, t'has de llegir "**Trilla, J. (2000). Pedagogia del grup i del projecte. Una aproximació a l'obra de Joaquim Franch. Barcelona : EUMO Editorial i Edicions 62**". El professor de la UB Jaume Trilla, coneixedor a fons del pensament i l'obra pedagògica d'en Franch, ens dona les claus per comprendre el valor i el sentit dels projectes, la importància de la vida social del grup en l'acció educadora i el significat autèntic del concepte "dinamisme". Una referència per a aquelles i aquells que teniu ganes, i paciència, per anar més enllà.

... sobre la pedagogia en general, i no tant sobre la pedagogia de l'escoltisme i del lleure, trobaràs útil la lectura de **"Trilla, J. (Coord.) (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona : Graó"**. El mateix Jaume també s'encarrega de fer aquest repàs dels principals autors i corrents del segle que venim de deixar enrera, d'una manera també molt entenedora, i darrera de molts passatges hi podrem veure idees pedagògiques que després han estat incorporades per l'escoltisme i formen part de la nostra identitat. Un llibre que posa al descobert la conspiració pedagògica, ordida en diferents punts geogràfics i èpoques històriques, per l'educació activa al servei dels més joves i amb compromís de transformació social.

... sobre les característiques actuals d'infants i adolescents, i com actuar-hi educativament, millor que no t'empatxis de llibres de psicologia evolutiva i t'acostis a publicacions de llenguatge més fresc, viu. Te'n proposem dues: **"Arànega, S. & Guitart, R. (2005). *Fills autònoms i responsables: una fita dels pares*. Barcelona : Graó – Col·lecció Família i Educació"** per a conèixer millor els infants, **"Alegret, J., Comellas, M.J., Font, P. & Funes, J. (2005). *Adolescents. Relacions amb els pares, les drogues, la sexualitat i el culte al cos*. Barcelona : Graó – Col·lecció Família i Educació"** per aprendre a acompanyar millor els adolescents. Són obres principalment adreçades a pares i mares, però les seves reflexions i propostes són vàlides per a qualsevol que assumeixi un rol educador. Són dues publicacions que t'aportaran elements per desenvolupar més coneixements sobre els temes clau de cada edat i que, per la pròpia lògica de Codi Obert, han quedat només tractats a mitges.

... sobre quina ha de ser l'autèntica pedagogia de la llibertat i la diversitat per a un món d'incerteses com el nostre, no et pots perdre **"Meirieu, P. (1998). *Frankenstein educador*. Barcelona : Laertes – Psicopedagogia"**. És un llibre dens, i parla força d'escola, però brilla per damunt dels altres perquè aporta una mirada crítica a molts dels plantejaments educatius que encara sostenim avui dia. Plantejaments que sovint ens semblen revolucionaris i que, tanmateix, fan pudor de resclosit. En Philippe Meirieu actua com desmascarador del llenguatge educatiu políticament correcte, i ens aporta arguments i idees sobre com esdevenir promotors d'una pedagogia crítica... de veritat.

... sobre tècniques i recursos per ajudar a millorar el clima de les relacions als grups, et passem la referència de dos clàssics que fa prop de vint anys que roden per les mans d'educadores i educadors, i que han ajudat a tenir idees a molts caps. Un és **"Cascón,**

P. & Martín Beristain, C. (1999). *La alternativa del juego I y II. Juegos y dinámicas de educación para la Paz*. Madrid : Ed. Los Libros de la Catarata", més pensat per a petits—tot i que moltes tècniques es poden fer amb adolescents i fins i tot adults— i l'altre té per referència **"Negro, J.L. & Brunet, J.J. (2001). *Tutoría con adolescentes: técnicas para mejorar las relaciones interpersonales a lo largo del curso*. Madrid : Ediciones San Pío X"**, present a les lleixes de molts que se les han hagut d'empescar per treballar amb adolescents. Res de literatura ni teoria. Són dues publicacions farcides de tècniques i exercicis de grup com element central. Per usar-les, tu i el teu equip de caps heu de reflexionar sobre en quina situació es troba el vostre grup, escollir l'activitat més adequada d'acord amb això, adaptar-la a les persones concretes que teniu al davant, triar el millor moment per dur-la a terme i... fer-la, a veure què passa!

...sobre l'experiència íntima i personal de fer de cap, de situar-te com educadora o educador davant d'un grup d'infants o adolescents, un llibre que et farà pensar, i força, és **"Salzberger-Wittenberg, I., Henry, G. & Osborne, E. (1996). *L'experiència emocional d'ensenyar i aprendre*. Barcelona : Edicions 62 – Llibres a l'Abast, sèrie Rosa Sensat"**. Tot un clàssic ja. Les autores són mestres, i reflexionen sobre tot allò del qual no se'n parla però existeix: els lligams afectius que s'estableixen amb els nois i noies, les pors i les inseguretats que acompanyen al quefer educador, l'impacte de les pròpies emocions en el desenvolupament de les activitats... Un cant a la sensibilitat i a la capacitat de posar temes invisibles — però claus— al damunt de la taula.

... sobre tu mateix, qualsevol llibre pot ser-te útil. L'experiència de la lectura —especialitzada, de literatura, etc. — sempre fa que un pensi, recreï móns o idees que algú altre ha pensat abans i ha deixat escrites, llegir sempre ens ajuda a eixamplar perspectives. Per tant, i davant d'aquesta realitat, volem acabar per recomanar-te **"Coelho, P. (2001). *L'alquimista*. Barcelona : Edicions Proa"**, la història del jove pastor Santiago a la recerca de si mateix, una metàfora literària sobre els camins, viaranys i dreceres que tots anem construint dia a dia en la nostra vida, un conte que ens descriu com anem construint la nostra llegenda personal a cops de desig tot vençant la por doncs, com diu el propi text, *"quan realment desitges una cosa, l'univers sencer conspira per a què puguis aconseguir-la"*.

Agraïments

Aquest llibre és fruit, entre altres coses, de les conclusions del projecte de branques, procés que es va dur a terme durant els anys 2002 i 2006. En el debat sobre el mètode a les branques hi van participar moltes persones, a les quals volem agrair la seva aportació al projecte.

Per un costat, volem reconèixer la tasca feta per: Maica Agudo Muntada, Marta Cots Sasstre, Marta de la Riva Herrera, Míriam Filella Ferré i Àngels Torné Suàrez, com equip general de branques, dissenyant i coordinant el projecte. També volem donar les gràcies a Ricard Cava Calvet, Xavier González Freixer, Montse Gubianas Escudé, Xavier Jordà Àlvarez, Núria Joseph Vilaplana, Pau López Vicente, Sergio Manguán Esteban, Jordi Pardo Pardo, Elena Què Quer, Elisenda Reig Gregori i Cristina Saladie Lozano per la seva implicació en el projecte, realitzant diferents tasques de col·laboració, com organitzar les trobades generals de branques o assessorar l'equip general.

I, per un altre, en el marc del projecte de branques, volem destacar especialment les aportacions de totes i cadascunes de les persones que van participar a les trobades generals de cada branca: la Trocapica, Trocaring, Trocalloda i Trocakàs.

Ja per acabar, des del consell de redacció volem agrair la col·laboració durant el procés de redacció i revisió del contingut del llibre a: Maica Agudo Muntada, Roger Badia Casas, Francesc Camps Vidal, Cristina Casanovas Sanz, Noèlia Ferré Filella, Míriam Filella Ferré, Quim Font Planella, Bernat Guixer Mañé, Ester Huguet Roselló, Maria Jorquera Bordonau, Enriquer Palau Gil, Marçal Padrós Segura, Jordi Pardo Pardo, Lluc Pejó Climent, Eva Prat Carbó, Cristina Saladie Lozano, Àngels Torné Suàrez i Daria Valiente Ramon.

A tots vosaltres, de tot cor...moltes gràcies!!

En col·laboració amb:

Educar és una tasca apassionant. Perquè educant un contribueix a transformar la realitat social, i educant un es transforma a si mateix a la vegada. Qui educa és ensenyant i aprenent alhora, se submergeix en una espiral d'intercanvis i de relacions que posen a prova la capacitat de la humanitat de crear-se i recrear-se a si mateixa de manera infinita.

L'escoltisme és un moviment educatiu en el qual aquesta aventura personal i col·lectiva esdevé possible. Una aventura centenària que té la capacitat de renovar-se constantment, sempre atent a les característiques de la societat i dels temps que als nois i noies escoltes —autèntics protagonistes i sentit últim d'aquesta proposta d'educació integral— els han tocat de viure.

"Codi obert" és una publicació de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya pensada per a caps: joves que prenen la responsabilitat d'educar nois i noies a través del joc escolta en la Catalunya d'inicis del segle vint-i-un. Un llibre que neix com una referència de passat recent i de present, amb el desig i l'esperança futura que aquests caps i els seus responsables el rescriuran, a través de l'acció i la pràctica educadores, amb les seves pròpies paraules.

Minyons Escoltes i Guies
de Catalunya